ПРОМІНЬ

50 ЛІТТЯ

М. ПРОКОПІВ

Second Class Mail Registration Number 1925

ПРОМІНЬ

РІК XVIII. СЕРПЕНЬ-ВЕРЕСЕНЬ, 1977 Ч. 8-9

Виходить раз у місяць

Видає

СОЮЗ УКРАЇНОК КАНАДИ

Редагує Редакційна Колегія

Редактор — НАТАЛІЯ КОГУСЬКА

PROMIN

No. 8-9 AUGUST-SEPTEMBER, 1977 VOL. XVIII

Monthly Publication

Published by

UKRAINIAN WOMEN'S ASS'N OF CANADA

Edited by Editorial Committee

NATALIA KOHUSKA — Editor

Передплата в Канаді	$8.00
Передплата до інших країн	8.00
Поодиноке число	.80

Передплату висилати на адресу:

PROMIN

P. O. Box 3551, Sta. B. Winnipeg, Man. R2W 3R4

Subscription in Canada	$8.00
Subscription in other countries	8.00
Single copy	.80

Address:

PROMIN

P. O. Box 3551, Sta. B. Winnipeg, Man. R2W 3R4

В ЦІМ ЧИСЛІ:

Н. К. — Слідами „Каменярів" ... 1
— Привіт від УГПЦ в Канаді ... 3
Стефанія Бубнюк — Стежками спогадів минулого ... 4
Роман Рахманний — Український самостійник — 1977 5
— Привіт від Об'єднання Товариств Сприяння УНРаді в Канаді ... 6
— Привіт від Колегії Св. Андрея у Вінніпегу ... 6
— Привіт від Комітету Українців Канади ... 8
— Привіт від Українського Товариства Взаїмна Поміч 9
— Привіт від Комітету Українок Канади ... 9
Галя Леськів Федорків — Маловідомі трудівники-піонери ... 10
Тоня Горохович — Український Жіночий Рух і СФУЖО ... 11
А. Дзюбенківна — Три сестри ... 13
— До подій в історії жіночого руху ... 14
„Смолоскип" — Київська Гельсінська Група: „Свобода мужнім борцям за право" ... 16
Галина Михальчук — 84-та Конференція Національної Ради Жінок Канади ... 17
Іван Боднарчук — Подруги ... 19
Anna Balan — Taras Shipowick ... 21
Lilian Gregory — Annual Conference N.C.W.C. ... 23
Наталія Кібець — Модест Левицький ... 24
— Музейні вісти ... 26
Л. Х. Щур — Про три сонечка ... 28
Квіти незабутнім ... 30
Нова стареча пенсія ... 32
Громадська і родинна хроніка ... 33
Українська вишивка ... 41
Річні звіти відділів ... 43
Відділ для дітей ... 47
Домашнє господарство ... 48

НА ОБКЛАДИНЦІ — Мистецький рисунок Марії Прокопів, Едмонтон.

Українська кераміка

Під таким заголовком появився гарний мініятюрний альбом — 12 поштових карток з керамічними виробами в кольорах та розвідка у двох мовах — українській і англійській Наталії Стефанів. В додатку на іншій сторінці короткі інформації з інших ділянок народного мистецтва.

Цей альбом видано заходами Українського Музею в Ню Йорку, власником якого є Союз Українок Америки.

ПІСНІ ДЛЯ ДІТЕЙ

Укладу музики Євгена Вавринюка, учителя державних і рідних шкіл.

„Пісні для дітей" спеціяльно призначені для шкільних дітей і середньої молоді. Ось що говорить автор у передмові до збірника:

„Збірник складено так, щоб виховники мали вільний вибір відповідно до рівня своїх учнів. Кожна пісня має фортепіяновий супровід. Деякі з них надаються для драматизації.

Підставою у вивченні Української мови може бути також і пісня. Діти з природи люблять співати... Музика може стати ключем до вивчення мови".

Збірник „Пісні для дітей" містить 56 пісень з нотами. Виданий заходами Ради Української Школи з Фундації ім. В. Сарчука. Ціна $2.75 для шкіл. Замовляти:

UKRAINIAN EDUCATIONAL COUNCIL OF CANADA

9 St. Johns Avenue

Winnipeg, Manitoba

R2W 1G8

Printed by Trident Press Ltd., Winnipeg, Man., Canada

РОКОВИНАМ ЗОЛОТОГО ЮВІЛЕЮ – П'ЯТДЕСЯТИЛІТТЮ

Союзу Українок Канади

1926 **це число журнала присвячуємо.** **1977**

СЛІДАМИ КАМЕНЯРІВ

Ми йдемо всі ходою дня,
Що ніч прогонить вдаль,
І нас не спинить буревій, —
У нас відвага наче сталь.
(„Галька Дністрова")

Прим. редакції: Замість редакційної скорочена доповідь Н. Когуської, виголошена на бенкеті в пошану голів Пров. Екзекутиви Союзу Українок в Манітобі з нагоди 50 ліття організації.

Кожний раз, коли повертаюсь думкою до перших початків нашої організації та до людей, що її творили, пригадується мені величній образ поеми Франкових „Каменярів".

Я бачив дивний сон. Немов передо мною
Безмірна та пуста і дика площина,
І я прикований ланцом залізним стою,
Під височенною гранітною скалою
І далі тисячі таких самих як я.

У кожного чоло життя і жаль порили,
І в оці кожного горить любові жар
І руки в кожного ланці, мов гадь, обвили
І плечі кожного додолу ся схилили,
Бо давить всіх один якийсь страшний тягар.

Поема геніяльного Франка стала мотом для молодих ідеалістів студентів і студенток Інституту Петра Могили в Саскатуні на зарінку нашого громадського життя в Канаді. Між тими студентами є тут чимало і з наших сьогоднішніх ювіляток і є дехто присутній на залі. Вони ж то і творили свій перший студентський гурток п.н. Каменярі та видавали під цією назвою свій журнал.

Хоч поет не мав на думці виключно нас, поселенців у далекій Канаді, коли різьбив картини своєї поеми „Каменярі", то в його розумінні це були провідники українського народу у всякий час і всюди у цілому світі. Франко в Каменярах показав нам провідника, якому вклав у серце жар любові до свого народу, а для праці рук вручив „тяжкий залізний молот".

У кожного в руках тяжкий залізний молот
І голос сильний нам згори як грім гримить —
„Лупайте цю скалу, нехай ні жар ні холод,
Не спинить вас! Зносіть і труд, і спрагу й голод,
Бо вам призначено скалу сесю розбить!

Що це значить? Ця скала це символ. Це недоля бездержавности нашого народу. Це його тяжке безпросвітне життя упокореного. Іван Франко був свідомий тих великих завдань, які лежать перед кожним свідомим українцем, де б він не жив — в Україні чи десь далеко у широкому світі. І коли поза межами України, то він мав би стати носієм державної думки свого народу в його рідних землях, носієм національної приналежности та її чести. Бо хоч його рідна земля поневолена іншими, його народ живе і змагається за своє державне життя.

Важке це завдання провідника — каменяра, якому автор наказує, що його не сміє спинити ні жар ні холод, що в його дорозі він має зносити всякі труднощі. Автор не обіцює йому ні слави ні заплати за його посвяту. Він ідеалізує його шляхотність, велич його духа і поклик до святого діла.

А нам же далеко не треба йти, щоб пригадати початки поселення нашого народу на цілинних землях Канади: безрадний, розгублений, без знання мови, навіть без знання про себе самого хто він і що він. І ось в таких то часах народились в Канаді Франкові „каменярі", розійшлись по різних місцях, щоб піднести свій народ, згуртувати його в свою організацію, дати йому свою рідну церкву та приготовити йому місце посеред інших поселених тут культурних народів.

І в нашій уяві ми бачимо тих перших каменярів у Канаді; тих учителів і учительок, наших дівчат і жінок, які роз'їхавшись з Інсти-

туту стали працювати зі своїми людьми, організуючи їх в т-ва, в аматорські гуртки, засновуючи рідні школи.

І всі ми як один підняли вгору руки,
І тисяч молотів об камінь загуло
І в тисячні боки розприскалися штуки
Та відривки скали: ми з силою розпуки
Раз по раз гримали о камяне чоло . . .

І ось на таких то засадах зростали сили нашої організації. 50 повних років Союз Українок Канади розбиває скалу національної несвідомости, 50 років голосить велич культурної приналежности до свого народу. Пів століття ми змагаємось і боремось за почуття достойности кожної вільної, від чужих впливів, української людини. П'ять десятків років ми плекаємо ідеал української родини, а в ній найкраще місце матері виховниці і громадянки, виховниці нового покоління для продовження нашої праці.

Зупинимось і запитаємо себе: які ж наші осяги сьогодні? Як забагато зробили ми? Скільки скалок та брилів розбили ми у тій страшній скалі темноти? Скільки врятували ми душ, що блукали чужими дорогами, завернули їх і пригорнули до себе, до своєї рідної хати?

І коли дивитись з перспективи 50-річчя нашої історії, то хоч і зроблено багато за тих п'ять декад, то ми ще далеко від своєї цілі. Перед нами лежать ще великі і міцні брили скали, що її нам судилось розбивати. Це скала сьогоднішнього пристосуванства, скала зневіри у наше майбутнє, скала байдужости, яка закрадається навіть у наші ряди, скала піднесення нашої рідної мови, як наймогутнішого чинника нашого культурного життя.

Відрадним є те, що серед нас зросла і виховалась нова верства каменярів і доля вибрала собі з-поміж них найміцніших, вклала в їх руки керму і тому ми маємо сьогоднішню імпрезувшанування провідниць минулого.

Дозволимо собі ще раз покликатись на нашого поета Івана Франка, який в іншій поемі каже таке:

Народе мій, замучений, розбитий,
Твоїм будущим душу я тривожу

Невже тобі на таблицях залізних
Записано в сусідів бути гноєм,
Тяглом у поїздах їх бистроїздних?

Невже задармо стільки серць горіло
До тебе найсвятішою любовю
Тобі офіруючи душу й тіло?

О, якби пісню вдать палку відхненну
Що мілійони порива з собою,
Окрилює, веде на путь спасенну!

Так і ми тривожим душу будущим нашого народу в Україні, який тепер переживає важкі дні свого життя, дні змагань і боротьби за свою майбутність. Сторінки преси у вільному світі, чужої й нашої заповненні новинками про арешти, про засуди за закритими дверима, про тюрми, невільничі табори праці, заведення для божевільних, в яких тонуть такі ж каменярі, які не в силі були терпіти тих моральних знущань ворога, який нищить церкву, вбиває віру в Бога і виходять, щоб стати поруч своїх товаришів.

Тривожить нам душу і наша будучність тут. Тому наша думка повертається і до майбутніх провідників нашого життя. Ми не сумніваємось, що вони прийдуть, але прийдуть такими, якими ми їх виховаємо. Будуть між ними одні сильніші, які будуть оберігати принципи своєї ідеології, інші будуть слабші, які подадуться під напором оточення. А це пригадує мені погляд пок. о. Василя Кудрика, який дуже боявся слабких і поблажливих провідників і одного разу, навівши думку з Святого Письма, пояснив її так: Господь — Бог гніваючись на свій народ за якісь провини сказав: „Покараю вас і дам вам дітей на провідників".

Чи треба більшої кари для народу? Адже несвідома дитина одним сірником може спалити хату і весь дорібок і в своїй наївности занапастити себе і свій народ. Народ, який бореться за своє право, за свою незалежність, за своє світле майбутнє, мусить мати сильних провідників? Так розумів ролю провідництва один з найбільших каменярів у Канаді, о. прот. Василь Кудрик.

Провідник, чи то в організації, чи в громаді — це великий Божий дар, яким не можна ані нехтувати, ані його надуживати.

Як приклад незламного каменяра маємо в особі політичного в'язня большевицької системи Валентина Мороза. В ім'я святого діла, в ім'я свободи свого народу він пішов на велику жертву. Він пожертвував своєю родиною, вигодами, молодістю, здоров'ям. 130-денна голодівка в страшній Володимирській тюрмі, силуване годування, його страшні терпіння моральні і фізичні зрушили сумління вільного світу.

Завдяки тому ім'я України та політичне положення її народу, залунало по цілому світі у

УКРАЇНСЬКА ГРЕКО-ПРАВОСЛАВНА ЦЕРКВА В КАНАДІ
КАНЦЕЛЯРІЯ КОНСИСТОРІЇ

10 серпня 1977

До Хвальної Централі
Союзу Українок Канади,
Едмонтон, Алберта

З приводу святкового відзначування в цьому році 50-ліття життя і праці Вашої організації, Консисторія Української Греко-Православної Церкви в Канаді засилає Вам щирий привіт і найкращі побажання.

Пройдений Союзом Українок Канади п'ятидесятилітній шлях вкрився рясно гарними успіхами цієї провідної організації, як на полі культурно-освітньому, так і на виховно-громадському. Наполегливі труди організації Союзу Українок Канади піднесли до високого рівня особисту гідність і національну свідомість української жінки-матері та дали всесторонню дбайливу опіку дорастаючій молоді — будучності нашого народу і нашої Церкви.

Відділи Союзу Українок Канади причинились дуже багато також до успіхів у церковно-громадському житті по наших парафіях. Поруч виховної опіки над молоддю, поруч високоцінної допомоги для Недільних і Рідних Шкіл при церковних громадах, місцеві відділи Союзу Українок Канади постійно дбали і дбають також про необхідну чисто господарську ділянку нашого церковно-громадського життя і тим забезпечують тяглість існування та праці нашої організованої спільноти.

За всі ці благородні труди й досягнення Ваша організація удостоювалась вже не раз глибокої вдячности і високих признань збоку громадського і церковного Проводу; цю вдячність і ці признання підкреслюємо ще і сьогодні!

Вітаючи Вас з 50-літтям жертвенної благородної праці й блискучих успіхів на широкій ниві народного життя, Консисторія Української Греко-Православної Церкви в Канаді складає Вам одночасно і найтепліші побажання на порозі Вашого нового 50-ліття. Хай милосерний Господь Бог щедро поблагословить Вашу працю для Його прославлення і для добра нашого народу та Церкви, і збереже всіх Вас в Союзі Українок Канади на многі-многі літа-

За ПРЕЗИДІЮ КОНСИСТОРІЇ УГПЦК:

о. Дмитро Лучак, Голова

ДЛ/вс

зв'язку з долею Валентина Мороза. Від нього ворог вимагав лише одного — щоб відмовився від своїх переконань, то є домагань свободи своєму народові, одначе Мороз цього не зробив. Він виявив надлюдську силу волі, силу духа і сильне переконання у свою правоту, основану на декларації Прав Людини. Він і далі карається, як політичний в'язень. Кілька разів загрожували йому посадженням у дім божевільних, але й це не помогло. Тисячі інших пішли слідами В. Мороза, так як та лявина, що котиться згори й набирає сили.

Ми не маємо потреби бути Валентинами Морозами, ми маємо необмежені можливости і свободу працювати на наших громадських нивах і нести дальше це почесне завдання українських каменярів.

Українські організації у вільному світі це культурні і національні огнища, які охороняють і зберігають ідеали державности України. Вони стають заборолом ворожим московським заходам нищити та винародовлювати наш народ в Україні. Українські організації в Канаді, Америці, в країнах Европи, або полудневій Америці це найбільш інтеліґентна верства нашого народу, це справжні каменярі, що не дають нашому народові пропасти. Завершенням тих організацій є Світовий Секретаріят Вільних Українців, якого осідок знаходиться в Канаді в м. Торонті.

Тому то провідництво в українських організаціях освячене великою ідеєю, зогріте любов'ю до свого народу, насичене пошаною до рідної мови, своєрідної культури, пошаною до свого походження, до своєї церкви та всього того, з чого складаються духові культурні вартості народу.

Закінчуючи наше святочне слово дозволимо собі ще раз звернутись до Франкових каменярів і передати думку наших ювіляток у такій формі:

І всі ми вірили, що своїми руками
Розібємо скалу, роздробимо граніт;
Що кровю власною і власними кістками
Твердий змуруємо гостинець і за нами
Прийде нове життя, добро нове у світ.

СТЕЖКАМИ СПОГАДІВ МИНУЛОГО

(До 50-річчя Союзу Українок Канади)

Авторка „Стежками спогадів", це довголітня редакторка „Жіночого Світу", одна з провідних діячок організації Українок Канади **Стефанія Бубнюк.** Згадує тут авторка свої перші кроки в громадській праці в Канаді. В Централі у Союзі займала вона позицію заступниці голови. Досі тепло, прихильно і зичливо ставиться до Союзу Українок Канади. **Редакція**

Пригадую, наче сьогодні, як я морозного жовтневого ранку приїхала до Саскатуну (мій чоловік прибув раніше на працю до Народного Дому при Евеню „Ай").

Чи можна уявити собі почування ще дуже молодої жінки та ще й з двома дуже маленькими дітьми в зовсім чужому місті та ще більш чужій країні, незнаючи ані мови, ані людей?

А тут раптом уже й зима наступила. Та не така зима, як у рідному краю, на Поділлі, в Україні була, а така страшенно холодна, морозна з 40 ступнями Фаренгайта понижче зера. Господи, хоч бери та разом з дітьми плач. Надворі мороз, у хаті холод, і на серці холод, а туга за рідним краєм і рідними в ньому жити не дає. Нізвідки ані поради, ані розради.

Аж тут, одного вечора, мій чоловік, вернувшися з проби хору чи може „представлення" (тоді кожної неділі відбувалися в Народнім Домі як не концерт, то вистава якоїсь п'єси — драми, комедії тощо), повідомив мене, що наступної неділі відбудуться річні збори Жіночого Товариства ім. Ольги Кобилянської. Я зраділа і подумала: як чудово, що на канадському ґрунті вже існує жіноче товариство. І в тому моменті щось мене потягнуло до нього. Можливо, що назва, бо Ольгу Кобилянську знала добре особисто, а може й надія, що я матиму нагоду запізнатися з жіноцтвом і вже не буду почувати себе зовсім самітною. Таки зразу вирішила піти на ті збори.

Прийшла неділя і я, непрошена, опинилася на зборах та й непрошена записалася в члени. Але, на славу Жіночого Товариства ім. О. Кобилянської в Саскатуні, годиться підкреслити, що його тодішні членки поставились до мене дуже прихильно та щиро, від серця привітали. Ба, мало того, ще зразу й секретаркою обрали.

І так, у Саскатуні, в Жіночому Товаристві ім. Ольги Кобилянської я вперше почала свою громадську працю на канадському ґрунті. Це було майже 50 років тому.

Хоч Жіноче Товариство ім. О. Кобилянської було тільки в перших роках свого існування, його праця була вже широко розвинена, цікава, багатогранна. Головну увагу звернено на культурно-освітню ділянку — доповіді, лекції, читання, дискусії, популяризація українського мистецтва, мистецькі виставки, допомога українській школі, Інститутові ім. Петра Могили, Українській Православній Церкві, святкування роковин народження чи смерти визначних українських жінок, влаштування першого „Свята Матері" в Канаді, організування різних розважових імпрез і ін.

Та й не диво. У проводі того товариства були такі відомі громадські діячки, як Савеля Стечишин, Тетяна Кройтор (вони й спричинилися до його заіснування), Докія Янда, Настуня Рурик, Анастасія Ґрещук і багато інших. Але що найбільш важливе, це те, що саме в Саскатуні, колисці постання кількох центральних організацій у Канаді, зродилася перша крайового маштабу жіноча організація — Союз Українок Канади, а Жіноче Товариство ім. Ольги Кобилянської стало його першим відділом.

Роки пливли за роками, відділи Союзу Українок Канади зростали по цілій країні, праця поглиблювалася, розгалужувалася в багатьох ділянках і напрямках. Цього року Союз Українок Канади з гордістю святкує 50-річчя свого існування та плідної праці. За той час напевно може похвалитися не абиякими осягами та здобутками. Та не мені про те писати.

Після кількох років приналежности до Жіночого Товариства ім. Ольги Кобилянської наші шляхи розійшлися. Як тільки постала Організація Українок Канади, я перейшла до неї і по сьогоднішній день є її членкою. Але про Союз Українок Канади не забула. В мене осталися милі спогади про мою скромну участь у праці Жіночого Товариства ім. О. Кобилянської в Саскатуні, а пізніше і Централі Союзу Українок Канади та про членок, з якими співпрацювала. Крім згаданих, у пам'яті з тодішніх часів залишилися ще такі прізвища: П. Медведик, С. Ґрещук, К. Чимборик, А. Остафійчук, П. Тофан, М. Нагірна, Д. Великоч. Деякі з них вже покійні, але їх праця не була даремна. П'ятдесятиріччя Союзу Українок Канади є доказом цього.

Від себе щиро і сердечно вітаю членок Союзу Українок Канади з їхнім півстолітнім ювілеєм та бажаю, щоб черговий етап праці позначився ще кращими успіхами. Щасти, Боже!

Стефанія Бубнюк

Роман Рахманний

УКРАЇНСЬКИЙ САМОСТІЙНИК – 1977 РОКУ

Примітка редакції: Ця стаття являє собою скорочений виклад основних думок доповіді ред. Романа Рахманного на З'їзді СУС Східньої Канади в Ошаві, Онт., влітку 1976 року.

Коли тільки якась установа відзначає своє „— ліття", тоді часто можна почути докір, мовляв, „ще один зайвий ювілей . . ." Можливо, що ці застереження — звичайний наслідок того, що в нашому суспільстві існує багато різних установ і організацій, схожих одна на одну своїми завданнями і формами праці.

Але, як сказав біблійний мудрець, — „на все є своя пора". Є пора на те, щоб сіяти зерно, і є пора на збирання жнива . . . Є пора на руйнування, але й приходить час на те, щоб будувати . . .

Значить, є пора на те, щоб працювати мовчки і наполегливо, але наступає пора оглянутися на пройдений шлях і сказати слово про виконані й незавершені завдання окремої людини чи збірної установи.

Ось чому і я — сторонній спостерігач організаційного життя такої всеканадської організації, організацій, чи навіть руху, як канадський Союз Українців Самостійників — вважаю доцільним висловити декілька спостережень і міркувань саме в час, коли та установа підбиває понад півстолітні підсумки своєї праці.

Кажу це щиро і на весь голос: — Ви добре натрудилися на своїй канадсько-українській ниві, тому і врожай Ваш помітний на всесвітньому полі українського народу!

За щорічними звітами під вогнем критики і самокритики учасникам руху СУС може здаватися, що наслідки їхньої роботи незначні, успіхи невеликі, нестачі великі, теперішня ситуація тяжка, а майбутність непевна.

Все це правда. Однак подумайте на мить: — Та ж це ще зовсім недавно, бо ледве 85 років тому перші українські поселенці прибули на степи Канади! Незабаром буде ледве 60 років від заснування Української Православної Церкви у Канаді! . . . А Ваше товариство, основане на принципі самостійности української людини, завершило тільки 50літній етап свого існування!

І згадайте ще й те, що це люди середовища СУС перші в Канаді назвали свою газету українською назвою: „Український Голос", ледве 67 років тому!

А втім, не моє це завдання переповідати історію руху українців, що зосередили свою діяльність довкола УГПЦеркви у Канаді. Та історія добре відома її учасникам. Я підкреслю лише один наслідок тієї діяльности. Утворена 58 років тому, УГПЦерква була головною притягаючою силою для людей православного віровизнання. Вона розвинулася організаційно в усіх провінціях Канади. Вона становить сильний духовний ґрунт для багатьох українських нащадків у цій країні та своїм моральним авторитетом відділовує і на дійсність в Україні.

Недавно я мав розмову з одним відвідувачем з України, який на короткохвильових передачах з Канади чув розповідь пок. о. д-ра В. Слюзаря про початки Української Православної Церкви у провінції Квебек. Відвідувач з неприхованим зворушенням сказав: „Перекажіть православним українцям Канади, що ми в Україні щиро радіємо їхніми світськими і духовними успіхами . . . ми зокрема радіємо тим, що Українська Православна Церква в Канаді — це страдально-воююча Церква, а не торжествуюча . . . Цим своїм характером вона близька і цінна для всіх українських християн у Сов. Союзі . . ."

Передаю Вам ці слова майже буквально для того, щоб серця Ваші виповнилися почуттям виконаного обов'язку та щоб нагадати слова біблійного мислителя: є пора на сівбу, і приходить пора на обжинки — на почуття плодотворчої праці. Є пора на тривогу і журбу, але є пора на вдоволення і радість. Жниво українців православного віровизнання, а точніше руху СУС у Канаді, не мале, і ним радіють усі українські патріоти.

Прагматичний підхід

Основною напрямною діяльности того руху було прагнення покладатися лише на власні сили і якнайглибше запустити коріння в економічно-суспільний ґрунт країни свого поселення.

Цей практичний чи прагматичний підхід дав задовільні наслідки-плоди. З того середовища вийшли учителі, професори університетів, судді й адвокати, інженери, члени провінційних законодавчих палат і члени федерального парляменту. Жіноцтво Союзу Українців Самостійників не лише не відставало від чоловіків у цьому відношенні, а навпаки: жіноцтво проявило більше ініціятиви як чоловіки саме на початковому ета-

ПРИВІТ КОЛЕҐІЇ СВ. АНДРЕЯ У ЗОЛОТИЙ ЮВІЛЕЙ С.У.К.

Вінніпеґ, 8 серпня 1977 р.

До
Редакції „Променя"
Вінніпеґ, Манітоба.

На руки редакторки пані Н. Когуської.

У Ювілей 50-ліття Союзу Українок Канади Колеґія Св. Андрея шле цій нашій заслуженій організації своє сердечне привітання з висловами признання за її великий всебічний вклад у життя й розбудову нашої спільноти в Канаді та з побажаннями їй таких самих успіхів у майбутньому.

Відзначаючи в цьому академічному році (1976/77) 30-ліття свого існування, Колеґія Св. Андрея при цій нагоді з вдячністю згадує про тепле відношення до неї з боку Союзу Українок Канади.

З побажаннями многоліття,

За Колеґію Св. Андрея,
Прот. М. Юрківський, Принципал

ОБ'ЄДНАННЯ ТОВАРИСТВ СПРИЯННЯ УКРАЇНСЬКІЙ НАЦІОНАЛЬНІЙ РАДІ В КАНАДІ

ГОЛОВНА УПРАВА
ТОРОНТО, ОНТ.

Головна Управа Об'єднання Товариств Сприяння УНРаді в Канаді пересилає сердечний привіт Головній Управі Союзу Українок Канади та всіх членкам Союзу з нагоди Золотого Ювілею Союзу Українок Канади.

Ми високо цінимо Вашу освідомлюючу працю серед українського жіноцтва в Канаді на протязі останніх 50-и років та Вашу вірність ідеям визволення нескореного українського народу з ворожого ярма. Ми вдячні Вам за Вашу моральну і матеріяльну підтримку Державного Центру УНР в екзилі і сподіваємося Вашої співпраці і надалі.

Бажаємо Вам успіхів у всіх Ваших починах.
Щасти Вам Боже!

За Головну Управу Об'єднання Товариств Сприяння УНРаді в Канаді:

Д-р Ганна Янішевська, голова
Д-р Зоя Плітас, секретарка

пі. Саме жіноцтво своїми організаційними заходами прискорило утворення всеканадської самостійницької організації!

Водночас, ні чоловіки ні жінки того самостійницького руху ніколи не втрачали зв'язку з життєвими інтересами українського народу, з його церковним і політичним життям.

Найяскравішим прикладом цього твердження може послужити небуденна декларація керівного діяча середовища СУС, уже покійного ред. Івана Сирника. Він був вихованцем Інституту ім. Петра Могили в Саскатуні. І це він оформив для Першого Світового Конґресу Вільних Українців (листопад 1967 року) Декалог канадського українця, в якому сказано:

„Крім громадянства моєї країни я ще маю своє окреме духовне громадянство... Я — українець (чи українка) і своєї української духовости я ні за яку ціну не зречуся..."

Ось чудовий зразок „самостійности" у мисленні та світовідчуванні! Це прекрасний приклад, що його варто наслідувати саме в наші часи, коли то під тиском фальшивих пророків і фальшивих учених у нас шириться баламутство: шириться псевдоуніверсалізм з Москви, з Ватикану, з Вашінґтону, з Лондону... не бракує і подувів фальшивого вітру в Канаді!

І коли сьогодні учасники звичайного і ювілейного з'їздів СУС запитують одні одних про те, „Що нам робити насамперед?", то на основі досі сказаного треба відповісти:

Є пора на шукання правди, і надходить пора на те, щоб врешті знайти її.

Слова пок. Івана Сирника висказали мабуть найважливішу частину тієї правди. Правди, змістом якої повинна жити і керуватися кожна чесна людина українського роду — в Канаді чи в будь-якій іншій державі. А саме: — Людино українського роду, будь врешті собою та не пробуй перетворитися в англійця, француза чи будь-яку іншу національність!

Будьмо відверті одні з одними і самі з собою! Визнаймо, що ми не завжди були собою!...

Адже були часи, коли українці у Канаді боляче відчували дискримінацію та замість триматися гідно вони займали т. зв. оборонну позицію. Вони всіляко — на словах і на ділах — пробували своїм співгромадянам доказувати, що, мовляв, хоч вони українського роду, то все-

таки вони „дуже льояльні канадські громадяни..." Від такої позиції уже тільки один крок до самозаперечення. І справді, не бракувало таких, що соромилися свого роду, своєї мови і своєї віри... вирікалися будь-якого зв'язку з українським організованим життям... Інші змінняли прізвища... а ще інші переходили в інші релігійно-церковні об'єднання: англіканське, римо-католицьке тощо...

А все це для того, щоб показати, що, мовляв, вони — такі самі люди, як панівна група людей канадського населення.

І всі ці перевертницькі заходи були даремні. Ці самопожертви спричинили тільки психічний розклад у тих людей або в їхніх нащадків, почуття незамінної втрати, а потім усвідомлення, що тим шляхом самозаперечення вони нікуди не дійшли. Їх так чи інакше не прийняло чуже середовище. Тим часом ті, що трималися свого, здобули врешті пошану і визнання у всій Канаді, як українці та як співгромадяни. Перемога залишилася за тими, що у законних формах громадянства не перестали бути собою.

У 1960-их роках ця тенденція проявилася дуже яскраво. Впали великі імперії, поневолені народи здобули свої держави, а культурно-національні меншості на різних континентах і в різних державах відвоювали собі гідне місце. Сталося це зокрема у Канаді, де перемогла концепція багатокультурности всупереч усім тим, які пропонували офіційну двомовність і офіційну двокультурність. Це велика перемога українців, бо саме українці довгими десятиліттями боролися за визнання права людини і меншостей зберігати і розвивати свої мовно-культурні традиції — за право бути собою у загально-державній структурі даної країни.

Пора на новий висновок

З того висновок, що вже пора позбутися почуття обережности у виявах своєї самобутности. Сьогодні вже пора на сміливе, неприховуване самостійництво у кожному відношенні. Сьогодні канадський громадянин українського роду не потребує і не сміє виправдовуватися чи доказувати. що він — „добрий громадянин"....

За нього чи за неї доказали це вже предки. Ось дрібний приклад, але який вражаючий. Усі „добрі канадці" англійського, французького, німецького, чи іншого роду співають гимн Канади і впевняють, що вони стоять на її сторожі. Однак у великій потребі, а нею була друга світова війна, канадці українського роду пропорційно численніше „станули на її сторожі", ніж деякі інші стабільні та визнані групи її населення: приблизно сорок тисяч українців воювало за цілі канадської політики на фронтах Европи, Азії та Африки, на суші, на морях та під водою.

Хто посміє сьогодні сказати, що канадські українці не повинні мати цих самих прав і привілеїв, що їх мають громадяни „двох основних груп канадського населення"? Канадські українці здобули ці права і привілеї не тільки працею і льояльністю супроти законів цієї країни, але й кров'ю своїх вояків на бойовищах за інтереси Канади.

Завдяки цим та іншим досягам зокрема канадських українців назва „українець" сьогодні відома і шанована в різних країнах. Згадаю один недавній приклад з власного спостереження. На спеціяльному прийнятті в королеви Єлисавети Другої, що мало місце у Мистецькому Центрі м. Монтреалю, князь -дінбурзький Филип з помітним подивом сказав, коли дізнався, що ми з дружиною — українці:

— Українці!... їх значне число живе у Великобританії... я знаю це. Але їх багато більше в Канаді. Подумайте!... Коли ми свого часу відвідували Західню Канаду, то в легіслятурі привітав нас Спікар законодавчої палати — українець!... Дійсно, канадські українці не лише по-мистецькому співають і танцюють; вони мають також багато різних досягів на інших ділянках... Українці — талановитий і дуже живучий народ."

До слів чоловіка Володарки Великобританії та Канади уважно прислухалися видатні канадці та чужоземні гості -- дипломати, мистці, державні діячі. Вони опісля розпитували в мене про те, скільки в Канаді українців, який їхній освітній рівень, наскільки сильна ця група в житті держави і її окремих провінцій та яке їхнє ставлення до життя в Україні.

Всесвітнє мислення

Можна б наводити інші приклади, але й цих уже досить для того, щоб зробити висновок:

Є пора на самообмежування і є пора на розширювання діяльности... - пора на ізоляцію і пора на активну участь у житті розширеного світу.

КОМІТЕТ УКРАЇНЦІВ КАНАДИ
Централя

Вінніпег, 2 серпня, 1977

До Хвальної Крайової Управи
Союзу Українок Канади,
Едмонтон, Алберта

Хвальна Управо, Вельмишановні Пані,

З нагоди Вашого Золотого Ювілею, який Ваша організація відзначує Ювілейним З'їздом Союзу Українок Канади в Саскатуні в днях 17-21 серпня, 1977, дозвольте зложити Вам від Екзекутиви Президії КУК щиросердечний привіт і побажання дальших успіхів у Вашій праці.

Союз Українок Канади входить до складу Комітету Українців Канади почерез Комітет Українок Канади і як важлива складова організація Централі КУК разом з усіми іншими нашими складовими організаціями сповняє важливу місію збереження української мови, культури і ідентичности в Канаді.

Разом з цим привітом від імені Екзекутиви Президії КУК, просимо прийняти щирий привіт і побажання від нас особисто.

З правдивою пошаною,

С. Радчук, президент

П. Башук, генер. секретар

Засновники та їхні наслідники у середовищі Союзу Українців Самостійників збудували міцний фундамент, на якому впевнено стоїть ціла структура того середовища. Колись, з уваги на тяжкі умови життя у слаборозвинутій Канаді, вони вважали доцільним не надто пов'язувати свою діяльність із справами поза кордонами Канади. А втім, так думали й інші люди українського роду, що вважали своїм першим завданням розвинути свою громаду в новій країні.

Сьогодні продовжувати той ізоляціонізм означало б прискорити завмирання тієї організації та всього її середовища. Бо сьогодні жодна група канадського чи якогось іншого населення на сміє обмежуватися справами лише своєї країни чи якоїсь її области. Навіть врахувавши обставину, що сьогодні є розширені можливості для українців у всеканадському економічному, культурному та політичному житті та що всюди там ще бракує наших людей, то всежтаки ніхто з нас не повинен казати: — Поза Канаду мої зацікавлення не виходять...

Чому?

Бо сьогодні й Канада вже не та країна, якою вона була не 50, але й 25 років тому. Тоді вона була причепою Великобританії в політичному відношенні, а прибудівкою Америки в економічному. Сьогодні — Канада суверенна держава середньої величини з власною закордонною та економічною політикою. Її голос звучить авторитетно на міжнародніх форумах.

Тим самим і канадсько-український голос повинен мати світове, а не провінціяльно-місцеве звучання. Сьогодні канадські українці безпосередні чи посередні учасники таких світових проблем, як рух за права людини, боротьба за релігійну і політичну свободу різних народів. Такі справи, як оборона ув'язнених українок у російських тюрмах чи переслідуваних за віру або солідарність із своїми ув'язненими чоловіками, братами або синами це не лише вузько-українські справи для людей на території України. Ні, це світові справи, а тим самим і загально-канадські, у розв'язуванні яких повинні брати участь і канадські українці кожного переконання. Хто пробує ізолюватися від цього, той насправді перестає бути доброю українською і канадською людиною. На ділі, це — мертвий громадянин цієї країни.

Живе громадянство

Щоб ми всі з вами були живими громадянами з подвійним громадянством, яке для нас оформив пок. ред. Іван Сирник; щоб ми могли жити новим активним життям та щоб наші організації могли діяти успішно в новому світі, нам обов'язково треба:

а) високо цінити кожну українську людину;
б) високо цінити й охороняти українську родину;
в) високо цінити українське християнство та всі його віровизнання;
г) високо цінити і розвивати українську школу, для чого тепер є великі можливості в рамках політики мультикультуралізму;
ґ) високо цінити і зміцнювати організоване українське життя в усіх його видах, бо врешті державну підтримку може отримати лише „живуча етнокультурна група", як заявив прем'єр-міністер П. Трюдо 1971 року.

І все те мусить бути повязане з життям, подіями і рухами на території українського материка, в Україні. Там не лише живе основна час-

УКРАЇНСЬКЕ ТОВАРИСТВО ВЗАЇМНОЇ ПОМОЧІ В КАНАДІ

9-го серпня 1977

До Хвальної Екзекутиви
Союзу Українок Канади
Едмонтон, Алта.

Шановне Жіноцтво Союзу Українок!

Маємо велику приємність вітати Вашу організацію з нагоди Золотого Ювілею п'ятдесятиліття активної діяльности. Ми свідомі того, що багато Ваших членок є членками нашого Т-ва Взаїмної Помочі, котрі разом працюють з нами на громадській ниві. Хоч ми є фінансова установа, то до великої міри залежимо від Вас і Вам подібних свідомих громадян. Продовжуйте Вашу працю у збереженні української мови, культури й української ідентичности в Канаді. Ми завжди будемо з Вами.

Д-р С. Радчук, президент — **П. Данилюк,** секретар

А. Павлик, управитель

тина української нації але там діють українські патріоти, що своїми подвигами дорівняли борцям інших національностей. Там існують і діють українські християнські Церкви, члени яких своєю стійкістю засоромили Москву, Царгород і Рим, засоромили англіканський та інший віруючий світ. Так, з українського ґрунту можна сьогодні черпати моральну силу без ніякої потреби оглядатися на якісь чужоземні зразки. Навпаки, чужомовні суспільства розкладаються і пробують захопити у крутіж того розкладу ще й людей українського роду.

Саме сьогодні пора на те, щоб ми всі проявили самостійність мислення і діяння, щоб ми послідовно здійснювали те, про що тільки мріяли ініціятори самостійництва у Канаді понад півстоліття тому.

З нагоди 50-ліття подружнього життя П-ва Михайла і Софії Василівих з Едмонтону, складаємо дар-пожертву — $10.00 на журнал „Промінь".

Петро і Павліна Кіндрачуки, Вернон

КОМІТЕТ УКРАЇНОК КАНАДИ
Крайова Управа

Вінніпеґ, 8-го серпня 1977 р.

Цього року сповнилося 50-ть років від заснування Союзу Українок Канади, організації українського жіноцтва в Канаді, яка входить, як складова організація до Комітету Українок Канади та яка була одним з основників Комітету Українок Канади.

З нагоди Золотого Ювілею Союзу Українок Канади — Крайова Управа Комітету Українок Канади зі щирим признанням вітає Провід, все Членство Союзу Українок Канади та Учасниць Ювілейного З'їзду.

Пройдений Вами шлях жертвенної праці заслуговує на особливу увагу і признання.

Зі щирого серця бажаємо успішного переведення нарад, винесення відповідних постанов та багато сил і витривалости у Вашій многогранній праці для добра УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ!

ЩАСТИ ВАМ, БОЖЕ!

За Крайову Управу
Комітету Українок Канади
Ярослава Іванчук, голова — **Марта Левицька**, секретарка

ВСЕКАНАДСЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ ДЛЯ СПРАВ КУЛЬТУРИ

Дня 14 травня ц.р. відбулась у Торонті Всеканадська Конференція для справ української культури, на яку прибув від федерального уряду новий міністер Багатокультурности, дост. Дж. Ґей.

Як подає комунікат КУК, то на пленарну сесію конференції прибуло 70 осіб — ними були представники організацій, знавці-панелісти та поважне число зацікавлених українською культурою у її різних ділянках.

Центральною точкою конференції було дві панельні дискусії — перша — образотворче мистецтво, а в нім: малярство, архітектура, скульптура і прикладне мистецтво, а в другій обговорено та продискутовано можливости розвитку в Канаді таких ділянок, як театр, танки, фільми і музика.

Цю Всеканадську Конференцію скликано заходами КУК, при якім твориться спеціяльна Комісія для справ Української культури.

Маловідомі трудівники-піонери

З нагоди золотого ювілею Союзу Українок Канади

Присвячую пам'яті моїх дорогих родичів — батькові Степанові і мамі Катерині Леськів, дідусеві Іванові і бабусі Ірині Леськів та братові Федеві Леськів. Всі вони поховані на Українському Православнім цвинтарі у Спеден, Альберта, де ввесь свій вік прожили у Канаді.

**
*

Час від часу святкуємо ювілеї, роковини якоїсь важливої події в житті українців у Канаді. В той самий час із такої нагоди підносимо заслуги людей, які відзначили себе в якійсь ділянці українського громадського життя. Їх прізвища вписуються в історію українців у Канаді.

Цього року святкуємо 50-ліття Союзу Українок Канади і в певній мірі будуть згадуватись ті, що давали провід на початках нашої організації, одначе мої слова і мої думки звернені до тих соток, — ні тисячів наших піонерів, що були тією первісною підвалиною, на якій зростало все наше громадське і культурне життя, підвалиною, на якій зростав ідеал українства, на якій кристалізувалася душа нашого народу в Канаді.

Неможливо всі ті імена записати в історію українців Канади, але думаю, що в Книзі Всевишнього їх імена записані золотими буквами.

Такими малознаними, тяжко-працюючими піонерами були мої родичі, були Ваші родичі, були родичі більшої частини наших теперішніх членкинь. Тому я хочу в коротці оповісти тут про них, про їхні початки в Канаді. Вірю, що в цій росповіді багатьох з Вас пізнають своїх предків-піонерів.

Хто були ті перші піонери в Канаді?? По більшій части це були молоді хлопці і дівчата, що лишали свій рідний край і їхали шукати кращої долі. Між цими молодими людьми були мої батьки. Тато приїхали до Канади 1905-го року. Кілька років пізніше допомогли своєму єдиному братові приїхати до Канади. Бабуся і дідусьо залишилися самі як ті сироти. Дідусьо були війтом у селі і помимо того, що недостатків ніяких не було, життя без дітей немало ніякого значення і до двох років вони виїхали до Канади з надією, що за рік, два повернуться. Однак ця надія не сповнилася. В короткім часі по їх прибуттю вибухла перша світова війна і повертатися було неможливо. Протягом чотирьох років війни мусіли якось роздобувати засоби на прожиток. Купили фарму і почали господарити.

Ми, що виросли в Канаді, не можемо собі уявити, як тяжко було розпочати нове життя в цій чужій країні. Тяжко треба було працювати, щоб здобути той шматок хліба, а ще тяжче було привикати до життя без тих сусідів, приятелів та рідних, з якими вони виросли. Та не лише за родиною близькою й далекою серце краялося, але за тим соловейком, що так весело зранку щебетав, за тими садами що навесні цвіли, як у раю, за тими гаями, лугами, за тою Україною, що любили понад усе. Одна надія, що підбадьорювала їх і трохи злегшувала цю велику тугу, була та, що колись вони повернуться додому. Ця надія була з ними до самої смерти, бо вже в старших літах, як їм вертатися! Тому то казали, що „коби лише вмерти на своїй землі".

Околиця, де дідусь і бабуся почали своє нове господарство, була далеко від інших поселенців в лісах середньої Альберти. Найперше треба було якийсь дах над головою поставити, і дід взялися до роботи. Дерева не бракувало, сокиру мали і заким зима прийшла дідусь і бабуся були в новім домі, з дикими звірями замість сусідів. На весну почали корчувати ліс, щоб хоч на бараболі та на городину прочистити шматок землі.

Наступного року вже й пшеницю засіяли. Яка ж то була радість, як перше зерно зібрали зі своєї землі.

Роки скоро минали. Сини поодружувалися і незадовго були внуки, які помаленьку заступали місце в їх серцях, замість того всього, що лишили за собою на рідних землях. Ту велику любов, яку мали до свого краю передали нам, їх онукам.

Написала:
Галя (Леськів) Федорків

УКРАЇНСЬКИЙ ІНСТИТУТ СВ. ВОЛОДИМИРА
Торонто, Онтаріо

12-го серпня 1977

Централя Союзу Українок Канади
Едмонтон, Альберта

В імені Дирекції Інституту Св. Володимира в Торонті складаємо Союзові Українок Канади найкращі побажання в розвитку й поступі їх важливої праці.

З нагоди золотого ювілею активної діяльности організації вітаємо членство на добро майбутньої нашої спільної виховної праці над молоддю.

За Дирекцію Інституту
В. Кирилюк, ректор

Український жіночий рух і СФУЖО

Не можна сподіватись такого розмаху виявів українського жіночого руху в діяспорі, яким він був в Україні між двома світовими війнами. А проте, він мав великі можливості продовжувати свій розвиток. Його ідеологія чітко визначена: на еміґрації в Европі, у Канаді й США було багато носіїв цієї ідеології, громадянок, свідомих ваги й ролі жіночої організації в житті народу. Була велика кількість провідниць жіночого руху, його творців в особах Мілени Рудницької, Олени Кисілевської, Олени Шепарович, інших з проводу Централі СУ у Львові, з його філій, кружків. Була надбудова усіх жіночих організацій — Всесвітній Союз Українок, великий досвід, традиція, зв'язки з міжнародніми організаціями.

Очевидно, обставини нашого життя в діяспорі інші. Нема тут жінки селянки, яку СУ вивів з вузьких інтересів на широкі шляхи громадської праці, але є тут інші пекучі потреби й давні лиха: боротьба з асиміляцією, допомога матерям у виховуванні дітей, освідомлювання людей про небезпеку надмірного захоплення достатками, лихо партійництва, нетерпимість тощо. Жіночий рух мусів би до давніх форм діяльности додати нові, наголошувати у своїй дії заспокоєння в першу чергу тих потреб, які є доменою жінок (виховання, збереження традиції, несення допомоги широким жіночим масам, моральне і фізичне здоров'я родини тощо).

Чому ж так не діється? — часто запитують ті, хто ближче стояв до жіночого руху в Україні. Щоб на це відповісти, треба знати як і чому дійшло до створення СФУЖО тоді, коли існував ВСУ, чому так багато різних жіночих організацій постало вже серед нас — останньої еміґрації, чому в проводі СФУЖО (крім Олени Кисілевської — першої її голови) не було провідниць з Централі СУ, чому СФУЖО перервала нитку тяглости СУ, не доцінила традиції могутнього жіночого руху, надбань трьох жіночих поколінь, чому не відновлено СУ в Німеччині, а створено зовсім нову організацію з новим проводом?

Від початків напрямними українського жіночого руху було: праця для народу, ведення жінок у громадське життя, дбання про силу жіночого руху шляхом зберігання засад демократизму в громадському житті, толеранції до інших поглядів, пошани індивідуальности, зберігання засади понадпартійности жіночох організацій, плекання почуття обов'язку освічених жінок працювати над піднесенням не тільки свого рівня, але освітнього і соціяльного рівня жіночого загалу, плекання духа соборности в народі. Тому від початку український фемінізм різнився від міжнародного саме тим, що рівноправність жінок і розвиток їх духових сил він спрямовував у першу чергу на службу народові. Про соборність дбала Наталя Кобринська, плекаючи зв'язки з українками з Наддніпрянщини, вона пильнувала, щоб її організація мала всенаціональний, всеукраїнський характер. А одночасно, розуміючи вагу й потребу співпраці з міжнародним жіночим рухом, вона нав'язала зв'язки з жіночими організаціями Заходу. Завдяки заходам Софії Русової вже в 1923 р. СУ Галичини став членом Міжнародного Жіночого Союзу.

З такими напрямними могли йти жінки об'єднано в окремій самостійній жіночій організації, бо її не могли послаблювати ніякі поділи — ідеологічні, клясові, партійно-політичні. У монолітності жіночого руху була його сила. Централя СУ у Львові послідовно боролася з будь-яким поділом жіночих організацій.

Відомо, що СУ під проводом Мілени Рудницької, як посолки до польського сойму, яка була активною в політичному житті, був промотором консолідації українських партійних середовищ у боротьбі за права нашого народу під польською окупацією. Був СУ також в авангарді спротиву проти т. зв. нормалізації (угодовства наших парляментаристів супроти Польщі). Таким чином СУ у своєму житті виявляв своє думання, своє материнське дбання про добро народу, здійснював постулят жіночого руху „жінка повинна бути громадянкою в родині, а матір'ю в народі".

Виявом сили, зрілости й громадського вироблення українок був Перший Український Жіночий Конґрес у Станиславові 1934 р. Був він подією не тільки в житті жіночих організацій, але й усього громадянства, а навіть польської держави, яка намагалася робити різні перешкоди щодо його успішности, а то й щодо відбуття. Конґрес продемонстрував дорібок праці жінок у різних ділянках: збереження тяглости дії жіночого руху, наявність у рядах СУ освічених молодих жінок, участь у ньому вперше взяла масово українська селянка — той, за висловом М. Рудницької, „найдосконаліший тип української людини", який зберіг народ і його вартості. Конґрес покликав до життя Всесвітній СУ,

надхнув жінок ентузіязмом — Галичина вкрилася сотнями клітин СУ по містах і селах (80 філій і 1100 кружків по селах), скріпився зв'язок поміж Централею СУ у Львові та всіма СУ, які були тоді в Европі, Канаді й США. Блискучий розвиток СУ позначився співучастю жінок у праці „Рідної Школи", „Просвіти", кооперації, „Сільського Господаря" шляхом праці у них вишколених інструкторів СУ. У секціях студенток молодь допомагала СУ, організуючи курси, відвідуючи міста і села з доповідями, допомагаючи при імпрезах.

Здобутки і дальший розвиток СУ обірвала війна. Гітлеризм приніс „жіночі секції", змусив жіночий рух влитися в чужі, незгідні з традицією українського демократизму жіночі секції та відділи з накиненими проводами. Ніхто не заперечить, що це була тимчасова необхідність, спричинена війною, що ці секції були пародією українського жіночого руху. Але й по війні, хоч як воно збоку виглядає неправдоподібним, знайшлися жінки з-поза Централі СУ, які хоч і були поінформовані про всі заходи щодо відновлення СУ (їх інформувала голова ВСУ М. Рудницька), повели пропаганду, щоб не допустити до відновлення СУ в Німеччині, де було найбільше українців. Чим іншим, як не власними амбіціями й груповими інтересами керувалися ці жінки, коли вони діяли на шкоду жіночому рухові?...

СУ спонтанно відновлювався там, де були колишні його члени. В Австрії, де перебувала голова СУ, ще у вересні 1945 р. жіноча організація оформилася у крайову організацію, обравши провід, нав'язуючи зв'язки, розгортаючи діяльність. Те, що в Німеччині не дійшло до відновлення СУ, а прийшло до розбиття жіночого руху, тобто до створення нової жіночої організації пояснюємо тією нездоровою боротьбою за „владу" по таборах Ді-Пі, у яких доживала свого віку тоталітарна система. Влади забажали й „амбітні" жінки. Користуючись довір'ям голови ВСУ, одержуючи всі інформації та доручення і матеріяли щодо відновлення СУ ті жінки мовчали, чекали, щоб відбувся з'їзд представників української еміґрації, на якому оформлено нову жіночу організацію, обрано її провід. А СУ існував вже тоді в Австрії, Італії, Франції, в Канаді та США. Згодом почалося переселення еміґрації з Европи за океани. Відбувся 1-ий Конґрес СФУЖО, який ще побільшив і поглибив замішання серед жіночих організацій. Існування на еміґрації в Европі двох жіночих організацій з аналогічними завданнями й програмою праці — явище нездорове і шкідливе. Жалюгіднішою була б боротьба між їх проводами за впливи. Не здав іспиту й СУ США, коли не погодився взяти на себе провід ВСУ, він приклав своїх зусиль для оснування СФУЖО тоді, коли голова ВСУ М. Рудницька, наладнавши діяльність СУ в Австрії, виїхавши до Швайцарії, наладнувала зв'язки з міжнародними жіночими та харитативними організаціями. Вона взяла участь у першому по війні конґресі Міжнародного Жіночого Союзу (Інтерлянен, Швайцарія, 1946), виголосила доповідь про лиха на наших землях, про страждання матерів і дітей. Нав'язано дружні зв'язки з новообраним проводом МЖСоюзу, налагоджено постачання допомоги матерям і дітям від харитативних організацій. Але все це занехано, М. Рудницьку, її величезну працю з'ігноровано. СФУЖО не тільки розбила монолітність жіночих організацій, але й знівечила можливості співпраці з міжнародніми організаціями на тих довголітніх традиційних позиціях, які придбав СУ, а зокрема не дала змоги розвинути їх до тих меж, що до них могла б цю ділянку СУ довести своїми політичними здібностями М. Рудницька — жінка великого розуму. Вона відійшла відкинена й незрозуміла, як колись Наталя Кобринська, що починала жіночий рух „серед розпучливого хаосу" уявлень про жіночі організації.

І тому уважаємо своїм моральним обов'язком поінформувати жінок про цей період в жіночому русі. Загал жінок не знає чому так сталося, а може підозрівати, що провід СУ у Львові занедбав свої обов'язки. Союзові Українок Канади, який був співтворцем ВСУ і якому закидають тепер сепаратизм, негромадську поставу тоді, коли якраз ця жіноча організація найпослідовніше дбала і дбає про засади правопорядку, чесної співпраці й етики громадського життя. Про біль і розчарування, що їх мусіла пережити при кінці свого життя Мілена Рудницька — визначна громадянка і провідниця жіночого руху, ті з нас, що залишилися при СУ, не можуть забути, як і не можна легковажити помилок і толерувати хиб у громадському житті, тим більше таких, які надщерблюють добре ім'я українського жіночого руху й його заслуженої довголітньої провідниці.

Ускладнилась ситуація на нашому жіночому відтинку з вини СФУЖО, бо заіснувавши сама, вона позбавила себе тяглости жіночого руху, відкидаючи досвід попередніх поколінь (ще донедавно діячки СФУЖО боялися навіть згадувати про Централю СУ у Львові,

ВСУ, про перший Жіночий Конґрес у Станиславові, про Мілену Рудницьку), вони намагалися почати історію жіночого руху від себе. Провід СФУЖО, вкладаючи багато зусиль для приєднання всіх жіночих організацій до себе, забуває, що вони були об'єднані. Незручність його і в тому, що він уживає при цьому слушні арґументи, але вони не промовляють, бо ж самі творці СФУЖО заперечили їх, організуючи нову організацію у Німеччині, а згодом і СФУЖО.

Історії завернути неможливо, але з неї вчимося. У діяспорі українське жіноцтво стоїть перед особливими й величезними завданнями. Щоб їх можна було успішно виконувати, треба українському жіночому рухові мати лад у себе внутрі і стати сторожем моральних законів і взаємної любови в житті національної спільноти (так, як це робить мати в родині), треба в основу своєї діяльности покласти ті ідеї, гасла, засади, на яких поставили були жіночу організацію його основниці. Доля української діяспори залежить дослівно від того, якою буде українська жінка.

Тоня Горохович

ТРИ СЕСТРИ

Авторкою цього нарису є А. Дзюбенківна, яка особисто знала сестер Старицьких, якого тут друкуємо. — **Редакція**

Хто не знає сестер із дому Старицьких?

Старша з них Марія Михайловна Старицька пішла за прикладом батька і присвятила себе українському театрові. Кільканадцять років керувала вона режисерським відділом Музично-Драматичної школи ім. Миколи Лисенка в Києві.

Одного дня, коли вже панувала московсько-большевицька навала, завітала я до Марії Михайлівни. Вона мешкала в маленькій кімнатці у приміщенні школи, що містилася на Велико-Підвальній вулиці. Застала її в пальті, в рукавичках. Вона переглядала письмові роботи студентів. В хаті було холодно.

— Марія Михайлівна, як це Ви в нетопленій хаті? Так занедбуєте своє здоров'я!

— Це нічого, моя дитино! Для мене тут зручно, все під руками. А грітися я ходжу до Людмили.

З часом совєтська влада реорганізувала Музично-Драматичну школу в Художньо-Драматичний Інститут і М. М. Старицьку було запрошено керувати режисерським відділом. Студенти любили її за її надзвичайно лагідну вдачу, щирість і тактовність.

Минали роки . . . Я вже працювала в одній школі під Києвом, коли з матусиного листа довідалася, що Марія Михайлівна відійшла на вічний спочинок.

**
*

Середня із сестер відома письменниця Людмила Михайлівна Старицька-Черняхівська. Про її діяльність треба було б подати окрему статтю. Тут тільки зазначу, що під час першої світової війни вона працювала в „Земському Союзі Городів", а через це побувала на Поділлі, Тернопільщині, Львівщині, Холмщині. Організувала їдальні, притулки для евакуованих, притулки для дітвори, для самітніх жінок, не забувала і про шпиталі.

Так само тендітну постать Людмила Михайлівни можна було бачити всюди — і в редакції журналу Літературно-Наукового Вістника, і в Центральній Раді, і в клюбі „Родина" і в оточенні молоді. Її витончена мова, приємний тембр голосу, інтеліґентність, — чарували кожного.

1929-30 рр. Процес над членами СВУ. На лаві підсудних і Людмила Михайлівна, разом із чоловіком . . .

Але за одною бідою приходить друга. ГПУ заарештувало і вивезло доньку Вероніку. Багато часу, зусиль і здоров'я витратила Людмила Михайлівна на розшуки доньки . . . Даремно . . . Помер чоловік — знаний хірург. Заарештовано й вивезено в далекі табори „необнятной родіни" без права листування, — сина наймолодшої із сестер Старицьких — Оксани Михайлівни.

**
*

Оксана Михайлівна Старицька-Стешенко, після трагічної смерти чоловіка і втративши сина, віддалася цілком громадській праці. Вона була авторкою „Букваря", „Читанки' — підручників із сугубо українською тематикою. Завідувала довгий час культурним відділом Управи Українського Червоного Хреста. За її допомогою українські родини діставали продуктові пакети „АРА" якраз в той час, коли

(Докінчення на обкл. стор. 3)

ДО ПОДІЙ В ІСТОРІЇ ЖІНОЧОГО РУХУ

ПРИМІТКА РЕДАКЦІЇ: Це є продовження з ч. 7, в якім було з'ясовано, що першою світовою формацією українських зорганізованих сил, було не СФУЖО але Всесвітній Союз Українок, покликаний до життя Першим Світовим Жіночим Конгресом у Станиславові 1934 року. В цім і наступних числах поміщуємо промову тодішньої голови Мілени Рудницької, яка глибиною свого змісту завжди і всюди є дороговказом для тих, що з чистим серцем вийшли служити ідеалам свого народу.

ПРОМОВА ГОЛОВИ СОЮЗУ УКРАЇНОК
пос. Мілени Рудницької

Великий святочний день!
Велика святочна хвилина!

Виїмковий це день п'ятдесятиліття роковин, які сьогодні святкуємо. Він небуденний і світлий також тому, що ось сьогодні відбувається перший загальний **всеукраїнський** Жіночий Конґрес. І скажім собі щиро: те що нам вдалося здійснити сьогоднішній Конґрес, те, що ми зуміли збірними зусиллями зреалізувати задумане діло, — те, що ми найшлися тут разом, — не вважаючи на всі труднощі зовнішнього і внутрішнього характеру, всупереч усім перешкодам, всім малодухам і людям злої волі наперекір — це наповнює нас не тільки радістю, але й гордістю.

Чи не перший це раз в українській історії відбувається з'їзд з такою широкою територіяльною базою? Чи не перший це раз після катастрофи у визвольній боротьбі зібралися українці різних земель, різних світоглядів, вірувань, переконань і партій, з'єднані одною спільною національною ідеєю, надихані бажанням, щоби її в собі скріпити, в інших розпалити, щоб її якнайкраще в дійсність перевести.

Зібралися українські жінки у свідомій співвідповідальности за українську дійсність, як свідомі співтворці української майбутности.

Одначе на нашу радість паде велика, чорна тінь. У незвичайно відповідальних часах і у виїмково важкому, просто трагічному положенню, доводиться нам відбувати цей конґрес. І тому простіть, Дорогі Сестри, що ці слова привіту не можуть бути такі беззастережно радісні, такі безжурно погідні, як може повинні би бути.

Святкуємо цей 50-літній ювілей українського жіночого руху в незвичайно важких часах. Мабуть не переживав ще український нарід у своїй історії такого лихоліття, не переходив ніколи досі такого пекла фізичних і моральних страждань. Внаслідок невдачі визвольної боротьби українські землі розшматовані між чотири держави. І чимдалі від нашої останньої

визвольно-державної спроби, тим ясніше розуміємо і тим дошкульніше відчуваємо трагедію нашої бездержавности. Тим краще здаємо собі справу, що значить недостача політичної незалежности. Це не тільки економічний визиск, але й нужда, не тільки чужа школа, але й марнування велитенських засобів потенціяльної духової енергії, які дрімають у нашій дітворі, не тільки культурна відсталість, але й духове каліцтво. Бездержавність — це підсвідоме почуття меншевартости в одних і почуття нестерпного пониження і сорому в інших. Це ті безмежні моральні шкоди, які відбиваються на психіці довгих поколінь. Це чужі аґентури, це ломання душ і спідлювання характерів, це наша кволість і нікчемність аж до найстрашніших форм рабства і найглибшого морального упадку, аж до національного відступства і зради.

Тоді, як інші маленькі народи, без великого минулого і без великих матеріяльних і моральних засобів, силою політичної конюктури стали самостійними державними організмами, наш народ не вміє здійснити найвищої форми свого самоозначення, не вмів оформити себе в державу, як еманацію всіх своїх політичних,

Члени президії, ділового комітету, референтки і делегатки Першого Всеукраїнського Жіночого Конґресу у Станиславові. В першому ряді члени президії, зліва: Т. Солодка, четверта О. Кисілевська, Софія Русова, М. Рудницька, Е. Макарушка, З. Мірна, А. Рублева. В другім ряді за М. Рудницькою, делегатка Союзу Українок Канади Ганка Романчич.

господарських і культурних сил.

Одначе це не вичерпує ще трагізму положення Українського Народу. На материк, найбільша головна частина нашого народу — не могла прислати на це свято своїх представниць.

Те, що діється нині на Радянській Україні, переходить межі найбільш хоробливої уяви. На окреслення цього є тільки одно слово: жах. Там іде боротьба не за владу, не за громадські права, не за особисті вольности, але за найбільш елементарні засоби людського животіння. Ось ми є свідками як наш віковий ворог — Москва — почав із нами боротьбу за само наше біологічне існування. Він відбирає нам навіть ті джерела прожитку, якими користуються півдикі мешканці найстрашніше експльоатованих кольоній. Ось ми є свідками винищування нашого народу голодом, витвореним свідомо й організовано, як методою, що має на цілі приборкати, здушити всі протирадянські настрої, всі самостійницькі течії і національно-державницькі змагання. А побіч винищування України голодом — ми були і є в ряду літ свідками, як большевики нищать усі питомі прикмети нашого народу, всі його моральні, культурні господарські цінности, як вони намагаються викорінити первні української психіки. релігію і вірування, історичну традицію і народній побут і насадити силою чужі українській природі форми господарського і духового життя.

Скільки ваших земляків згинуло на Придніпрянській Україні на Кубані голодовою смертю? 2, 5 чи 10 мільйонів? Стільки скільки живе нас українців на захід від Збруча, чи трохи більше чи менше. Ніхто цього не знає. Уявіть собі, Сестри, уявіть собі на хвилину цілу Галичину і Волинь, Буковину і Підкарпаття одним великим цвинтарищем без одної живої істоти. Уявіть собі, що вимерло тут ціле населення. Передумайте бодай на одну мить цю думку до кінця. Подумайте, що на Україні вимирала поголовно — мов скошена трава — майбутність Нації, українська дітвора. Вимерли старці знеможені хоробами і недостатками. Падали як підрізані дуби — чоловіки в цвіті віку. Тільки жінок вимерло найменше. Вони — матері — мають найбільшу вітальну силу. Їм небагато треба для прожитку. Вони в часі голодової пошести на Вел. Україні мали той самий сумний привілей, який мають жінки в часі війни: дивитися безрадно і безпомічно, як гинуть їх найближчі. І освідоміть собі ще на хвилину всі наслідки голоду: хороби, пошесті, ціле біологічне ослаблення Нації, — подумайте, як будуть виглядати ті, що ненароджені діти, діти батьків, які недоїдають цілими роками. Уявіть собі моральне

значення людини, перед якою стоїть тільки одна проблема: наїстися, вижити, перетривати голод. Подумайте — наша Батьківщина це край казкових природних багатств, молоком і медом текуча країна — перемінилася в пустелю. Велика Україна — найголовніше джерело національної культури і державницької ідеї, земля, що видала Шевченка і Лесю Українку, Хмельницького і Мазепу, а перемінилася в край, де люди втратили почуття гуманности, де одинокою формою протесту навіть для комуніста є тільки самогубство.

І не на полі бою впали ці мільйони, не гинули вони як герої, як лицарі, не за ідеали принесли в жертву своє життя. По гостинцях, під плотом, опухлі з голоду конали.

І не кажім, — Сестри, — що цьому винні вони — вороги — москалі-большевики. Ні, — це наша вина, наша власна вина, що ми залишились паралітиком на роздоріжжі історії. Наша вина, що не уміли взяти своєї долі у власні руки. А передовсім вина наша, верхівки, інтеліґенції, провідників, що не вміли примусити народ до жертв тоді, коли кувалася доля Української Держави.

Ось ці думки затроюють нам душу аж до дна, кривавий докір совісти зганяють сон з очей і соромом палять обличчя.

У таких умовинах відбуваємо наш конґрес.

Але цьому не кінець. Коли хочете мати повну картину нашого трагічного положення винищування народу за Збручем — ще й наш внутрішній хаос і розбиття. Хто може колинебудь обчислити суму розтраченої національної енергії, яка йде в нас на взаємне поборювання? Нема хіба другого громадянства на земній кулі, яке марнувало б такі велитенські зусилля зовсім непродуктивно не внутрішні міжусобиці, як ми, — хоча хіба одночасно ми хіба є останні, які на таке марнотравство сил можемо собі дозволити.

І не тільки в тому річ, що ми збились з одного шляху і шукаємо його наосліп по доріжках і манівцях, які часто біжать у протилежних собі напрямках. А річ у тому, що розпорошення національних сил не йде по лінії здорових суспільних течій та не має за основу істотних світоглядових різниць громадянства. Воно зводиться переважно до явищ анархії, гурткових кретерій і вузьких групових або особистих амбіцій і інтересів. Внутрішнє безладдя запровадило до партійно-політичної боротьби, а в останніх часах також ще й до боротьби релігійної.

(Далі буде)

КИЇВСЬКА ГЕЛЬСІНСЬКА ГРУПА: „СВОБОДА МУЖНІМ БОРЦЯМ ЗА ПРАВО!"

Вашінґтон (УІС „Смолоскип"). Комітет Гельсінських Ґарантій для України оцим шляхом оприлюднює Меморандум ч. 6 київської Української Громадської Групи Сприяння Виконанню Гельсінських Угод, який мав заголовок „Про так звані „Внутрішні справи" держави":

„У відповідь на арешти керівників і членів Української і Московської Груп Сприяння сколихнулось море світового сумління. Сьогодні не можна безкарно пригноблювати борців за Право в будь-якій країні, бо на обрії історії зарисовується Нюрнберґ, грізно остерігаючи всяких тиранів.

Бюрократична структура СРСР, яка узурпувала конституційні прерогативи, намагається спасти своє незаконне упривільйоване становище тим, що усі міжнародні протести проти свавілля називає „втручанням у внутрішні справи" радянської держави.

Якщо би прийняти цю юридичну тезу за основу міжнародного життя, то це дало би право новітнім тиранам Сходу і Заходу без ніяких перешкод придушувати свободу думки й дії, спиняючи поступ Людства в напрямку Світу Справедливости.

Законною одиницею (суб'єктом права) у внутрішньому житті держави є Людина. Законною одиницею (суб'єктом права) у міжнародних відносинах є Держава. Це є загальновідомим. Але коли Держава у внутрішньому житті нехтує інтересами й правами своїх громадян, — така країна у правому відношенні необґрунтована і їй не можна довіряти в нічому, тому що в законах вона заявляє одне, а в дійсності робить зовсім інакше!

Прикриваючись фікцією „внутрішніх справ держави" репресивні органи нашої країни запроторюють до в'язниць мислителів і творчий елемент, борців за Право, незалежних діячів культури, грабують літературні й наукові архіви, нищать праці небажаних її письменників, повністю контролюють кореспонденцію, позбавляють праці „неслухняних" осіб, встановляють підслухові апарати в помешканнях і установах, переслідують тих чи інших людей за допомогою

провокаторів, аґентів, і стукачів, фабрикують фальшиві „кримінальні справи" проти інакодумців, не дають переслідуваним можливости до іншої країни, і т.д. Ввесь цей букет безправ'я, те цілковите ігнорування Універсальної Деклярації Прав Людини і Гельсінських Угод, прикривається формулою невтручання у „внутрішні справри"...

Розуміється, старим сталіністам, яких (внаслідок незавершености критики культу особи) ще багато залишилось у судово-слідчих органах і КҐБ, і які звиклі працювати ночами й в цілковитій таємниці від радянської й світової громадськости, прагнення діяти в дусі Гельсінських Угод і оприднювати факти порушення Прав Людини здаються втручанням у їхні внутрішні справи. Проте, слідчі ізолятори, тюрми, табори — це не внутрішня справа КДБ і МВД, а справа всіх радянських народів, справа всього Людства. Якщо для радянських народів не є байдужою доля чілійських патріотів і проведення мітинґів трудящих в їх підтримці в СРСР не є втручання у внутрішні справи Чіле, то тим самим мітинґи громадян країн Заходу в підтримці радянських і, зокрема, українських борців за здійснення Гельсінських Домовлень не є втручанням у внутрішні справи СРСР.

Саме міжнародня право-оборонна солідарність є найкращою ознакою нашої епохи! Вона є предвісником Нового Світу Любови і Єдиного Духа Людства, який народжується в соціяльних землетрусах двадцятого століття.

Народи Світу, Народи Бельградського Форуму! Ми закликаємо — притягніть узурпаторів Права до відповідальности, хоч би де вони з'являлись! Не можна допустити, щоб напередодні Народження Світу Єдности на Землі лютувала сваволя і беззаконня. Боротьба за Права Людини — це не внутрішня справа тієї, чи іншої держави, це — ВНУТРІШНЯ СПРАВА ОБ'ЄДНАНАНОГО ЛЮДСТВА! Свобода мужнім Борцям за Право!

Українська Громадська Група Сприяння Виконання Гельсінських Угод: Олесь Бердник, Петро Григоренко, Оксана Мешко, Микола Матусевич, Мирослав Маринович, Іван Кандиба, Левко Лук'яненко, Ніна Строката.

84-та Конференція Національної Ради Жінок в Оттаві

Конференція Н.Р.Ж. відбулась у Оттаві в днях 5 до 9 червня, в приміщенні Карлтон Університету. Господинями були членки місцевої Жіночої Ради з Оттави і околиці.

Національна Рада Жінок складається приблизно з 150.000 канадських жінок. Заснована у 1893-му році, організація працює над поліпшенням становищ праці для жінок через законні права легіслятури. В минулому членки працювали до зорганізування Victorian Order of Nurses, The Children's Aid Society and The Royal Commission on the Status of Women та інші. Національна Рада Жінок є одною з 8-ох організацій, які мають право представляти свої резолюції до федерального уряду кожного року і до яких уряд прикладає велику увагу.

На цьогорічному з'їзді було до 75 делеґаток, які обговорювали низку резолюцій, які насвітлювали зміни в осягу теперішніх подій, як телевізійні програми, до якої міри державні інформації мають бути публично відомі, збільшити і поліпшити стан географічного-природного середовища, зберігати державні парки, забрати з канадської продукції і вжитку машину, гру яка діє при помочі грошей т. зв. „Death Race", що ділає неґативно на людей, особливо молодь, як також загальні теми, як оборона

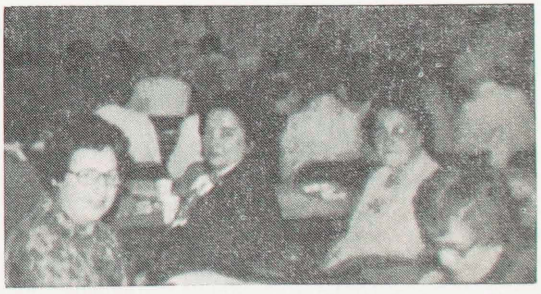

Зліва направо в першім ряді — А. Шемелюк (звернена обличчям до залі), Л. Ґрегорі, Г. Михальчук, Г. Сенишин, О. Мельничук.

прав людини, не тільки жінок. Національна Рада Жінок співпрацює з Інтернаціональною Радою Жінок, які також представляють резолюції до Об'єднаних Націй.

Головним доповідачем на конференції цього року була голова Інтернаціональної Ради Жінок Принцеса Прем Пухаратра з Тайленду. Головою Національної Ради Жінок є пані Рут Генклі.

У неділю, 5 червня відбулось офіційне відкриття конференції, екзекутивні наради і вечором маленьке прийняття, на якому була і Принцеса Прем Пухаратра.

Перший ряд зліва сидять — О. Заверуха, А. Шемелюк, Г. Михальчук; стоять — п. Климків, К. Скорець, І. Остійчук, О. Мельничук, Л. Ґрегорі, невідома.

Від українських організацій, яких представники входять в — Льокальну Раду Жінок і в Національну Раду Жінок, приїхали слідуючі пані: А. Шемелюк — голова Союзу Українок Канади з Едмонтону, О. Мельничук — бувша провінційна голова на Альберту, репрезентант Льокальної Ради Едмонтону і тепер вибрана членка Заряду Н.Р.Ж. Л. Ґрегорі з Едмонтону — довголітня членка Н.Р.Ж. і тепер член нововибраного заряду. Г. Мельник з Монтреалу — довголітня членка Льокальної Ради Жінок і Національної Ради Жінок. Г. Сенишин з Монтреалу — голова Східньої Провінційної Екзекутиви СУК. Г. Михальчук з Оттави — голова Оттавського відділу СУК. пані Федчун з Віндзору — бувша голова Льокальної Ради Жінок і делеґатка до Національної Ради Жінок, пані Климків з Вінніпеґу — членка ОУК, делеґатка Льокальної Ради Жінок. О. Заверуха з Торонта — членка організації Жіночої Ліґи Визволення України, делеґатка до Національної Ради Жінок. К. Скорець з Торонта, членка О.Ж.Л.В.У. делеґатка Льокальної Ради Жінок. І. Остійчук з Ошави — членка О.Ж.-Л.В.У. делеґатка Льокальної Ради Жінок.

Усі пані гарно репрезентували і брали участь у конференції.

У понеділок 6 травня рано, заходом відділу Союзу Українок в Оттаві, було зроблено виставку українських експонатів побіч залі нарад. Виставку доглядали Г. Михальчук і М. Токарик. Рівнож відділ подарував 6 експонатів української тематики на розпродаж, для придбання фінансової допомоги на конференцію. Усі делеґатки дуже хвалили виставку.

Того дня на нарадах було обговорено частину резолюцій, подано зміни і доповнення. Тут треба зауважити, що до точки 15-ої виступали з поправками, які були здебільшого прийняті, українські делеґатки. Це відносилось до теми „свобода людей у їх діях і ідеях". Було наведено про рішення інтернаціональної Конвенції цивільних і політичних прав, які були прийняті Генеральною Асамблеєю Організації Об'єднаних Націй, як також „Файнал Акт" — договір на конференцію оборони і кооперації в Европі, яка відбулась в Гельсінках, де визнано свободу прав еміґрації і забезпечення ґуманітарної дороги злуки родин. У 16-ій точці було рішено, що Н.Р.Ж.К. повинна нагадувати і висловлювати свої стійкі погляди та постійно підбадьорювати уряд Канади прийняти активну участь в обороні ґуманітарних прав прийнятого Гельсінського договору. Рішено ці справи представити якнайскоріше на підготовчих нарадах, які відбудуться в Оттаві перед конференцією в Белґраді.

Відтак відбулось одногодинне оглядання міста-столиці, а вечером усі були запрошені на велику мистецьку виставку, яка відбулась під патронатом пані сенатор Маргарети Норріс. Виставка була дуже цікава і включала 26 знаних артистів з різних ділянок мистецтва, скульптури, фотографій, картин мальованих оливними і водяними фарбами, артистичне малярство, портретове комерсійне, картини з тканя, тощо. Виставка була дуже багата і різноманітна, цікава і непересічна. У вівторок 7-го червня обговорювали незакінченні резолюції, а в полудне усі поїхали до будинку парляменту, де в Конференційній залі мали обід. Гостили їх пані Сенатори. Були присутні також Принцеса Прем і Принц Пурахатра з Тайленд. (Принц Пурахатра походить із славної королівської родини, початки якої числять від 1782 р.). Від місцевого відділу Союзу Українок були присутні Галина Михальчук, Катерина Мосійчук і Мері Токарик. Пообіді продовжувались наради. Вечором відбувся величавий бенкет в Національному Арт Сентрі. Це провінційний уряд Онтаріо гостив делеґаток конференції. За головним столом сиділи Принц Пурахатра, пані Сенатор Норрі, Принцеса Прем, пані Рутґ Гінклен — нововибрана голова Н.Р.Ж.К., пан Бороса — чіф оф протокол онтарійського уряду, Соліцітор Нюман і інші членки Н.Р.Ж.К. Відбулось представлення нововибраного заряду. Короткі привітання висловлювали присутні за головним столом, як рівнож складав дарунки Принцесі Прем. Головну коротку промову мала Принцеса Прем.

(Докінчення на обкл. 3)

З НАШОЇ ЛІТЕРАТУРНОЇ ТЕЧКИ

Іван Боднарчук

ПОДРУГИ

Письменник Іван Боднарчук, відомий більше зі своєї активної діяльности як учитель рідних шкіл, а рівночасно він є не менш відомий серед літературних кругів, як письменник. Він має виданих кілька збірок оповідань, а останньо вийшла була його більша повість „Покоління зійдуться". Оповідання „Подруги" із збірки „Далекі обрії" поміщуємо в нашім ювілейнім числі разом з побажаннями автора з нагоди нашого ювілею. **Н. К.**

Учитель, Іван Тимофійович, пішов провідати ученицю Галину, що повернулася із туристичної подорожі по Україні. Вона живе з батьками у північній дільниці міста, і йому довелося їхати трамваєм, пересідати на автобус та ще й два квартали пішки йти. Утомлене сонце випливло з-поміж мурів міста і спочило на зелених просторах, посріблених решіткою доріг. Вітер розносив пахощі городців, хитаючи золотими полами сонця. М'яко й тепло було вчителеві на стежці з думками про Галину. „Яка вона там? Десять років не бачив, чи пізнаю її?" Така то вже доля нашого вчителя! Він думками лише за своїми дітьми й не перестає турбуватись ними й тоді, коли вони вже далеко від цього. Маленькою проводжав із кляси в клясу — була дуже милою дитиною, а потім, як і всі... Пригадував собі, як одного разу навурсилась була, гейби за те, що не вивчила вірша. Учитель любив дати дітям трохи погніватись, але до Галини якось підступив того ж самого дня.

— Що з тобою, Галю? Чому ти не вивчила вірша?

— Бо я його не люблю — сказала, пчихнувши носом.

— От таке! То вибери собі інший, вибери собі такий, який любиш!

— Тут нема такого, щоб я його любила — сказала, відштовхнувши книжку ліктем. Учитель подивився на Галину і зупинив свій погляд на обкладинці книжки. Нічого не сказав. Галині стало жаль його. Вона відчула, що, відштовхуючи книжку, відштовхнула від себе вчителя.

Боляче вчителеві, коли діти відштовхують від себе книжку. Книжка найбільший приятель дітей. Від найраніших літ вона, як мати дитину, веде за руку стежкою життя — виводить у люди.

Галині хотілось тепер підбігти до вчителя, перепросити його. Того самого дня вийшла в городець і внесла гарний букет квітів. Але чи це влаштує його? Ні. Найбільш запашні для нього квіти — це діти. Він звик жити успіхами своїх учнів.

Другого дня учитель підійшов до Галини із свіжою книжкою. Галина вже змінила своє місце, сиділа на задній лавці крайньою. Нова книжка пахла ще свіжою фарбою. Подав Галині. Галина сховала її під лавку і, якось винувато, поглипала на вчителя, порівнюючи його із чимось під лавкою. Діти люблять Шевченка. О, скільки він виховав Україні поетів!? Скільки повернув Україні — немічних, скалічених і безсилих!

Тепер учитель застав Галину на ґанку у принішеному вишиваному кептарику.

— Скинь уже той кептарик! Днюєш і ночуєш у ньому — казав їй батько, а мати: — Нехай! У ньому вона мені якась рідніша!

— Ну, то оповідай, Галино, скільки ти того тепла принесла нам з України у тому кептарику? — сказав учитель. Галина посміхнулась, опустила вії. — Чи така, якою ти собі її уявляла? — Покрутила головою.

Батьки запросили вчителя в хату. В хаті розговорилися. Погляди зосереджені були на Галині. Галина розповідь свою переплітала анекдотами, піснями.

— Так тяжко було дочекатись дня, як учула, що під колесами уже рідна земля — говорила Галина. — Хотілося прямо з вікна вискочити, щоб уже якнайшвидше піти полями, десь до тої плитяної кринички, де, як оповідає мама, в дитинстві соняшниковим листком води зачерпувала. До того ставка, де батько хлопцем коні напував. Проводжаючи мене в дорогу, мама наказувала, щоб конче піти в церкву на хори, приєднатись своїм голосом до співу хору, а батько — не забудь піти на цвинтар, на могилу бабусі! Вожата оповідає щось, а я вже й не чую її. Голосніші тут за все небо й земля. А як чудово народжується там світанок! Юний і лагідний береться за вершки, ніжно приголублюється до

людських облич, обіцяючи погідний день. Їдемо, коли раптом закучерявився обрій лісом. Ліс, а з-за лісу величньо встають вершки Києва — один за одним чергуються святою закономірністю. Ми хрестимося. Зеленими хвилями пливуть назустріч нам золоті куполи. Здалека Київ — як одна святиня. Я поринаю у його віки і так хочеться збагнути його сучасність. Зіскакую з поїзду й біжу по вулиці — хто буде перший, що озветься до мене рідним словом. Я хочу тут чутися, як удома. І згадалось мені моє дитинство, батьки, вчителі... Не один раз сказали: учіться, діти, рідної мови! Вивчайте Шевченкове слово, бо поїдете колись в Україну, і ні з ким буде вам там розмовитись. О, щоб то можна було ще мріяти про якийсь інший Київ.

Холодний — холодний Київ зблизька. Холодний своєю дійсністю. Я чулася загубленою, самітньою, зігнорованою. Зупиняла людей, розпитувала, вистоювала під чужою вивіскою погнівана. Сперлась на поруччя — збиралось на плач. А другого дня ішли жінки босі на базар квіти продавати й розговорились про те, що вчора тут бачили, як якась дівчина, спершись на поруччя, плакала. Проходили люди й ніхто не підійшов до неї, тільки один поліцай... Заборонено тут плакати...

Мовчанка. Батьки перекинулись поглядами. Щось забуте озвалось між ними.

Учитель вступив у розмову.

— Друзі й недруги в Україні докоряють нам зрадою батьківщини. Ми, вчителі, несемо цей докір через поле, скроплене тут потом і сльозами. Не знають вони там, як тяжко нам тут вселити в уста дитини рідне слово. Вселити та ще й чимось підперти, щоб воно там затрималось — не випало. Це не в Україні, де небо, поле і навіть ставки і пташки по-нашому сяють і щебечуть... Тут усе так наче то проти нас — і техніка, і добробут, і цілий спосіб життя, — все це відбирає в людини волю, приголомшує її — присипляє. Ми своїх дітей навчаємо української мови, посилаємо їх в Україну, щоб вони там віджили, скріпились, а їм ні з ким розмовитись... Тож як це? Що ж ви там?...

Галина метнулась до шафки й добула альбом із світлинами.

— Канів, як бачите, ввесь у квітах. Десь найпахучіші зела з усіх полів, найболючіші слова з усіх болів, найщиріші молитви і пісні несе наш народ на Шевченкову могилу. Могила ця на цілий широкий світ сяє людським щастям, правдою і стражданням. І скажу вам, що на стежці до Шевченкової могили я знайшла собі подругу. Така собі білявенька Катруся, з гірким болем Шевченкової Катерини на обличчі. Несла вінок на могилу. Це найбільше щастя, що я винесла з України. Ми підійшли до лавки, розговорились. Обмінялись одежею. Вона мені цей кептарик, а я їй свій светер та хустку. Погуторили, поспівали, посміялись. Каже вона — „Україна вже перестала плакати. Україна плач свій обернула в сміх. Україна співає, сміється і висміює. Висміює усяке підлабузництво, лакейство і плазунство. Проганяємо лихо піснями. А скільки тепер у нас різних народніх анекдотів у народі. Збираємося і як попаде який партійний між нас — мокрим рядном накриваємо його — вдруге на світ народжується. Не знає, де йому подітись". Багато ми переговорили з Катрусею, поговорили по-душі. Каже — „Ніякі мікрофони нас не оглушать, ніякі атоми нас не застрашать, праця нас не вб'є. Ми живемо Шевченком. Знаємо, що існує десь правда в світі і вона нас не обійде. У нас на тарілках Шевченкове — „Борітеся — поборете!"

Мати задивилась на полицю з книжками. А батько звівся на ноги, нервово проходжувався з кута в кут.

— До нас доносяться сміливі слова протесту нашої молоді, десь аж з Мордовії. Чи це не переконує нашу молодь? Не схамене тих, у яких язик уже не повертається по-рідному — тут і там, — що жують хліб український, а українське слово давить, і випльовують його! Заскоро помер Симоненко!

— Батьку, Симоненко живе в народі. Родяться нові Симоненки. Тільки тут... Обговорювали ми з Катрусею, де більше можна жити Україною, чи в поневоленій Україні, чи в чужині на волі. Так багато в нас спільних заінтересувань. Ми були б не наговорились. Та раптом упала на нас чиясь тінь. Каже Катруся — „Нас павук обсотує". Ми звелись на ноги. Оглянулись єхидно усміхається нам рябе обличчя. Ми мусіли розійтися. Цілу дорогу ця чорна тінь проводжала мене, павуком обсотувала, вішала мені на душу свою єхидну посмішку, аж гидко! Але прийшов час, що ми мусимо через океани подати собі руки і прямувати до одного. Такими словами попрощалася зі мною Катруся.

Галина проводжає вчителя, наспівуючи пісню, що вивчила в Україні. До цієї мелодії приєднується мелодія хрестиків на її грудях. Сонце на заході пристебновувало ці хрестики до своїх золотавих полів.

(Із збірки)

TARAS SHIPOWICK

A Globe & Mail reporter once told me that all she knew about Ukrainians is that they paint Easter eggs, sing and dance. While the latter two are inherent national characteristics, they remain solely national pastimes, for few Ukrainians choose to develop their natural talent and become professional performers. Therefore our representation in the performing arts in Canada is minimal. Although there are many reasons for this condition, lack of talented youth is not one of them. Generally speaking, we discourage our children from considering careers in theatre for it does not offer them financial security. The costly training of children for professional careers is prohibitive to families who may morally support their aspirations but are financially restricted, and our organizations are not in the financial position to offer their assistance. Regrettably, the affluent members of our community have not developed enough of an interest in the arts to act as patrons to struggling artists, as is the case in the Canadian society. In my opinion, our negligible representation in the performing arts is detrimental to us Ukrainian-Canadians, for when the Ukrainian presence is not evident nationally, it undermines our confidence in our artistic ability and diminishes our belief in the value of our culture. Moreover, our contribution is essential for Canadian culture to truly reflect Canadian reality.

Fortunately, there are exceptions to rules, and one such exception is a twenty-five year-old Torontonian, Taras Shipowick. Considering his youth, it is perhaps a bit premature to predict his future in theatre, however, on the basis of his accomplishments to date, it is evident that he has the talent, motivation and the parental support to dedicate himself to his profession.

Taras is the son of Irene and Michael Shipowick, two very active members in the community. As a child, Taras first studied piano and Ukrainian dancing and later on began to study singing. He was an active member of CYMK and participated in all of their cultural activities locally, provincially and nationally. During his presidency of CYMK at the St. Demetrius parish in Long Branch, he presented his first musical, "A Traditional Ukrainian Wedding". As his interest in dance grew, he added jazz, tap, ballet and modern dancing to his training, and also studied Tai-Chi, mime, tumbling and fencing. Taras obtained his formal education in theatre at York University, graduating with a degree of Bachelor of Fine Arts. Recently, he was a student at the Julliard School of Music in New York, majoring in composition.

His professional acting career began while still attending University. He has performed in such productions as "The Boyfriend", "Dames at Sea", "Man of La Mancha" and "The Fantasticks", to mention a few, and has appeared at the Muskoka, Press, Banff Centre and Harbour front theatres, touring with some of these companies. For a year, Taras appeared as a singer-dancer on "The Tommy Hunter Show", a CBC TV network series.

Taras is not content with performing alone. His interest in theatre encompasses all aspects from the creative to the technical and administrative. Presently he is employed as a coordinator for the Canadian Opera Company with the task of planning the Company's pavillion for Caravan and arranging its summer tour.

He has expressed his creativity as a choreographer, composer, stage designer and director on numerous occasions. As a choreographer, Taras has worked on such shows as "The Soul Express", "La Belle", "Crack of Dawn" and "Bobby Vinton" which were produced for either CBC, CTV or City TV. He choreographed and

staged the "Donna and Andrew Best Show" and the "David Dynamo Show" for the Canadian Night Club Tour, and was commissioned to compose two multi-media works for the Winnipeg Centennial Celebrations.

In 1974, Taras was appointed Artistic Director of the Odessa Group of St. Vladimir Institute, for the purpose of providing entertainment at the Institute's "Odessa" pavillion during Metro International Caravan week. As the composer, choreographer and director of the musical productions "Entertainment on the Docks", "The Offering" and "Song of Ieaving", he revealed a creative talent that deserved attention. He won the Molson's Entertainment Award for "Entertainment on the Docks", a musical about life in the Ukrainian port of Odessa. The success of this show resulted in Taras's receiving a grant for the two following shows from the Ontario Arts Council Commission. The next production was based on Nich Pid Ivana Kupala entitled "The Offering". The last show "Song of Leaving", a multi media musical production related the story of Ukrainian immigration to Canada and was awarded a special citation "Award of Merit" for originality and creativity by Metro International Caravan. All three shows were widely acclaimed by the public and critics alike. Indeed it is estimated that over ten thousand people annually saw the performances. Moreover, the group continues to perform them in Toronto and other cities at various public functions.

What were the reasons for their successes? There are many - the lively, professional performance of the amateurs; the colourful costumes; the single multi-purpose stage set; the use of slides, the singing and dancing to traditional Ukrainian and modern music; the use of the English and Ukrainian languages; all these aspects contributed their share. However, I believe it was the bilingual and bi-cultural component that caused the audience, mainly non-Ukrainian to respond to the productions so enthusiastically for they were able to understand the stories expressed in a Ukrainian cultural context. Unknowingly, Taras created a new theatrical concept. He used English to tell the story and Ukrainian to express sentiment and create moods. He juxtapositioned traditional Ukrainian music with contemporary, and when he achieves the ability to create a contemporary Ukrainian-Canadian sound he will also write the first chapter in the development of Ukrainian-Canadian music.

Although I have already mentionad our minimal representation in theatre in Canada, it is gratifying to know that when a Ukrainian has the talent and the opportunity to develop that talent he can make a unique contribution to the theatre. Taras has proved that bilingualism expressing culture is a form which works in the theatre and therefore offers every ethnic group in Canada an opportunity to share their experience and culture in a common language. For this innovation alone, Taras Shipowick merits our recognition and deserves our support to continue his work in the theatre.

Anna Balan,
May 13, 1977

A NEW APPROACH TO ETHNIC STUDIES

(Canadian Scene) — Mrs. Alaine Skoreyko, who teaches at Brentwood Elementary School in Calgary, uses an exciting approach in her Social Studies' program. As a special project for Calgary's Centennial in 1975, she designed an ethnic study unit, and it was so successful it has become a regular part of her classes. The children are taken on an ethnic adventure which will surely influence their attitudes for the rest of their lives — a visit to a Hutterite colony, an afternoon on an Indian reservation, a visit to Chinatown, instruction in painting Ukrainian Easter eggs, lessons in dancing from an immigrant from Trinidad. The children became so involved in the projects they formed "The Society for the Preventoin and Elimination of Discrimination and Stereotyping", more easily remembered as "SPEDS". "In my opinion," Mrs. Skoreyko says, "this is the only way one can study ethnic groups. It's no use just reading about them. Now the children are at a point where they are eager to meet anyone who is different because it's so interesting." Mrs. Skoreyko has been asked to conduct workshops for other teachers so that they, too, may help students learn the concept behind SPEDS.

"C. S."

ANNUAL CONFERENCE N.C.W.C.

National Council of Women of Canada's annual meeting held in Ottawa June 5th to 9th, 1977, had as its guests Princess Prem Purachatra of Thailand, elected President of the International Council of Women at the Triennial meeting in Vancouver in June, 1976. We are proud that National Council is a member of International Council which holds consultative status with United Nations.

President of the National Council of Women of Canada is Mrs. W. C. Hinkley of Griffith, Ontario. Subjects covered by the resolutions at the plenary sessions were nutrition, family planning, land management, T.V. programming, access of government information and the Decade for Women. Resolutions approved will be edited for inclusion in a brief at Council's annual meeting in November with the Prime Minister and members of the Cabinet. Briefs have been very well received by the Federal Government. Some of the resolutions over the years were frequently in advance of their time and have resulted in a number of reforms and socio-economic improvements brought in by the government.

Nine resolutions presented in a brief in November 1976 covered human right legislation, greater employment of women, immigration priorities, no fault divorce, rape as sexual assault under the general heading of assault.

e.g. RESOLVED That the National Council of Women of Canada request the Government of Canada to enact and implement immediately Human Rights legislation to include a Federal Human Rights Commission.

. . . a goals and guidline policy, designed to bring about a greater utilization of women within the public sector and to encourage a more effective utilization of women with the private sector.

. . . to give consideration to income tax deduction to delegates attending conventions of Provincial and National Voluntary Organizations, such deduction to be transferable between spouse or donor.

. . . that the Divorce Act be revised to provide, under the administration of the Unified Family Court, for divorce without proof of fault.

. . . strongly supports the admission of homemakers (male or female in role reversal) to Canada and/or Quebec Pension Plan through the process of splitting pension contributions between spouses.

. . . to increase research funding to an adequate level and to set as a priority the development of long-range policy which would encourage technological, scientific and medical research in Canada.

In the area of health protection, (a) National Council is concerned and is presenting a resolution to the Prime Minister to immediately prohibit the marketing of a propellant (aerosol container) that is suspected of being harmful to the ozone layer of the atmosphere. (b) National Council requests that through mass media and education, more emphasis be placed on action programs regarding nutrition directed to infants, teenagers, elderly, pregnant women, people on low and fixed incomes, Indians and Eskimos.

Since the 1973 Nutrition Canada report revealed that teenagers were among the most undernourished segment of our society, National Council has directed all Councils across Canada to look into the resulting programs. Alberta Department of Agriculture immediately started a food-in-school program of nutrition education, film strips and snack supplements to create an awareness in students and parents of the importance of good nutrition. Snacks provided are milk, cheese, yogurt, fruits, raw vegetables, nuts, breads, crackers and juices. Since that time, programs of this nature are springing up across the country through concerned government departments, home economists and enthusiastic teachers and parents but unfortunately in all too few schools and for short duration periods. Funding is the big problem.

A pattern appears to be evolving as indicated by teacher and parent comments that there is an improved attendance rate, better attentiveness in the classroom and a reduction in behaviour problems. It is hoped that nutrition will soon become a compulsory subject in the curriculum in the classroom.

Some parent groups are appealing to school boards to accept policy to eliminate the sale of school foods of low nutritional value replacing them with appropriate food items.

The Honourable Marc Lalonde in his address to the Canadian Public Health Associa-

ДОРОГАМИ СЛАВНИХ ПОДІЙ МИНУЛОГО

Модест Левицький

Життя — це простір на шляху, який можна відчувати розмежування минулого від сучасного. Відчувати дух доби минулих століть з духом нашого часу. Часу модерної цивілізації й техніки — коли духовий календар надалеко випереджає астрономічну хронологію. Час забирає від нас пам'ять про людей, дорогих в нашій історії, людей, які все своє дозріле життя присвятили українському народові. На тернистому шляху нашого народу зложили голови в обороні правди багато видатних науковців, письменників і звичайних простих людей, які носили в собі дух велетнів української культури. Читаючи спогади про цих людей „душа ридає" (Г. Сковорода) за втратою духа тих людей. Вони задивлялися в душу людини, ми ж дивимося в спроможність працездатности людини. Вони дивились на місяць очима поезії, ми дивимось на нього очима майбутніх колонізаторів. Вони підходили до свого народу з боку почувань і любови, ми ж підходимо до справ народу шляхом суворого обов'язку, офіційно оформленого ріжними програмами й доктринами. Ми є людьми доби моторів, ми втратили мітичність духа.

До таких представників другої половини 19-го століття належав **Модест Пилипович Левицький.** Жив він і діяв у столітті Шевченка. Працював і ділився думками з тими, чиї імена перейшли на сторінки підручників української культури. Велику більшість з них він пережив і доніс живий спомин про них до нашого століття — дожив до зустрічі з поколінням 30-х років — покоління „доби, жорстокої, мов вовчиця" (Ольжич).

Модест Пилипович Левицький народився на Поділлі 25 липня 1866 року — 111 років тому в поміщицькій родині (УРЕ т. 8 стр. 42). Зі спогадів людей він походив з ґрафського роду Рогаль-Левицьких. Батько його бувши народником (т. звалися восьмидесятники — прогресивна молодь в бувшій Росії, яка ходила в народ — служила народові), і демократом перестав уживати ґрафського титулу лише залишив його в одному своєму псевдонімі „Ґраф Біберштейн" (Збірка українських оповідань „Ґраф Мотика").

"... Довгий час моя сім'я жила на Підзамчі, передмісті Кам'янця. Нас у батька було шестеро і хоч заробляв він, як на той час, досить (був інспектором народних шкіл), але й витрат на таку сім'ю було не мало, тим більше, що у нас завжди жили тітки, материні сестри. З яких наймолодша ще вчилася в жіночій гімназії. Отже на Підзамчу і кватира була дешевша і город був свій і корівку держати можна було і птицю всяку — та й нам дітям, чистого повітря й волі було більше, ніж в осередку тісного міста". Так згадує про себе М. П. Левицький у своїх спогадах.

За тих часів шкільна молодь, здебільшого діти „шестидесятників", тобто, діячів епохи „великих реформ" дещо чули від своїх батьків про „народ", про потребу служити йому, сплачувати свій борг. В дитячих головах виникали ріжні питання: М. П. Левицький в цей час вчився в Кам'янецькій гімназії), який то борг? Чому вони винні народові? А коли винні, то скільки? І як мають вон сплачувати той борг? І шукали литячі голови відповіді на ті питання, а знайти відповідь не завжди легко. Шукали відповіді на питання у батьків, — але в ті люті часи тяжкої реакції, батьки боялися говорити на такі теми з недолітками (а хіба і в наш час в Україні батьки можуть вільно відповідати своїм дітям на їх питання? в. є. („Трудно — каже Модест Пилипович) було нам знайти відповідь власними силами, але ми її шукали й таки знаходили зібравшись невеличким гуртком десь у Мукші, в Цибулівці або Жабінецькому лісі (околиці Кам'янця).

---

tion in Vancouver, stated: "Perhaps we should consider higher taxes on so-called empty calorie or junk foods, or provide financial incentives to those who manufacture nutritionally valuable products. I have made no decisions as yet about these or other possibilities, but it is clear all such programs will have first to be tested on a limited scale and evaluated carefully before they can be considered on a nationwide basis."

National Council of Women of Canada's next annual conference will be held in Banff, Alberta at the Banff Springs Hotel in May 1978. Delegaets may wish to combine the meeting with a family vacation.

Respectfully submitted,
Lillian Gregory,
Chairman of Health and Welfare
National Council of Women of Canada

Кам'янецька гімназія того часу мала „погану" політичну репутацію бо з неї вийшли такі діячі народного руху 70-х років 19 століття в Україні як Володимир Євгенович Маловський (1853-1886), Володимир Карпович Дебогорій-Мокрієвич (1848-1926), Стародворський і коли почалася реакція і гноблення всього живого в царській Росії, звернули увагу і на провінціяльні непевні закутки і так зв. проводирі „дитячих гуртків" мусіли зникнути з гімназії, щоб їх не заарештували, але поради й книжки, по яких прийшлося просвіщатися, лишили свій слід в молодих серцях. Закінчивши гімназію, Модест П. Левицький поступив на історично-філологічний факультет київського університету, але майбутня праця „казьонного" гімназійного вчителя мало його вабила. Тому по чотирьох роках, майже при кінці студій (1888) він перейшов на медичний факультет, який закінчив у 1895 році з метою бути „мужицьким доктором", служити народові, своїому бідному, темному селянинові. Цю ідею фізичного полегшення хворому селянинові, розрада лагідним рідним словом Модест Пилипович Ливицький доніс до кінця свого життя. Правда, за те рідне слово мав він багато прикростей, ніде не міг „нагріти місця" довше, як 3-5 років. Свою лікарську працю почав Модест Пилипович на Волині в Ковлі. Ковельський період його життя позначився контактом з родиною Косачів. Великий вплив на нього, як на майбутнього письменника мала Олена Пчілка (Олена Петрівна Косач) та дочка Косачів Лариса (Леся Українка). Поза родиною Косачів у Ковлі українських інтеліґентних родин не було, адміністрація й духовенство складалося з росіян, поміщицтво Ковельщини з росіян і поляків, решта, 80% населення самого Ковеля — жиди гандлярі. Вогкість Ковельщини неґативно вплинула на здоров'я дружини Модеста П. Левицького письменниці Зінаїди (написала повість „При битій дорозі" і робила переклади з чоловіком з франц. і польської мови), появилися початки туберкульози, треба було переїздити кудись на сухіші й здоровіші околиці. Так вони опинились у містечку Окни на стику Поділля й Херсонщини. Там князь Ґаґарін побудував у своїому маєтку гарну лікарню і подарував її земству.

Тут на Поділлі й почалася літературна праця Модеста П. Левицького. Тому, що українське друковане слово було заборонене (лише після контролі московської цензури) Модест Пилипович мав можливість видавати лише брошурки стисло практичного значення про хліборобство та на медичні теми („Короета або чуханка" ціною в одну копійку і щось подібне до того). Всі його намагання видати одноактівку водевіль „В клуні" не мали успіху — повертались назад за підписом й печаткою цензора „Ні ж печаті, ні постановке на сценє не разрєшається". Одного разу до нього прийшов містечковий становий пристав (Модест П. лікував його й всю його велику родину) і зраджуючи урядову таємницю сказав, що йому доручено „наблюдать і доносіть" про М. П. Левицького. Було ясно, що печатку „мазепинця" вже припечатками М. П. Левицькому: „І говорить з селянами по малорускі, і пише книжки на цій мові, і вистави робить теж малорускі". З того часу почалися ріжні причепки з врачебного Вєдомства. З губернії дивилися на нього зизом, як на на елемент „неблагонадьожний". Треба було оглядатися за іншим місцем. Так він опинився в Боярці недалеко Києва, де зустрівся з так зв. „Старою Громадою' — Гринченком і його дружиною, Єфремовим, Дурдуківським, Прокоповичем, Науменком, Лисенком. Осередком цієї групи була книгарня Наукового Т-ва ім. Шевченка на Безаківській вулиці. М. П. Левицький брав близько до серця справу книгарні, бо то був дуже чутливий покажчик ширення свідомости через книжку. В боярці збиралися на таємні наради „гості' з Києва, бо лікарня стояла під самим лісом і нічієї уваги не привертала. Бувало й таке, правда рідко, що в заразливому відділі лікарні можна було бачити зовсім не хворого, а того кого треба було сховати від „всевидющого ока". Довгими зимовими вечорами Модест П. з дружиною перекладали на українську мову з російської, польської чи французької. М. П. Левицький знав кілька чужих мов: французьку (з дому), латину і греку (з школи), жидівську (з студій) ну і польську та російську.

Коли почалася російсько-японська війна і відчулися скандальні ознаки розкладу царського уряду і напруженість в політичній атмосфері віддаль 20 кілометрів між Бояркою й Києвом зробилася завеликою; українські справи почали активізуватися так, що Модест Пилипович не міг всидіти в Боярці, в лісі, він почав оглядатися за працею в Києві. Вакантним було місце директора фельдшерської школи на Лукіянівці й одночасно керувати притулком для підкинених дітей. Праця тут довго не тривала. Знайшлося „ОКО", яке почало слідкувати. Треба було знову шукати праці.

Наталя Кібець

(Далі буде)

МУЗЕЙНІ ВІСТІ

МУЗЕЙ СОЮЗУ УКРАЇНОК КАНАДИ

ПОЖЕРТВИ НА БУДОВУ МУЗЕЮ СОЮЗУ УКРАЇНОК КАНАДИ

П-во Н. Боднар — Едмонтон	$ 55.00
Джін Гузяк — Едмонтон	10.00
Никола Довганюк — Едмонтон	50.00
(в пам'ять сестри, Марії Ґрекол)	
Параска Довганюк — Едмонтон	50.00
(в пам'ять Марії Солован)	
о. д-р С. В. Савчук — Вінніпеґ	100.00
(в пам'ять дружини, добр. О. Савчук)	
Іванна А. Венсел — Вінніпеґ	20.00
(в пам'ять матері, добр. О. Савчук)	
Зеновія Харовська — Вінніпеґ	20.00
(в пам'ять матері, добр. О. Савчук)	
Марія Е. Мургоусе — Дітройт, Міш.	15.00
(в пам'ять сестри, добр. О. Савчук)	
Никола Іващенко з дружиною — Дурбан, Ман.	25.00
Відділ при Прав. Церкві — Сван Ривер, Ман.	25.00
Василь Буряник — Вінніпеґ	25.00
(в пам'ять Івана Стратійчука)	
Відділ С.У.К. — Овкборн, Ман.	10.00
Зі спадщини Матвія Саранчука — Вінніпеґ	500.00
Наталка Гречка — Ванкувер, Б. К.	100.00
Відділ С.У.К. ім. О. Кобилянської — Велей Сурей, Б. К.	10.00
Молодший СУМК ім. Івана Франка — Саскатун	15.00
Старший СУМК — Саскатун	15.00
Анна Завальська — Норт Бетлфорд, Саск.	20.00
Марія Вівчар — Саскатун	100.00
Марія Ткачук — Саскатун	500.00
Варвара Павлюк — Саскатун	50.00
Відділ ім. Доньки України — Ріджайна, Саск.	500.00
Пан Ф. Татарчук — Лин Лаурентайдс, Квебек	25.00
Меланія Бур'яник — Торонто в пам'ять:	
Івана і Анни Залещук	20.00
Єлисавети Охітви	10.00
Івана Стратійчука	10.00
доньки Віри Бур'яник	10.00

За Музейну Фундацію
Соня Стратійчук

Дальші пожертви, які є звільнені від доходового податку (income tax exemption) просимо слати на адресу:

U.W.A.C. Museum Foundation Fund
1240 Temperance St.
Saskatoon, Sask., Canada
S7N 0R1

ОРНАМЕНТИКА КАРПАТСЬКИХ ВИШИВОК

Гуцульщина — край чудових карпатських пейзажів і неповторного народного мистецтва. Гірські потоки і пташиний спів зливаються тут в єдину пісню щастя й краси, яка споконвіку лунає над Карпатами. У хаті чи на лоні природи збиралися синьоокі гуцулки і, як ведеться, співаючи вишивали собі і для своїх коханих легінів сорочки. Гуцули люблять красу. „Кожна гуцулка, хоч би навіть не принадна, багато думає про свою красу, єсть отже зальотна, при чужих чепуриться і стріляє очима на всі сторони" (Л. Вербицький, Вишивки селян на Русі, Львів, 1882).

Вишивка — веселка на полотні, яка разом з піснею передавалась від матері до дитини. З немеркнучим сяйвом дійшла вона і до наших днів.

Ансамбль одягу гуцулів нерозривно пов'язаний з ансамблем житла, двору, а також і з самою природою. Чудова природа Карпат ніби переноситься умілими руками на полотно й перетворюється на казкову картину, де живі й неживі предмети, їхні загальні обриси промовляють до нас мовою мистецького узагальненого образу.

Таким чином, вишивка стає філософськи-осмисленою картиною життя, веселкою барв довколишнього світу, побаченою спостережливим зором народного умільця й відтвореною нитками на полотні. Отже, вишивка — не просто ремесло, а художня творчість, мистецтво зі своїм оригінальним баченням і зображенням світу. В народній вишивці, як і в пісні, відбилася душа народу, його світогляд, високий естетичний смак, вміння мислити узагальнюючими категоріями.

Вишивка на рукавах жіночих сорочок називається в Карпатах **вуставка.** Таке ім'я їй надано через те, що вона ніби уставлялася в рукав. Сама вуставка складається з трьох частин: **поверхниці, червачків** і власне **вуставки.** Кожна вуставка має свою окрему назву, яка походить від домінуючого елемента, розміщеного в центрі. Наприклад, вустами під назвою **баранячі ріжки, саморіжки з петрушков, дубове листя,**

квіткате та інші. Вишивають вовняними або бавовняними нитками. Палітра вставок складається з чорних, червоних, оранжових, жовтих, зелених та синіх кольорів. Натуральні барвники виготовляли з кори дерев, коріння лушпиння цибулі, трав тощо.

Основними центрами вишивки на Гуцульщині були і є Косів, Космач, Верховина (Жаб'є). Тут досі збереглися давні традиції в народному мистецтві, зокрема, у вишивці. Вони свідчать не про відсталість цих районів, а навпаки, звеличують народне мистецтво, мотиви якого ніколи не старіють. В ансамблі тутешнього одягу вишивку бачимо майже скрізь. На сорочках вишивали манжети, груднину, рукав.

Композиція вставок в основному складається з горизонтальних, вертикальних і діагональних смуг, між якими розміщені геометричні, іноді рослинні форми. Вставка в жіночій сорочці займає основне місце, тому вишивальниці надають їй найбільшого значення. Ось чому вони такі цікаві й загадкові. На характер орнаменту вставок впливають і самі прийоми вишивання — шви. Кольоровою гамою й композицією орнамента вставки різняться не тільки за районами, а й за селами. Наприклад, для вставок гірських сіл Гуцульщини (Рахів Закарпатської обл.) характерна чорна і синя ґами. У гуцульських селах Івано-Франківської області у вставках переважає оранжево-червона ґама з незначним вкрапленням синього або зеленого кольорів.

Характерною рисою гуцульської вставки є геометричний орнамент, зокрема, своїми орнаментальними формами вони нагадують гуцульську писанку. Вишивка і писанка ніби увібрали в себе тони і барви весняної природи, осяяної сонцем.

Для вставок Верховини характерний (і домінуючий) темний колір. У своїх вишивках верховинці неначе відображають красу карпатської ночі. Орнамент геометричний. Техніка вишивання — **низинка.** Частіше подибуємо вставки під назвою **кучереве, звіздкате, квіткате, скринькове, очкате, качурове** тощо. За композиційним розміщенням елементів ці вставки подібні до косівських і космацьких, бо в обох цих місцевостях вони творяться із ромбовидних і трикутних форм, у яких вміщено різні елементи. Коли краще вдивитися в мережку вставки Верховини, то можна завважити, що тут елементи орнаменту дрібніші. Майже кожна форма орнамента подрібнюється на маленькі квадратоподібні **крапки,** розміщені по всьому виробу. Елементи верховинських вставок мають складніший рисунок, що потребує од вишивальниці неабиякої майстерності.

Космач — стародавнє гуцульське село, затулене з усіх боків каскадами гірських хребтів незрівняної, казкової краси. Це край Довбуша і його славних опришків. Досить сказати, що саме Космач обрав до своїх творчих студій в пленері Олекса Новаківський. Тут, на цих краєвидах, виховувалася школа його учнів та сподвижників. Чудові, талановиті народні майстри живуть у Космачі. Уміють вони веселитися, вміють і творити. Здається, мешканці цього села — найвеселіші люди на світі. Може, тому й вставки тут — такі світлі, сповнені життя й радості.

Характерною зовнішньою рисою вставок Космача є їхня золотисто-червона гама. Рисунок дуже дрібний. Техніка вишивання **хрестик** і **низинка.** Вдивляючись у космацьку вставку, вбачаємо в ній відображення золотої осені. Космачці дуже дотримуються свого колориту, свого узору і ніколи не позичають їх у сусідів. Навпаки, інші села Гуцульщини запозичають у них колористику і деякі орнаментальні елементи. Тому космацьку вставку з оранжово-червоною ґамою можна здибати і в інших селах Карпат. Назви космацьких вставок: **дубове листя, скосики, паучкове, лікюче, качела, клинці** та інші.

Вивчаючи гуцульську вставку, можна пізнати закономірності розвитку вишивання як галузі української народної творчості. Так, наприклад, найхарактернішою особливістю гуцульської вставки назагал є тонко розвинене почуття міри: при всьому декоративному багатстві й різноманітності форм, вставка відзначається гармонією і єдністю художнього мислення, суворим підпорядкуванням деталей цілому. Протягом багатьох віків народні мистці зберігали і розвивали кращі традиції, які увійшли до сучасних художніх промислів і творчо використовуються майстрами. Дедалі зростає зацікавленість мистців народномистецькою спадщиною України. Вивчення узорів старих гуцульських вставок набирає у зв'язку з цим великого значення, зокрема, для створення зразків сучасного одягу і тканин.

Ігор Боднар

Л. Х. Щур

ПРО ТРИ СОНЕЧКА...

Наголовок звучить, як у казці для дітей. І таки йдеться нам тут про справи казкові: про нові видання книжечок для дітей. Чи батьки дбають, щоб дійшли ці видання перед очі та в серця їх дітей, чи може їм про це зовсім байдуже; чи розсвітяться дитячі очі ясними сонечками на їх вид, чи, може, нову книжечку змарозить вбиваюче: „Ай донт кер фор діс бук"; чи розійдуться вони масово і постане необхідність друкувати нові наклади, чи, може, стануть ці книжки тільки завадою книгарям десь на задніх полицях складів — все одно наші письменники пишуть далі для української дітвори. А Об'єднання Працівників Літератури для Дітей та Молоді ім. Леоніда Глібова — далі видає. На риск, дуже часто просто на певність матеріяльної втрати, але таки пишуть, ілюструють, видають. З любови до української дитини, з турботи за її душу. І якщо вже ніщо інше не змогло б зворушити батьків та всіх інших, відповідальних за виховання, то хай знайдуть хоч подив та пошану до тих людей, що незважаючи на непопулярність своєї справи, все таки присвячують їй свій незайвий час, сили, фонди... Хоч би задля цього — може таки варто би поцікавитися цими книжечками?!

Та справді, три книжечки, що появилися в останній каденції ОПЛДМ, заслуговують на увагу виховників не лиш з тієї, але й з багатьох інших причин. Про них хочемо й говорити тут.

На початок нашої казки згадаємо таки про „СОНЕЧКО". Ілюстрував цю збірочку покійний уже визначний наш мистець Віктор Цимбал, він же й сам підібрав тексти до книжечки. А автори їх? Цих треба б довго шукати! Це бо збірка дитячих пісеньок, приказок, казок; невичерпний репертуар українських матерів, бабунь, старших сестер від непам'ятних віків. Ними вколисували дітей до сну, заспокоювали всяке дитяче горе. Ними вчили дітей „солов'їної мови", вчили вже змалку пізнавати світ і життя, сміх і сльози, добро і зло.

У велику похвалу книжці треба сказати, що це вже третє її видання. Молоді матері з радістю зустрічали тексти фолкльору, що в ньому колись самі виростали. Тому треба було нового накладу, і про нього постаралася Дружина Покійного. Видання на кращому папері, як попередні, з побільшеним друком та ілюстраціями, що робить їх куди зрозумілішими малятам. І з можливістю дальших соняшних зустрічей з сотнями нових матерів та дітей.

Друга книжечка, для дітей шкільного віку, теж не менше соняшна. Це „СОНЯШНІ КАЗКИ" Ніни Мудрик-Мриц, відомої вже з численних творів для нашої дітвори. Чим же ця книжечка така важлива?

Англійський поет-романтик Джон Кіттс вніс раз під час бенкету тост: „Хай пропаде пам'ять Ньютона!" — Коли ж збентежені приятелі питали, що це мало б значити, поет пояснив: „Він здійняв веселку з неба і впхав її у призму".

Діти наших часів знають докладно про стратосферичні лети, якщо не до самого сонця, то хоч до місяця. І про спектральну аналізу зуміли б розказати; але як мало знають про те, що природа-досконалий твір Всевишнього, а для людини має значення куди більше, поза можливостями практичного її використання: дає можливості пізнавати її красу й гармонійність, можливості ширення фантазії й поезії.

У „Соняшних казках" веселка, яка від віків стояла на небі, зродилася із веселого танку соняшних промінчиків зі сумними краплинами грозової хмари. То знову світлячок ховає під свої крильця спізнений соняшний промінчик і сам розсвідчується своїм добрим вчинком. Інший знов промінчик виторгував собі трохи світла у другого промінчика, але ласки Пречистої собі ним не здобув. Бо не про те світло йшлося, що складається з коливань, які можна обчислити, а про те, що рівнозначне з любов'ю.

Оце й настрій „Соняшних казок". Піднесений ще чудовими ілюстраціями самої авторки, створеними з такою ж увагою та любов'ю, як і сам текст. Чи стануть на перешкоді такі казки молодим завзятим природникам, що за всяку ціну стараються збагнути таємниці всесвіту аж до дна? Навряд. Навпаки, покажуть їм життя з іншої, нової сторони. Чи правдива вона? Не лише правдива, але мусить пізнати її кожний, хто хоче зватися правдивою людиною.

Слід додати ще, що, на думку авторки, наші діти варті повної, багатої української мови. Якщо вони не опанують цієї мови в дитячому віці — коли ж опісля буде на це час?! І якщо в книжечці багато слів, може не зовсім зрозумілих дитині, то при пильному читанні та допомозі батьків, діти, власне завдяки книжечці, засвоять собі їх на все життя.

Третя книжечка, хоч не має сонця в наголовку, та не менше сповнена понадсвітнім про-

мінням. Це „ДНІПРОВІ ДЗВОНИ" Миколи Погідного з ілюстраціями Петра Андрусіва й Михайла Михалевича. Це три історичні леґенди: про прийняття християнства в Україні, про чудесний рятунок ченців у часи татарських нападів та про скарби Довбуша. Автор відомий не лиш сучасній дітворі, але й сьогоднішньому дорослому поколінню, що виростало, читаючи його „Силу молитви" чи „Гетьманську булаву".

Поскільки навчання історії в сьогоднішніх українських школах боляче обмежене до найнеобхідніших відомостей — бо часу не достає, книжечки з історичними оповіданнями, отакі, як „Дніпрові дзвони", це найкращий засіб, щоб у свідомості дітей історія вийшла з-поміж обкладинок підручника та стала справжнім життям людей — близьких нам, хоча часово і далеких.

Спосіб оповідань легкий, доступний, а що-найважливіше, пронизані вони світлим струменем — приявністю Бога, Охоронця добрих, Судді злих. Так, як пронизувала ця непохитна віра останнє тисячеліття нашої історії.

Такої книжечки не дістануть сьогодні школярі в Україні. Як багато дали би батьки, щоб мати там таку помічну у вихованні книжку для своїх дітей! А для нашого дорослого доросту вона тут так легко й просто доступна! І варта того, щоб її прочитати!

— — — —

Оце й усе, спитаєте?! На жаль — усе! Але ОПЛДМ власне жде з тугою на це Ваше питання, на Вашу нетерпеливість, на Ваш голод нових книжечок для Ваших дітей. Бо коли існуючі видання розійдуться та дійдуть до дітей, напевно прийдуть на їх місце нові, ще кращі, ще цікавіші. Сторінки оглядів англомовних видань для дітей так і кишать щораз новими наголовками. Бо їх купують і читають. Попробуйте це зробити і з нашими книжками, а тоді — побачите!

НАМ ПИШУТЬ

Вірдейл, Саск.

Шановна Редакція „Променя"

Добрий день і доброго здоров'я Вам. Я жалую, що не вплатила на час за „Промінь" свою передплату, але якось так зайшло.

Дякую Вам за пригадку і будьте вибачні, що мусите все пригадувати.

Але мушу Вам, Шановна Редакціє, сказати щиру правду, що Ви нас старших читачок трохи шахруєте цим „Променем", тому, що Ви друкуєте мало що вже не половину для когось по-англійськи. А ми старші, що не годні читати по-англійськи або читаємо і мало що з того розуміємо, то ми є покривджені з цього журналу. Я не знаю чи є багато таких як я але я є покривджена. Я скажу від себе, що ми українки повинні мати повний журнал друкованого письма у своїй рідній мові, українській мові, бо закім кого до себе пригорнете англійською мовою, то своїх утратите, бо хто будь скаже, що то вже нема за що платити, бо там є мало що не половина по-англійськи.

Я ще посилаю Вам свій довжок і передплату на продовження свого журналу „Промінь". Може Ви будете ображені, що я так пишу, але я скажу, що ніхто нікого не навчить як навчить рідна мама своїх дітей рідної мови. Мама є першим учителем своїх дітей. Хай ніхто не нарікає ні на кого лише самі на себе. Бо тепер можна почути багато такої бесіди, — кажуть, що такі часи настали і тому такі діти. Неправда, що такі часи, лише такі мами, що не дбають про своїх дітей.

Шановна Редакціє журналу „Промінь"! Будьте вибачні, що я тут дещо написала. Може вам то не належиться читати, але я свою думку повинна комусь сказати і не беріть мені це за зле. Я повинна мати на це відповідь.

Поздоровляю Вас всіх дуже щиро і бажаю Вам доброго успіху у Вашій праці.

Остаюсь з пошаною до Вас,

Ваша читачка **А. Присяжна**

* * *

Відповідь:

Щиро дякуємо Вам за листа до редакції. Не журіться тим, що Ви нас образили своїм листом. Ми хочемо, щоб наші читачки писали якнайбільше таких і подібних тому листів про різні справи не тільки журнала.

Ми поділяємо Вашу думку, що до рідної мови, тільки не хочемо відсувати тих, які хочуть бути з нами і хочуть вчитися рідної мови.

Щодо англійської частини в журналі то було бажання читачок і нашого з'їзду. Віримо, що інші читачки схочуть забрати слово в дискусії на цю тему способом редакції.

Враз з ювілеєм 50 ліття Союзу Українок Канади, припав і наш ювілей 50-ліття подружжя, якого ми святкували 28 травня 1977. З цієї нагоди ми складаємо дар-пожертву на Ваш і на наш журнал „Промінь", якого ми так любимо читати.

Василь і Стефанія Григоряки,
Виловдейл, Онт.

У другу річницю смерти мого незабутнього чоловіка пполк. Армії УНР Захарія Шкурупія, який відійшов у вічність 2 серпня 1975 р. замість китиці квітів на могилу покійного складаю $10.00 на пресовий фонд журналу „Промінь".

Покійному вічна пам'ять!

Дружина Ганна Шкурупій, Торонто

В ПЕРШУ РІЧНИЦЮ УПОКОЄННЯ БЛ. П. ОЛЬГИ АНДРУЩАК

У понеділок 18 липня в Катедрі Пресвятої Тройці в Саскатуні зібралася численна громада приятелів і знайомих та членів родини бл. п. Ольги Андрущак, щоб пом'янути її пам'ять в першу річницю її упокоєння. Покійна була широко знаною церковною й громадською діячкою серед українців Саскачевану, а перед своїм упокоєнням 17 липня 1976 року займала становище голови Відділу Союзу Українок Канади ім. Ольги Кобилянської в Саскатуні, була також заступницею голови місцевого Відділу Комітету Українок Канади та активною членкою багатьох інших організацій і установ.

Чин Парастасу відслужив настоятель Катедри — о. Григорій Удод, який при цьому згадав коротко життєвий шлях покійної і її велику ролю в нашому зорганізованому українському житті в Канаді.

Після Парастасу — в Катедральній Авдиторії відбувся поминальний обід заряджений мужем покійної Ольги — п. Федором Андрущаком.

З нагоди поминок своєї бувшої голови присутнє жіноцтво склало як нев'янучий вінок на її могилу пожертву на журнал „Промінь" в сумі $56.00. Чоловік покійної — п. Федір Андрущак від себе жертвує в пам'ять своєї дружини Нев'янучий Вінок у формі пожертв на українську пресу: „Вісник" — $25.00, „Український Голос" — $25.00, „Промінь" — $25.00.

Нехай Милосердний Господь по благості своїй оселить душу слуги Своєї Ольги там де праведні спочивають і сотворить їй Вічную Пам'ять. А її родині — чоловікові, братові й сестрі та всім численним приятелям нехай Господь пішле духовне скріплення по цій болючій для всіх нас втраті. **Присутній**

КВІТИ НЕЗАБУТНІМ

У перші роковини упокоєння бл. п. Ольги Андрущак, заслуженої громадської діячки, яка відійшла у Вічність 17 липня 1976 р., на поминальному обіді в Саскатуні зібрані друзі, родина і членки Союзу склали $56.00 нт журнал „Промінь" у світлу пам'ять Покійної.

Марія Гарбус, референтка

— — — — —

У першу річницю смерти бл. п. Марії Пилипів, кладу нев'янучий вінок на її могилу і засилаю $10.00 на журнал „Промінь" у її пам'ять.

П. Кушнір, Ріджайна, Саск.

— — — — —

У перші роковини відходу у Вічність бл. п. добр. Ольги Савчук у Вінніпегу, заслуженої громадської діячки, в глибокій пошані до Покійної замість китиці квітів складаю $10.00 на журнал „Промінь".

А. Семочко, Вінніпег

— — — — —

У першу річницю смерти мого дорогого мужа, батька, і дідуся, бл. п. Леоніда Пасіки, який упокоївся 18 липня 1976 року, складаємо китицю нев'янучих квітів на його могилу, засилаючи $10.00 на журнал „Промінь".

Покійному Вічна Пам'ять!

Дружина Марія, дочка Леся з родиною, Гамільтон, Онт.

— — — — —

У світлу пам'ять дорогого мужа, бл. п. Петра Тріщука замість китиці червоних троянд у свято Петра і Павла, складаю $10.00 на журнал „Промінь". Покійному Петрові хай буде легкою канадійська земля.

Дружина Доця Тріщук, Кадворт, Саск.

— — — — —

На свіжу могилу бл. п. Стефана Бучковського з Комарно, Ман., який упокоївся на 100-тім році свого життя, батька Марії Корпан і Миколи Бучковського в Реджайні, замість квітів складаю $5.00 на журнал „Промінь". **Євгенія Козяр,** Лос Анджелес, Кал., ЗСА.

— — — — —

У восьму річницю відходу у вічність мого дорогого мужа, бл. п. Степана Демитрака, який упокоївся 17 липня 1969 року, в його світлу пам'ять засилаю $10.00 на журнал „Промінь". Хай згадка про Покійного буде вічною.

Дружина Анастасія Демитрак, Монтреал

— — — — —

Складаю нев'янучий вінок у світлу пам'ять мого дорогого брата Йосипа-Мирослава Мельничука, який упокоївся в Едмонтоні 19 липня 1971 року, в пам'ять Покійного складаю $10.00 на журнал „Промінь".

Марія Ковальчук, Вінніпег

— — — — —

У пам'ять моєї мами бл. п. Ірини Самець і двох братів Івана і Степана Бабій, які упокоїлись впродовж двох років, складаю $2.00 на „Промінь". Вічна їм пам'ять.

Андрій Бабій, Монтреал

У треті роковини смерти бл. п. Матрони Премачук, яка упокоїлась 8 серпня 1974 року, в її пам'ять складаю $5.00 на журнал „Промінь".

Верна Слука, Ди Па, Ман.

— — — — —

У другу річницю смерти нашого дорогого і незабутнього приятеля, бл. п. Михайла Бабляка, який упокоївся 26 вересня 1975 року складаємо нев'янучу квітку на журнал „Промінь" $5.00.

Василь і Анна Ґулевич, Монтреал

— — — — —

У другу сумну річницю смерти мого найдорожчого мужа Михайла Бабляка, який упокоївся 26 верезня 1975 року, замість пахучої квітки на його могилу складаю $10.00 на журнал „Промінь".

Сумуюча дружина Анна Бабляк, Вердон, Квеб.

— — — — —

В першу річницю смерти мого мужа і батька, бл. п. Михайла Короля, який упокоївся 3-го травня 1976 р., складаю $10.00 на журнал „Промінь".

Дружина Юлія і діти, Канора, Саск.

— — — — —

У світлу пам'ять незабутньої членки відділу Лесі Українки в Оттаві, бл. п. пані Олени Даркович, кладемо нев'янучий вінок на її могилу, та засилаємо $15.00 на журнал „Промінь", який вона так залюбки читала.

Членки відділу „Лесі Українки" в Оттаві

У сьому річницю смерти мого дорогого мужа, батька і дідуся, бл. п. Антона Кирилюка, який упокоївся 24 серпня 1970 року, в його світлу пам'ять складаю $25.00 на журнал „Промінь". Хай згадка про Покійного буде в його роді вічною.

Дружина Олена Кирилюк, Галлок, Мінн., ЗСА.

БЛ. П. ВАСИЛИНА СУБІСТИЯНОВИЧ
Кемсак, Саск.

Ділимося сумною вісткою з родиною, друзями і приятелями, що на 88 році життя відійшла у вічність почесна Членкиня жіночого товариства імені Софії Русової, фундаторка Народнього Дому бл. п. Василина Субістиянович у м. Кемсак, Саск.

Василина народилася 1889 року в селі Онут, Кіцманського повіту на Буковині, Західня Україна у родині Теодора і Параскевії Ґловацьких. З своїми родичами в 1901 році приїхала у Канаду і поселилися коло м. Толстой у Манітобі.

У 1907 року вийшла заміж за п. Йосипа Субістияновича і 1914 року залишили провінцію Манітобу і переїхали на постійне життя у провінцію Саскачеван і поселилися на фармах у Котах коло м. Кемсак.

У 1946 році помер її муж Йосип, а Василина перейшла мешкати до Кемсак. Тут вона включається у громадсько-церковне життя, стала активною членкою церкви Всіх Святих у Кемсак, а пізніше її старшою сестрицею. Вона була добрим і щирим жертводавцем на громадсько-церковні цілі, що в громаді заслужили собі почесне ім'я мецената, бо дві третих частини свого майна, ще за свого життя, віддала на Церкву (20,000 долярів). Українська православна громада, коли отримала таку суму грошей, почала будувати Народній Дім, котрого Василина Субістиянович стала фундатором.

Жіноче товариство імені Софії Русової у м. Кемсак надало пані Василині Субістиянович ім'я почесної членкині аж до смерти. Жіноче Товариство рік-річно її вшановувало з днем уродин, бо вона всіх радо приймала у свій дім, так як добра мати своїх дітей.

Нехай земля канадська буде її легкою. Вічна її пам'ять!

Добр. Анна Пук

БЛ. П. МАГДАЛИНА АНТОНИШИН

Ділимося з Вами сумною вісткою, що наша довголітня членкиня бл. п. **Магдалина Антонишин** упокоїлася в Бозі 3-го червня 1977 р. 5-го і 6-го червня були відслужені Панахиди, а 7-го червня 1977 р. відбувся Похорон з Катедри Св. Володимира на цвинтар „Проспект". Після Похорону відбулася тризна на якій згадували Покійну теплими словами, бо це була людина великого серця, віруюча християнка, віддана членка, яка не жаліла часу і труду, завжди була перша при праці в Союзі — з усмішкою, привітна — все це вона могла поєднати з вихованням дітей та будучи доброю дружиною. Та немилосердна хвороба і смерть вирвала її з обіймів люблячих дітей і осиротілого чоловіка.

На заклик членкині, пані Анни Романко, присутні зробили збірку яка принесла $100.50 та яку розділено так: $48.50 на „Кенсер Сосаеті", і $52.00 на журнал „Промінь". Чек на $52.00 залучую, збіркою зайнялася Ю. Головата. **Ю. Головата**

НОВА СТАРЕЧА ПЕНСІЯ

НІЧОГО НЕ ЗМІНЮЄТЬСЯ . . . ТІЛЬКИ НА ЛІПШЕ

Програма старечої пенсії, до якої недавно парлямент вніс поправки, бере до уваги майбутність.

Якщо ви тепер вже на пенсії, для вас нічого не змінилося. Ваша пенсія буде далі така сама, як була досі.

Також, якщо ви тепер живете тут і маєте понад 25 років життя, нічого не мусить змінитися . . . хіба ви цього забажаєте самі.

Якщо вам понад 25 років віку, мешкаєте тут або мешкали тут у минулому (після 18 років віку), або маєте візу іміґранта коли зміни стануть законні, тоді ви маєте до вибору — на 65 році віку — подаватися по пенсію на основі старих правил або вибрати нові. Це залежить від вас.

На підставі нових правил . . . **зміни будуть на краще.** Кожний буде трактований однаково.

Якщо вам понижче 25 років і

- тут народились і жили
- тут народились, але виїхали
- тут народились виїхали і вернулись
- прибули сюди як іміґрант,

то сума пенсії, яку ви будете одержувати на 65 році віку, буде залежати від років, які ви пережили в Канаді від 18 року віку.

Щоб бути кваліфікованим на пенсію, ви мусите жити в Канаді найменше 10 років **після** 18 року вашого віку. 40 років життя в Канаді після 18 років віку дасть вам повну пенсію, 20 років — пів пенсії, а 10 років — чверть пенсі. Якщо ви все таки будете одержувати канадську пенсію, якщо ви жили в Канаді найменше 20 років.

Що більше, Канада буде старатися заключити договори з іншими країнами, **щоб іміґранти, які вплачували вкладки на пенсію у своїх попередніх країнах могли перенести свою контрибуцію, коли приїдуть до Канади.** Очевидно, це буде заключено тільки з тими державами, які погодяться на обосторонню умову з Канадою.

Залежно від висліду таких переговорів, приблизно 500,000 канадських мешканців зможуть користати із своїх пенсійних внесків вложених за кордоном.

Оце є нові правила щодо старечої пенсії. Ви мабуть схочете звернути на них увагу вашим батькам, рідним і приятелям, які будуть подаватися на старечу пенсію в недалекому часі.

Якщо ви маєте які питання або хочете більше інформацій, просимо звернутися до найближчої канцелярії „Олд Ейдж Секюріті Канада Пеншон Плен". Ми радо дамо вам відповідь на ваші питання і дамо вам всяку можливу поміч.

Health and Welfare Canada
Santé et Bien-être social Canada
Marc Lalonde, Minister

ГРОМАДСЬКА І РОДИННА ХРОНІКА

ВШАНУВАННЯ БУВШИХ ГОЛІВ ПРОВІНЦІЙНОЇ ЕКЗЕКУТИВИ С.У.К. НА МАНІТОБУ

ВІННІПЕҐ

З нагоди 50-річчя Союзу Українок Канади, Манітобська Провінційна Екзекутива улаштувала бенкет в честь своїх бувших голів. Бенкет відбувся в залі Катедри Пресв. Тройці у Вінніпегу дня 1 травня 1977 року.

Святочна імпреза почалася урочисто, Молебнем у Катедрі Пресв. Тройці. Відправляв Блаженніший Митрополит Андрей в сослуженні митр. прот. Д. Лучака, голови президії Консисторії УГПЦ в Канаді, о. архипр. д-ра С. Савчука, настоятеля Катедри о. митр. прот. Ф. Керніцького і о. М. Заліщука. Тут відбулось і посвячення прапорів Союзу Українок. Прапори держали добр. Юстина Лучак, голова провінційної екзекутиви, Ярослава Яременко, голова відділу Л. Українки, пані Віра Ковальчук, голова відділу Княгині Ольги і пані Анна Гудима, голова відділу Л. Українки з Транскони. Особливо урочисте враження робив вхід до катедри з прапорами. Під час врочистого посвячення прапорів, можна було завважити на обличчях членок їх радість і гордість за приналежність до цієї славної, сильної жіночої організації — Союзу Українок Канади.

Катедральна заля була відповідно прибрана. Передний стіл був заставлений білим вишиваним обрусом. На середині стола лежав ювілейний торт. По боках стояли свічки, а побіч них традиційні колачі. На переді стола, біля сцени, були приміщені новопосвячені прапори разом з мистецьким написом, смолоскипом, в ювілейних кольорах клинових галузь і дат організації.

Молитву перед бенкетом провів митр. прот. Д. Лучак, а Блаженніший Митр. Андрея уділив благословення.

Перед закінченням вечері, предсідниця, добр. Ю. Лучак офіційно відкрила ювілейну імпрезу, привітала гостей та пояснила значення свята.

Після представлення головного стола, ред. Н. Когуська виголосила доповідь п. з. „Слідами каменярів". (Гляди редакційна стор. 1).

Після доповіді слідувало вшанування бувших голів. Ними були: Ма-

Посвячення прапорів Союзу Українок трьох вінніпезьких відділів — Лесі Українки, Кн. Ольги і Лесі Українки з Транскони і Манітобської Провінційної Екзекутиви. Чину посвячення виконують — Блаженніший Митр. Андрей при співучасти архипресв. д-ра С. Савчука, митр. прот. Ф. Керніцького і о. М. Залещука.

Фото Роман М. Строкан

УПРАВА ПРОВ. ЕКЗЕКУТИВИ СОЮЗУ НА МАНІТОБУ.

Перший ряд зліва направо — Д. Тарнавецька, Р. Кондра, Г. Кіцюк, Ю. Лучак, Г. Слюзар, М. Юрків; другий ряд: А. Стельмащук, Є. Білич, Г. Матвіїва, О. Завісляк, М. Мандзюк, А. Гудима, Д. Черевик, Е. Зучкан, П. Ігнаш, В. Ковальчук.

Фото Роман Строкан

рія Марко — роки урядування: 1934 - 35 - 36, осідок — Вінніпеґ; Юлія Бачинська: 1937 - 38 - 39, осідок Вінніпеґ; д-ка. Ольга Савчук: 1940 - 41, осідок — Вінніпеґ; Ольга Войценко: 1942, осідок — Вінніпеґ; Марія Юрків: 1943-44, осідок — Давфин; Анастасія Григорчук: 1945 - 46, осідок — Етелберт; Франя Новосад: 1947 - 48 - 49, осідок — Брендон; Марія Білоус: 1950 - 51 - 52 - 53, осідок — Давфин; Єлисавета Білич: 1954 - 55 - 56 - 57 - 58 - 59, осідок — Сондавн - Вайта; Ольга Завісляк: 1960 - 61 - 62 - 63 - 64, осідок — Вінніпеґ; Теодора Гаврисишин: 1965 - 66 - 67 - 68 - 69 - 70, осідок — Вінніпеґ; Марія Білоус (друга каденція): 1971 - 72 - 73, осідок — Вінніпеґ; Марія Мандзюк: 1974 - 75 - 76, осідок — Вінніпеґ. Кожну бувшу голову коротко представила призначена членка Союзу, яка при цім вручувала на спомин брилок з написом років їх урядування. Цей брилок прилучується до смолоскипу емблеми Союзу. Трьох з цих голів вже упокоїлись, теж їхні відзнаки вручено комусь з родини.

Тост головам піднесла заступниця голови Пров. екзекутиви, пані Розалія Кондра. Гості відспівали „На многії літа".

Відповідь на тост виголосила перша голова, панна Марія Марко, яка склала подяку за честь і шану.

Додатково була відзначена остання з ряду голів пані Марія Мандзюк, якій Пров. Екзекутива вручила життєве членство в Манітобській Провінційній Жіночій Раді. Церемонію вручення шпильки виконала представниця до Жіночої Ради, пані Анна Стельмащук.

По цім, заходами членок провінційної екзекутиви, відбулась інсценізація Шевченкової „Тополі", в якій виступав мішаний жіночий хор, сольоспів та дійові персонажі. Ролі виконали: дівчина-тополя — Анна Стельмащук; мати — Єлисавета Білич; ворожка — Ольга Завісляк, а рецитувала добр. Галина Кіцюк.

Комітет імпрези складався з таких осіб: добр. Юстина Лучак, Розалія Кондра і Домка Тарновецька; за корсажі і квіти на столи — Зеновія Крип'якевич; за спів в інсценізації — добр. Ю. Лучак; за акомпаніямент — Даруся Романик; а за оформлення сцени — митр. прот. Д. Лучак.

Ювілейну програму закінчено спеціяльною гутіркою при торті і чайку.

Є. Білич

Бувші голови. Перший ряд зліва направо: М. Юрків, Є. Білич, Ю. Лучак, М. Марко; другий ряд — О. Завісляк, М. Білоус, М. Мандзюк, Т. Гаврисишин.

Фото Роман Строкан

Членки драматичного гуртка, що виступали в поемі Шевченка „Тополя": перший ряд зліва направо — О. Завісляк, добр. А. Міненко, добр. Ю. Лучак, А. Стельмащук, П. Ігнаш, З. Крип'якевич; другий ряд: Є. Білич, М. Юрків, М. Мандзюк, Р. Кондра, Д. Тарновецька, добр. Г. Кіцюк, добр. Г. Слюзар, А. Василюк; третій ряд: Д. Черевик, Г. Шепет, А. Гудима, Е. Зучкан, п. Гуменюк, М. Кушнірик.

Фото Роман Строкан

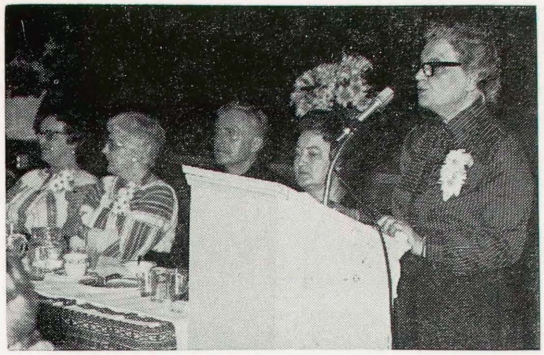

За головним столом під час доповіді „Слідами каменярів" — зліва направо — Єлисавета Білич, Теодора Гаврисишин, митр. прот. Дмитро Лучак, добр. Юстина Лузак, коло мікрофона ред. Н. Когуська.

Фото Роман Строкан

Зліва секретарка Ґ. Матієшин і голова А. Баклащук, посередині традиційний ювілейний торт.

СВЯТО 50-ЛІТТЯ СОЮЗУ УКРАЇНОК У ВАКАВ, САСК.

Відділ ім. О. Басарабової у Вакав врочисто відсвяткував 50-ліття своєї організації. Імпреза відбулась в середу першого грудня 1976 р. ввечорі в церковній залі. П'ятдесять членок відділу з родинами і знайомими зійшлися точно о годині 7.30 до Церковної залі, яка була відповідно прибрана на це свято.

Ювілейну програму відкрила учителька державної і недільної школи Маруся Костюк, яка привітала гостей і присутніх. Настоятель церковної громади священик о. Петро Гнатів сказав вступне слово і склав признання членкам Союзу за їх громадську активну працю. „Союз Українок Канади поставив перед своїм членством велике завдання: зберегти українську мову, віру і культуру та виховати свою родину в національній свідомості", — сказав настоятель о. Петро.

Після вступного слова усі присутні членки відділу відспівали на два голоси гимн Союзу Українок, під проводом диригента хору пана Романа Скакуна. По цім слідував головний святочний реферат який прочитала добр. Марія Гнатів. Відтак жіночий хор відспівав пісню „О Україно". Пані Ґеня Вережак деклямувала вірш „Українка я із роду", а пані Катерина Михайлюк прочитала вірш „Мені однаково" І знову жіночий хор відспівав дві чудові пісні „Мої ясени" і „Місяць на небі". Гумористичний вірш „Доробок піонера" віддеклямувала пані Олена Шевчук.

Голова відділу Олена Шевчук прочитала кінцеве слово і подякувала всім за присутність, а зокрема усім тим, що брали участь у програмі. Програму закінчено гимном „Ще не вмерла Україна" і „Боже щасти".

Після програми всі присутні були запрошені на перекуску.

Марія Гнатів

З НАГОДИ 50-ЛІТТЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОВКБОРН, МАН.

Відділ ім. Лесі Українки в Овкборн, Ман. святкував Ювілей 50-ліття Союзу Українок Канади. Імпреза відбулась в понеділок 8 листопада 1976 року.

Ювілейна програма почалася того дня у церкві Св. Літургією, після Літургії була відслужена панахида за померших членок, і також Молебень за здоров'я членок Союзу Українок Канади. Відтак всі присутні перейшли до Укр. Нар. Дому, де відбувся обід. Заля на це свято була гарно прибрана. Зокрема був нарисований напис „50-ліття Союзу Українок Канади". На столі був торт з написом „50-ліття". Того дня на святі членки були вбрані у вишиваних блюзках і чорних спідницях. Програмою керувала голова А. Боклащук, по відспіванню молитви „Боже вислухай благання" вона привітала гостей та членок, і сказала, що вона дійсно чується горда з того, що ми дочекали святкувати такий 50-літній ювілей і належати до такої організації як Союз Українок Канади, яка зберігає і поширює свою культуру, традиції і звичаї на цілу Канаду. Відтак прочитала вступне слово з книжки 50-ліття.

Далі слідували програмові точки: гимн Союзу Українок — дует А. Баклащук і Ґ. Матієшин. Марія Бородій відчитала вірш „Слово чому ти не твердая криця?". „Гетьте думи" — жіночий хор. Реферат відчитала Анастасія Грицак. „Сховалося сонце" — жіночий хор.

Ґеня Матієшин відчитала вірш „Українка я із роду". „Зелений гай" — відспівали всі учасники свята.

Покликано до слова о. М. Шкрумеду, який сказав дещо про діяльність Союзу Українок Канади, дав признання і побажав успіху на майбутнє.

„О Україно" — відспівали усі учасники свята.

Кінцеве слово прочитала Ґеня Матієшин. Гимном „Ще не вмерла Україна" закінчили ми наше свято. Усі розійшлися додому з великим ентузіязмом до ще кращої праці на друге пів-століття.

А. Баклащук

ЗАКІНЧЕННЯ СЕЗОНУ ПРАЦІ

Відділ Союзу Українок в Оттаві закінчив сезон праці традиційною спільною вечерою. Того року припало це на 6-го червня, коли саме відбулась рідкісна подія — через 15 років прийшла знов черга на От-

таву гостити конференцію Національної Ради Жінок. Очевидно наш відділ брав участь і нас як українок цікавлять наші гості, в першу чергу членки Союзу Українок Канади.

Тим разом на конференцію приїхала голова Централі Союзу пані А. Шемелюк, голова Східньої Провінційної Екзекутиви пані Г. Сенишин, пані Г. Мельник з Монтреалу, пані О. Мельничук з Едмонтону, пані Л. Ґреґорі з Едмотону, пані Федчун з Віндзору. Усіх їх було запрошено на вечерю до гарного ресторану на острові. Зібралось доволі членства. Приготуванням і замовленням вечері займалась Катерина Мосійчук. Голова відділу представила гостей, а в свою чергу гості висловили свої короткі привіти. Відтак відбулась ще одна подія — офіційне прощання довголітньої членки Мері Токарик, яка з родиною переїздить до Сейнт Кетеринс.

Мері Токарик працювала дуже активно в товаристві і в громаді вже довгі роки. Часто бувала в заряді і постійно очолювала комітети. Ніколи не відмовлялась від праці, рада помогти де тільки треба. Також членок відділ ніколи не забуває. Оце при такій святочній нагоді, при наших почесних гостях, рішено її попрощати від нас усіх, в імени нашого відділу. На спомин Мері Мех вручила їй золотий ланцюжок символічної нерозлуки. У наших серцях Мері залишиться усе з нами. Отож бажаємо дорогій Мері усього найкращого на новому місці і у новому відділі Союзу Українок.

Вечеря була дуже смачна, настрій чудовий. По вечері усі остались на кілька хвилин, щоб вибрати делеґаток на Ювілейний З'їзд. Рішено на три делеґатки: Матильда Лазарович, Катерина Мосійчук, Галина Михальчук.

З побажанням веселих вакацій, членки закінчили весело весняний сезон праці.

Г. Михальчук

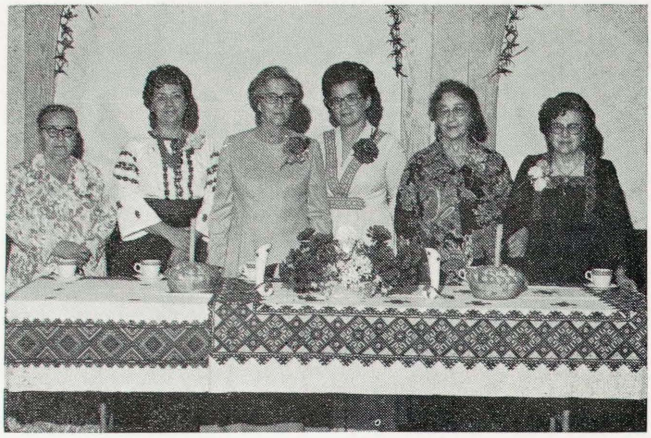

Зліва направо: О. Марчук, О. Патрилюк, М. Корпан, Ґ. Свенарчук, Є. Козяр, А. Мудра. 50-літні членки: О. Марчук, М. Корпан, Є. Козяр, А. Мудра, К. Міськів, гість-доповідач.

Пані К. Міськів, перша секретарка відділу, виголошує доповідь на святі.

ЮВІЛЕЙ — 50-ЛІТТЯ ВІДДІЛ „ДОНЬКИ УКРАЇНИ" в Ріджайні, Саск.

Неділя 24 квітня була пам'ятна для нашого Відділу, бо цього дня ми святкували наш 50-літній ювілей від заснування товариства.

О год. 4-ій по полудні, членки в довгих сукнях, зійшлися до православної Церкви Зіслання Св. Духа, де о. прот. М. Олесюк відправив панахиду за померлих членок і молебень за здоров'я членок нашого відділу. Тут слідувало посвячення прапору, що його внесла п-і Домна Керелюк і тримала його під час посвячення. З церкви перейшли членки і гості до залі „Просвіти", де їх чекав обід-бенкет приготовлений чоловіками-членами Т.У.С. при помочі пані А. Топольницької.

Головний стіл був накритий українським обрусом, по середині стола святочний торт, що його спекла п. М. Квасниця, а вдекорували Н. Зенчишин і Процик. Всі столи були прикрашені свічками, колачиками і жива

квітка для кожної при столі.

Коли всі засіли до столів, слідувало урочисте внесення прапора. Всі встали і проголосили мото: „Нашим завданням є служити родині, Православній Церкві Канади і зберігати культуру для будучих поколінь". Відспівано „Христос Воскрес". Пані Ґеня Свинарчук, голова ювіл. комітету, прочитала „Молитву", а добр. Е. Олесюк провела молитву „Отче Наш", а так хвилиною мовчанки вшанували пам'ять померших членок.

Пані Ґ. Свинарчук представила головний стіл, при якім були дві основательки нашого відділу — перша голова п-і Євгенія Козяр (Лос Анджелес, Каліф.) і перша секретарка — п-і Катерина (Пукіш) Міськів (Едмонтон, Алта.), голова пров. екзекутиви С.У.К. п-і Емілія Табашнюк, Саскатун, добр. Е. Олесюк, Ріджайна. Дальше почесні голови — пані: Марія Корпан, Олена Марчук, Анна Мудра — почесна членка Д. Ґреґорій, бувші голови Н. Зенчишин, В. Сопівник, голова Оля Патрилюк, секретарка Катерина Пасека. Останні дві почепили почесним гостям корсажі. По тім слідували привіти почесних гостей.

По вечері присутні мали нагоду оглянути виставу річей українського мистецтва, записи, знимки, перші рекордові книжки та інші історичні витинки, ковдра з іменами членок, що її вишивали, вона була зроблена 1947 р. а виграла її п-і О. Марчук. Також вистава українських вишивок, писанок, різьбарства і кераміки.

Мотив декорацій був синьо-золотий. На стінах великі золоті цифри „50", прикрашені зеленню і колосками пшениці. На сцені на середині стіни, великий „смолоскип", символ С.У.К. і два великі кошики живих квітів перед сценою — дар від церковної громади і Тов. Просвіта. З боку на сцені на столику, в оправі була ліста померших членок, писав і в рамки вбрав п. П. Андрійчук. Перед образом були лямпочки з свічечками для кожної з повищих і три колачі.

Вечірню програму відкрила предсідниця п-і Ґеня Свинарчук, голова ювілейного комітету. Внесено прапор і жін. хор відспівав ювілейний гимн і пісню „В нас згода в товаристві" — на голос „Де згода в родині" під орудою п. Івана Крептула (слова написала Ґ. Свинарчук), а п-і Оля Патрилюк сказала привітальне слово.

П-і Є. Козяр, перша голова відділу і п-і О. Патрилюк, сучасна голова

Ліста померших членок Відділу

Подяку членам ТУС за бенкет склала п-і А. Зенчишин.

Дальше привіти виголосили: о. прот. М. Олесюк; від Церк. громади п. І. Крептул, мейор міста Ґ. Ґ. Бейкер, ТУС П. Клапоущак, Тов. Просвіта Василь Думанський, Старших Громадян Іван Зенчишин, пров. екз. С.У.К. п-і Е. Табашнюк, жін. тов. О. Басараб при УНО пані Віра Федущак, Укр. кат. Ж. Св. Василія п-і Соня Сагаш, М. Жін. Рада п-і Мейвіс Адамс, М. Культ. А. Лапчук.

Засвічення свічечок — предсідниця покликала п-і Юлію Онишко — (49 літ членка) і вона читала імена померших членок а п-і Ґ. Вараниця наймолодша членка відділу, засвічувала свічечки в лямпочках. Це була зворушаюча хвилина, де кожній членці були в очах сльози.

Пані Катерина Міськів (бувша голова С.У.К. і доживотна членка Нац. Жін. Ради), доповідачка нашого Ювілею. Її представила п-і М. Корпан.

В своїй ювіл. промові п-і Міськів передала привіт з Едмотону і згадала, що її приємно вернутись до Реджайни, де вона пережила молоді літа, була одною з основательок відділу С.У.К. в Ріджайні, працювала і була в СУМК провідниця через довші роки. Взагалі початок її органі-

заційної праці почався в Ріджайні

П-і Катерина Пасека подякувала п-і Міськів за її цінну доповідь.

П-і С. Крептул прочитала історію відділу „Доньки України" в Ріджайні, за 50 років. Згадала які тяжкі були початки, однак в той час ми були молоді, повні життя, і потреба вимагала, щоб ми всі спільно працювали в наших організаціях для церковної і народної справи. С.У.К. зробив колосальну працю за пів століття і нашим бажанням є, щоб молодше покоління продовжувало ту працю. П-і Галя Клапоущак прочитала привіт від Централі.

Вшанування членок за 25-ліття, читала імена реф. архіву п-і О. Масиник, представляла її заст. голови п-і Галя Клапоущак, а вручала грамоти, голова п-і Оля Патрилюк таким паням: Домні Керелюк, Одарці Лапчук, Олені Гнида, Насті Кошовській, Марії Маслюк.

Особливе признання за службу у відділі представила п-і Ґеня Свинарчук а вручали квіти пані: Марія Корпан і Фіялка Губик слідуючим паням: Ю. Онишко, О. Масиник, М. Шевчук, Е. Арійчук, А. Шупенюк, Н. Зенчишин, Т. Вараниці, М. Квасниці, П. Челяк, Н. Шипиляк, К. Пасеці.

Концертова програма: скрипкове сольо — Катруся Палига, супровід на піяно — Павля Палига, укр. танець — Леся Клапоущак і Линда Ґрес. Танець укладу Лесі Клапощак, дует — Іван Хриптул і Мих. Свинарчук — піяно супровід п-і С. Хриптул.

П-і Оля Патрилюк, голова відділу подякувала п-і Ґені Свинарчук, голові Ювілейного Комітету, що вона взяла на себе такий тяжкий обов'язок і так уміло приготовила і перевела програму нашого ювілею.

Програму ювілейного свята закінчували: заключне слово пані Ґені Свинарчук, в якім вона склала подяку та оцінила працю окремих осіб, що причинились до успіху ювілею; пані Марія Корпан, вичислила прізвища членок ювілейного комітету під проводом пані Свинарчук і що всю ту працю виконали молоді членки, на яких відділ покладає надію. По цім слідувала молитва о. М. Олесюка, „Ще не вмерла Україна" і „О Канадо".

Після програми членки подали перекуску і чай та роздали ювілейний торт.

Марія Корпан, Євгенія Козяр

Світлина з чаю і виставки відділу Лесі Українки в Едмонтоні — зліва направо — добр. Н. Фляк, Маруся Гарасим й Анна Ємська.

ЧАЙ І ВИСТАВКА

Відділ ім. Лесі Українки при парафії Св. Іллі в Едмонтоні влаштував чайне прийняття в неділю 15 травня 1977 р., яке відбулось від год. 2 до 5-тої по полудні. Церковна заля була заповнена гостями і парафіянами. Пані Маруся Гарасим була організаторкою прийняття з допомогою чайного комітету. На цю оказію тов. приготовило виставу українського мистецтва і печива. Добр. Н. Фляк і пані А. Емська займались показом вишивок. Було на продаж смачне печиво, а між ним весільний коровай, що його зготовила пані Простибі. Голова тов. пані Н. Гиманик відкрила чай. Отець прот. О. Фляк і гості замість молитви громадно проспівали „Христос Воскрес". Пані М. Гарасим представила дост. міністра культури Горста Шмидта.

Міністер Г. Шмидт в своїй короткій змістовній промові підкреслив вартість української мови і культури як цінний вклад до всеканадійської культури котра збагачує Канаду і робить її найкращою в світі. Пані М. Гарасим подякувала дост. міністрові за його признання і допомогу для українців в Альберті, а міністер Г. Шмидт подарував нашому т-ву пров. прапор.

Під час прийняття була коротка програма: Танцювальний гурток виступив з народніми танцями, а також відспівав кілька народніх пісень.

Софія Дмитрук

ОДУМІВСКИЙ КОНЦЕРТ У ТОРОНТІ

В неділю 15 травня, я мала приємність бути на концерті з нагоди 10-ліття ансамблів ОДУМ-у в Торонті. Виступав хор „Молода Україна" і ансамбль бандуристів під диригентурою Валентини Родак та танцювальний ансамбль під керівництвом Миколи Балдецького і його талановитої доні — Марії.

Я бачила й раніше ці ансамблі в оселі Київ та на Торонтонському фестивалі, але цього разу й моя донька була учасницею концерту в групі наймолодших танцюристок — Бджілки", тому я їхала на концерт з великою цікавістю й хвилюванням.

В авдиторії Центральної Технічної школи зібралось багато любителів українського концертового мистецтва. Бачила 4 священиків та знайомих, не тільки з Торонта, а й зо Скарборо, Ошави та інших міст нашої округи.

Першими виступали танцюристи з танком „Привіт". Це є чудовий танок, який полонив зразу глядачів своєю красою й щирістю. Дівчата вітали глядачів, тримаючи на руках вишивані рушники, а одна дівчина несла на рушнику колач, як символ вітання дорогих гостей.

Потім виступали напереміну бандуристи, танцюристи і співаки. В репертуарі хору й бандуристів були композиції Гр. Китастого та українських клясиків музики: К. Стеценка,

М. Леонтовича, Г. Хоткевича та інших.

Танцювальний ансамбль „Веснянка" виконав захоплюючі закарпатські танки: „Рагівчанка" та „Гуцулка" за що дістали жваві оплески публіки. Також подобались виступи молодої групи танцюристів — „Юна Веснянка" — під проводом і хореографічною композицією панни Марії Балдецької — студентки університету.

Інж. Л. Ліщина в короткій доповіді, розповів про заснування та працю ансамблів ОДУМ-у за 10-літній період. Керівники ансамблів вложили багато часу, праці, терпіння й любови в діяльність ансамблів і той вклад збагатив торонтських українців прекрасними молодечими мистецькими групами.

На прощання хористи проспівали відому пісню побажань: „І в вас, і в нас...".

Роз'їздились додому з почуттям приємної душевної насолоди. Були вдячні молодим виконавцям концерту та їхнім керівникам за цю насолоду та за плекання нашої української культури.

Щасти їм, Боже, в цій корисній праці!

Ліза Бот

50-ЛІТТЯ СОЮЗУ УКРАЇНОК КАНАДИ ОКРУГА НОРТ БЕТЛФОРД, САСК.

На початку вересня окружна представниця К. Маліцька скликала управи усіх відділів цього округа на загальні наради, які відбулися у Гефорді, з метою відсвяткування 50-ліття, Ювілей С.У.К. спільними силами. Участь у нарадах взяли відділи: Лесі Українки — **Редфілд,** Ольги Кобилянської — **Витков,** Олени Пчілки — **Норт Бетлфорд,** Хариті Кононенко — **Кридор-Блейн Лейк,** і Ольги Басарабової — **Гефорд.**

На цих зборах упляновано програму свята, яке мало б відбутися у місцевості Гефорд, і рішено щоб членки усіх відділів обов'язково вивчили гимн Союзу Українок.

І так в неділю 21 листопада 1976 року о шостій годині вечером всі членки з своїми родинами прибули до української православної Церкви на вечірню. Місцевий парох о. Стеценко відправив Молебень за здоров'я членок і Панахиду за покійних та виголосив проповідь відповідну до того дня.

Світлина з ювілею округа Норт Бетлфорд — зліва направо Савеля Стечишин — гість доповідач і Емілія Табашнюк — голова Пров. Екзекутиви на Саскачеван.

З церкви всі присутні перейшли до Народного Дому, де при дверях вписувались до Пропам'ятної книги і членки-піонерки Анна Симчич і П. Сулятицька роздавали програмки.

Заля була гарно удекорована. На задній стіні сцени на синьому полі виднів напис „50 ліття" і смолоскип окружений відзнаками, що знаходяться по кутах грамоти, які представляють цілі нашої організації.

Дальше по боках були написи імена тих відділів, що брали участь у цьому святі. Сцена і святочний стіл були прикрашені живими цвітами. На столі застеленім українською вишивкою лежали традиційні колачі і ювілейний торт.

Почато програму молитвою „Як славний наш Господь" — відспівали усі відділи разом.

Голова відділу з Гефорду, п. Ольга Сметанюк привітала присутніх і виголосила вступне слово. Пані Сметанюк представила кожний відділ зокрема і просила членок згаданого відділу встати. Постанням з місць членки віддавали поклін своїй організації.

Вшановано корсажами гостю бесідницю С. Стечишин, голову провінційної екзекутиви Е. Табашнюк, добр. Стеценко, і чотирьох членок з цього округа — пань: В. Никіфорук, П. Котик, Ю. Дмитрук і К. Маліцьку, котрі постійно належали до Союзу від початку його заснування. Привіт від пров. екзекутиви Союзу на Саскачеван зложила пані Е. Табашнюк, а читане слово Централі С.У.К. — К. Маліцька.

Д-р С. Стечишин, яку представила пані Табашнюк виголосила святочну доповідь. Шановна гостя як одна з основоположниць С.У.К. у своїй доповіді розказала про початкові труднощі, які наша організація переживала, про наші здобутки впродовж 50-літнього часу, і про наші напрями на будуче. Її промова була дуже цікава змістом, яку пристні з одушевленням слухали.

Інші точки програми включали: хорові пісні — „Рідна пісня" — відділ з Кридор-Блейн Лейк, диригентка — Марія Цьона, „Сховалось сонце" — відділи з Редфілд і Витков (спільно) — диригентка Ольга Никіфорук. „Тиха вода" — відділ з Гефорду, „В'язанка пісень" — сумківці з Гефорду, диригентки: Олеся Михайлюк і Анна Гавриш. Дует — „Колискова" — С. Лазарович і М. Саранчук з Норт Бетлфорд. Деклямації: „Без надії" (Лесі Українки) — А. Боднарчук з Блейн Лейк, „Українка я із роду" — сумківка Іринка Іванчук з Витков. „Танок" — сумківці з Гефорду. Привіт отця пароха: У своїм слові о. Стеценко, між іншим, звернув увагу

на хоровий виступ сумківців з Гефорду і дав велике признання сумківцям за їх так досконале виконання точок.

Слідувало свічення свічок та краяння Ювілейного торта. Перші свічки засвітили пані С. Стечишин і пані Е. Табашнюк. Дальше світили чотири відзначених членок і голови присутніх відділів. Потім всі присутні членки відспівали „гимн Союзу Українок" і пані С. Стечишин і Е. Табашнюк перекроїли торт.

Пані Маліцька котра керувала програмою склала подяку С. Стечишин, пані Табашнюк і відділам за співпрацю у цьому святі, у приготуванні програми, а зокрема щира подяка відділові у Гефорді що погодився, щоб це свято відбути у їх місцевості, бо для них припало найбільше труду і праці. Членки цього відділу занимались удекоруванням сцени і залі, печенням колачів і ювілейного торта. Закінчено святочну програму молитвою „Достойно є" і потім всі перейшли до долішньої залі на чайне прийняття, що його приготовили членки з Гефорду з поміччю членок з інших присутніх відділів.

З нагоди цієї імпрези відділи що брали участь склали 50 долярів на „Промінь".

У святочнім настрою і з вірою у майбутнє ми закінчуємо пів-століття нашої організації, і вступаємо в третє чверть століття. Згадуємо славне минуле, але які ж довкола нас змінені обставини від 1927 р. За 10 літ С.У.К. буде обходити 60-літній ювілей. На нас членок лежить обов'язок вже від тепер старанно подбати про нашу будучність.

За Ювілейний комітет:
К. Маліцька

КЕЛОВНА, Б. К.

Дня 17 квітня 1977 р., відділ ім. Савелі Стечишин у Келовна вітав свою патронку — д-р Севалю Стечишин. В день приїзду на летовищі привітали її п-во Іванишини і голова відділу пані Дора Марцишин.

Наш відділ улаштував свято членства, на яке запросив нашу дорогу заслужену гостю — д-р Савелю Стечишин. Вечерок почався о год. 5:00 вечером у місцевій церкві Св. Петра і Павла молебнем за здоров'я членок і своєї патронки.

В неприсутности місцевого пароха о. Мороза, відслужив Молебень о. М. Фик. З церкви всі перейшли до залі, де членки відділу приготовили вечерю.

Управа відділу ім. С. Стечишин у Келовна. Зліва направо: Розалія Петращук — касирка, Наталя Іванишин — заст. голови, д-р С. Стечишин, Дора Марчишин — голова, Зеновія Талпаш — секр.

Заля була гарно удекорована нашою емблемою - смолоскипом, українським прапором, столи застелені обрусами та прибрані гарними живими квітами. Вже всі гості за столами проспівали „Христос Воскрес"., а о. Фик поблагословив їжу. Програмою вечора керувала голова Дора Марцишин. Вона привітала гостю пані Савелю Стечишин та присутніх членок і їх чоловіків. Пані Наталя Іванишин причепила корсаж нашій гості і голові Дорі Марцишин.

Після вечері слідувала програма: жіночий хор відспівав гимн Союзу Українок „За нами, сестри, темінь ночі". В дальшій програмі ми перечитували вкоротці про кожну членку. Читали: Зеновія Талпаш, Розалія Петращук і Наталя Іванишин. Голова нашої громади п. Ізидор Ворончак гарно привітав пані Савелю Стечишин і всіх членок та побажав жіночому т-ву найкращих успіхів і на майбутнє. Відтак жіночий хор відспівав „Понад Прутом моя Коломия". Референтка журнала пані Марія Митран перечитала кілька нарисів з „Променя".

Добр. Мороз представила доповідачку д-р Савелю Стечишин, яку присутні з овоціями привітали. У своїй обширній доповіді пані Стечишин обговорила кілька суспільно-громадських проблем, навівши також початкові труднощі нашої організації, а кінчаючи закликом давати моральну і матеріяльну поміч нашому народові в Україні.

Голова пані Марцишин вкоротці подякувала пані Стечишин та вручила їй скромний подаруночок — писанку у формі плека — пам'ятку з Келовна, яку написала наша членка Савеля Бучій.

Вечір закінчився співом „На многії літа" і „Ще не вмерла Україна".

Зеновія Талпаш, секр.

СОЮЗ УКРАЇНОК КАНАДИ ім. Л. Українки ТРАНСКОНА, МАН.

Дня 7 лютого 1977 р. о год. 7-ій вечора, наш відділ Союзу Українок Канади мав свої місячні збори з доповіддю добр. Ю. Лучак — голови Провінційної Екзекутиви Манітоби.

Відділ Союзу Українок в Трансконі, як і багато інших відділів в Канаді провадить корисну і різнородну працю. Впершу міру це є праця при своїй церкві. Членкині відділу є сестрицями в церкві, співають в церковному хорі, вчителюють в Недільній школі, є опікунками старшого і молодшого СУМК-у.

Цього вечора збори відкрила голова відділу пані Гудима і попросила о. Т. Міненка провести молитву. Відтак відбулася вечеря, яку влаштували членкині, цим разом самі для себе, яку вони мають тут рік-річно. Програма зборів була коротка, звіти та біжучі справи, які було необхідно рішити цього вечора, бо хотіли якнайбільше часу приділити доповіді і дискусії над доповіддю добр. Лучак.

В своїй доповіді „Чому треба належати до Союзу Українок", вона охопила кілька цікавих речей. Доповідачка підкреслила, що наше жіноцтво багато провадить праці на полі господарства в Товаристві і при церкві, а прийшов вже час, щоб членкині більше присвячували часу над вихованням дітей і молоді, та більше провадити культурно-освітньої праці, щоб цим заохотити молодих жінок вступати в ряди Союзу. Треба нам звернути пильнішу увагу на наших дітей і вчити їх вже змалку говорити по українському. Не відкладаймо і не чекаймо, аж поки наші діти виростуть, а тоді приступимо до вивчення їх української мови, але то вже буде запізно, бо діти вчаться скоріше і пильніше мови, як вони ще маленькі. Отож подумаймо за те щоб організувати в себе дитячі садочки. Якщо відділ потребує вказівок як це зробити, а є в громаді такі діти, то Провінційна Екзекутива в цьому радо допоможе. Доповідь була жива і цікава. Членкині вислухавши доповідь давали добродійці запитання, на які вона радо відповідала. Було підняте питання, чому багато нашого молодого жіноцтва з якоїсь причини не вписуються в ряди Союзу. Були висловлені думки, що молоді жінки не належать до Союзу, бо не знають української мови. Є знову молоді жінки, що знають українську мову, але чомусь не хочуть її вживати і на це треба б звернути увагу цим членкиням.

Збори закінчилися молитвою. Пані Гудима подякувала голові Провінційної Екзекутиви добр. Ю. Лучак за цікаву доповідь і за прибуття. Ми багато з неї скористали. Членкині розходилися додому в піднесеному настрої і з надією на наше краще майбутнє.

А. Міненко

УЧАСНИКИ КОНТЕСТУ ПИСАННЯ ПИСАНОК

На знимці члени СУМК відділу ім. Івана Данильчука при Катедрі Пресв. Тройці у Вінніпегу, які брали участь і виграли нагороди за писання писанок на Українськім Національнім Фестивалі в Давфині 1976 року.

Знимка взята з Музею Манітобської Філії Союза Українок Канади з кураторкою музею А. Павлик. Зліва направо, першу нагороду виграла Розалія Тодощук в загальній клясі, Данило Бугера виграв другу нагороду в молодшім відділі, а Шарлін (Анна) Тодощук третю нагороду в молодшім відділі, нижче 16 років.

Фото Роман Строкан

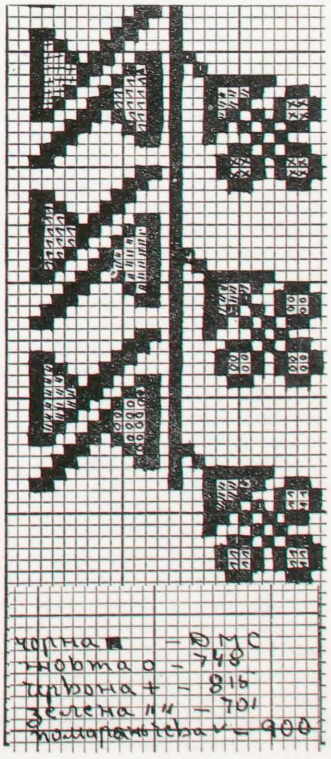

РІЧНА МИСТЕЦЬКА В АЛЬБЕРТІ

Кожного року Провінційна Екзекутива Союзу Українок в Альберті спільно з 4-ма едмонтонськими відділами влаштовує мистецьку виставку й чайне прийняття в Едмонтоні. Така традиційна імпреза відбулася 26 й 27 березня 1977 року в авдиторії Св. Івана.

Цього року імпреза складалася з двох головних атракцій, а саме, виставка українських тканин й моделювання фасонів прикрашених українською вишивкою що завжди викликають великі зацікавлення гостей.

Членки всіх відділів в Альберті були запрошені дати на виставку всякі свої тканини — старокрайові й канадські — себто, килими, рушники, торбинки, пояси, обгортки, скатерті, налавники та інше. Також всі відділи були запрошені моделювати свої найновіщі вишивані суконки, які вони підготовляють для ювілейного з'їзду в Саскатуні.

Пані Наталка Фарина, голова провінційної управи, вступним словом, щиро привітала гостей і представила пані Анастасію Шемелюк, крайову голову Союзу Українок Канади, яка офіційно відкрила чай.

Голова Філії Музею в Альберті, пані Анастасія Сенів у своїм слові, представила коментаторку дня, панну Галину Магус. Почалося моделювання фасонів. При тихому акомпаньяменті пані Луїзи Феняк, моделі за чергою виступали на сцену, а потім сходили на залю, щоб гості ближче могли оглянути вишивки на різноманітних суконках, блюзках, спідницях та костюмах. Панна Магус представила кожну учасниця, та інформувала глядачів про різні кольори і взори й з котрої частини України вони походять. Участь брали понад 20 осіб. Було дуже гарно бачити між учасниками бабунь, матерів, дочок та унуків. Також мали один гарний чоловічий костюм.

Слідувало чайне прийняття, яке приготовив відділ при Катедрі св. Івана. Гості пили чай, гуторили, купували великоднє печиво та писанки, а головно оглядали виставку українських тканин.

Довгий стіл впродовж цілої залі, як і ціла східня стіна були заповнені тканиною, яку виставляли відділи як і приватні особи. Найбільшою приватною збіркою була колекція

Виставка тканин пані Д. Янди-Мекмоллен

Пані Стефанюк моделює сорочку зі села Заліщики з довгою вечірньою плахтою.

пані Дарії Янди-Микмолен, яка багато причинилася до організування курсів ткання у Banff School of Fine Arts, улітку 1976 року.

У неділю, другого дня виставки, програму повторено в цілості для нових гостей. Чай і перекуску подали: відділ при парохії Св. Андрея; відділ ім. Лесі Українки з парохії Св. Іллі і відділ ім. Княгині Ольги з парохії Св. Михаїла.

Відділи зпоза Едмонтону, які брали участь у виставці тканин або моделювали були: Вегревил, Смокі Лейк, Калмар, Лойд Мінстер, Мирнам, Ту Гилс і Радвей. Ми також мали гостей з Ендру, Торгилд, Евансбург, Вайлдвуд, Гренд Кеш, Гай Левел та інших.

Провінційна Екзекутива С.У.Канади на Альберту як і управа Філії Музею складають щиру подяку едмонтонським відділам за добру кооперацію і всім відділам та поодиноким особам, які брали участь. Щира подяка тим, що наливали час, постачали печиво, обслуговували гостей або допомагали в якийсь інший спосіб, щоб відбути цю річну мистецьку імпрезу успішно.

Марія Самоїл, секретарка

НОВИНКИ З ТУ ГИЛС, АЛЬБЕРТА

ВЕСНЯНА ІМПРЕЗА

Як щороку, так і цього на Вознесення 19 травня 1977 заходами відділу ім. Лесі Українки в Ту Гиллс відбувся у церковній залі весняний чай і випродаж домашнього печива та вистава ріжних ручних робіт.

Заля була гарно удекорована і для вигоди гостей по всій залі були розставлені столики, застелені вишиваними обрусами. По одній стороні був стіл з ріжним домашнім печивом а

при другій був стіл на якім було розложено дуже багато гарних ріжних ручних робіт.

Гостей при дверях вітала голова п. Є. Чомік і п. А. Андріящук, одягнені в українських народніх одягах. На розігравку мали дуже гарну хрестиками вишиту в рамцях тацу, що її подарували пані: Марія Фіярчук, Анастасію Никифорук, Марта Павлюк, Анна Свекла. Чай наливали за чергою. Було багато гостей з околиць. І так і цього року, як і минулого відбувся чай дуже успішно.

К. Мандрусяк

ГОСТИНА ГОЛОВИ СОЮЗУ УКРАЇНОК

25 квітня ц. р. членки відділу ім. Лесі Українки у Ту Гилс зійшлися до церковної залі і разом з членками з сусіднього відділу з Мамаєшті гостили голову Союзу Українок Канади пані А. Шемелюк.

Голова пані Єлисавета Чомік попросила о. Зубрицького провести молитву. Тоді привітала усіх присутніх і причипила корсаж п-і А. Шемелюк. Пані Галя Маріянич познайомила гостю з кожною членкою. Окружна референтка п-і П. Мулька представила п-і А. Шемелюк, яка передала привіт від усіх складових організацій а навіть привіт від Тов. з Австралії і цікаво розповіла як там українці живуть.

У своїй доповіді пані Шемелюк підкреслювала зберігати українську мову, Церкву і свою культуру. Пригадала про з'їзд у Саскатуні. Пані Мулка і о. Зубрицький подякували п-і А. Шемелюк за відвідини та цікаву доповідь.

На закінчення членки відділу подали чай.

К. Мандрусяк

САСКАТУН, САСК. ВІДДІЛ ІМ. ГАНКИ РОМАНЧИЧ

Річні збори відділу відбулися в Інституті П. Могили 29 листопада 1976. Голова відділу п-і Леся Фотій сердечно привітала членок і склала подяку зарядові та членкам за їх щиру та віддану працю впродовж року.

Управа нашого відділу на новий 1977 рік: голова — Леся Фотій, уступ. голова — Целіна Качковська, заст. голови — Берніс Парчевська, Маруся Сенишин і Савеля Бойчук, касирка — Ірина Юрощак, рек. секр. — добр. Марія Гупка і кореспонд. секр. — Наталя Кусій.

Перший ряд зліва направо — Євгенія Симчич, Маруся Сенишин, Савеля Бойчук, Леся Фотій, Емілія Табашнюк — голова провінційної екзекутиви Союзу Українок Канади, Целіна Качковська, Галя Лазарович, Ірина Юрощок, Наталя Кусій; другий ряд — Ілийн Танчук, Соня Ціпівник, Віра Лабач, Марія Кінащук, Павліна Снятинська, Леся Николайчук, Маруся Кіщук, Ґлорія Михайлюк, Ґеня Кіндрачук, Катерина Кліш; третій ряд — Леся Заліщук, Берніс Парчевська, Беті Мацик, Леся Чайка, Естер Орищук.

Референтки: програмові — Галя Лазарович і Ґеня Кіндрачук; освіти — Наталя Кусій, Маруся Сенишин, Линда Лазарович; телефонів — Леся Заліщук; журнала „Промінь" — Ґеня Кіндрачук; членства — Целіна Качковська; зовнішніх зв'язків — Леся Николайчук; СУМК — Леся Чайка, Галя Лазарович, Ірина Юрощак, Савеля Бойчук; недільна школа — добр. Марія Гупка; українська школа — Віра Лабач, Євгенія Симчич, Леся Чайка; номінаційний комітет — Маруся Сенишин, Берніс Парчевська і Наталя Кусій.

На річних зборах референтки цих комітетів звітували з цілорічної діяльности відділу. Наші проекти були такі: наша церковна громада раз у місяці після Служби Божої дає спільний обід, якого приготуванням займаються членки відділу.

З початком сезону 1976 - 77 р. в грудні членки зорганізували концерт на день Св. Миколая, в якім виступали діти української і недільної школи. Концерт був дуже успішний. В січні 1977 р. улаштовано Щедрівку й обід. Жінки приходили до столів, щедрували всім, що були присутні. Це було гарне закінчення успішного дня.

Було запляновано відбути в м. березні чай і свято членства. На цю імпрезу ми запросили пані Ганку Романчич з Ст. Кетеринс, відому громадську нашу діячку, яку ми рішили обрати патронкою нашого відділу в Саскатуні. Досі наш молодий відділ носив ім'я — Відділ при Церкві Всіх Святих, якого переіменовано на Ганки Романчич.

До наших проектів входили такі ділянки — приготовляти українську молодь, шкільних дітей на український фестиваль, навчання писання писанок, вишивання та інце.

Ми радо вітатимемо нових членок до нашого відділу ім. Ганки Романчич у Саскатуні.

Наталя Барабаш Кусій

БЮКЕНАН, САСК. ВІДДІЛ ІМ. ЛЕСІ УКРАЇНКИ

Річні збори відділу відбулися 2 грудня 1976 р. в залі Народного Дому. Господинею зборів була пані Анна Білан. Збори відкрила голова пані Ірина Скорець молитвою. Секретарювала пані Анна Олійник, яка також прочитала звіт цілорічної праці відділу.

Цього року громада Української Греко-Прав. Церкви Св. Івана Хрес-

тителя в Бюкенан поправила церкву і оббили новий „сайдінґ". На цю ціль потрібно було багато грошей і жіноче товариство пожертвувало поважну суму.

Діяльність товариства продовж року: — Приготовляли обіди, вечері, похоронні й поминальні перекуски, влаштували успішний весняний чай і осінний базар. Відбули два прощальні вечірки — для пані Ізабели Яреми і пані Анни Білан.

Одного дня в листопаді ми мали велику приємність гостити при обіді шановну гостю в особі пані А. Шемелюк, голови Союзу Українок Канади. По обіді відбулася програма, якою керувала пані Ю. Талпаш. Пані К. Лабюк з Канори подала життепис пані А. Шемелюк.

У своїй доповіді пані Шемелюк подала дуже цікаві й змістовні думки, у відношенні до сучасних обставин українців в Канаді. По промові були запити й дискусії про буття і проблеми. При малих відділах бракує молодих жінок, отож тягар праці впадає на тих самих, що вже роками працювали. Яка буде наша майбутність?

Склад заряду на 1977 р.: голова — Ю. Талпаш, заст. голови — А. Котик, секретарка — А. Олійник, касирка — К. Василів. Контр. комітет — А. Котик, А. Олійник, М. Ґулуцан.

Ю. Талпаш

РЕДЖАЙНА, САСК.
ВІДДІЛ ДОНЬКИ УКРАЇНИ

Річні збори відділу відбулись 6 грудня 1976 р. в залі Т-ва Просвіта. Предсідницею зборів була голова відділу Оля Патрелюк, секретарювала Катерина Пасека.

Збори почались молитвою о. Олесюка та однохвилинною мовчанкою в пошані пам'яти покійних членкинь. Присутніх членкинь було 30.

Звіти з діяльности і праці здавали членкині управи і референтки комітетів.

Впродовж року відбулось 10 зборів, 11 засідань, читано на зборах обіжники з Централі Союзу, та річну кореспондецію.

Голова Оля Патрелюк у своєму звіті подякувала членкам за кооперацію в виконанні її обов'язку впродовж року, та за значно успішну співпрацю в товаристві.

Діяльність відділу за рік: заходами Комітету Освіти була академія в честь Лесі Українки і Симона Петлюри; Пущення під час Великого Посту, Осінний і Великодний чай з випродажем домашнього печива та ручних робіт, Свята Вечеря на Щедрий Вечір, вечеря на Осінний базар, вечеря під час зборів льокального відділу Т.У.С., річна осіння вечеря, храмовий обід, Спільне свячене, випродаж українського печива на етнічному фестивалі Мозаїк на площі „Скарт Стріт Мал", пікнік у парку за містом, вечері на весільні прийняття, похоронні обіди, перекуски та різні бенкети. Видано обід під час візитації Блаженнішого Митр. Андрея в Реджайні. В листопаді 1976 р. відділ святкував 50-ліття Союзу Українок Канади урочистою програмою. Прийняття голови Союзу Українок Канади пані Шемелюк 2-го листопада. Вислано дві делегатки на пров. з'їзд до Саскатуну.

Відділ входить в склад місцевої Жіночої Ради, членки відділу навчають в недільній школі і опікувались молодшим СУМК-ом. На 1977 рік цей обов'язок перебрав пан Степан Пилипів. Завдяки д-ра Гараса і його дружини був показ писання писанок у березні. Добродійний комітет відвідував хворих у шпиталях і передплачуємо „Промінь" до двох шпиталів в Реджайні. Передплатниць „Проміня" начислюємо 51.

Фінансовий звіт: прибутку за рік було $12,519.06; перенесено з 1975 року $2,022.51; видатки за рік 1976 — $10,430.38; в касі осталось — $2,088.68.

Пожертви видані продовж року: на місцеву церкву — $2,983.90, Народний Дім — $400.00, Рідну школу — $200.00 на перевід студентів на українські лекції до міської школи „Атабаска", С.У.С. Фундацію $200.00, На Музей С.У.К. в Саскатуні — $500.00, Інститут Петра Могили — $300.00, організаційний фонд — $25.00.

Заряд на 1977 рік: уступаюча голова — Ґ. Кушнір, голова — О. Патрелюк, заст. голови — Е. Клапущак, секретарка — К. Пасека, заст. секретарки — Д. Кирилюк, касирка — Е. Лисейко, Недільна школа — С. Пахолек, М. Думанська, А. Великголова. Референтки: музею — М. Юзик, Н. Зенчишин; „Променя" — добр. Е. Олесюк, Ю. Онишко; освіти — Ґ. Свенарчук, М. Корпан, А. Мудра; архіву — О. Масиник.

Добродійний комітет Е. Шишковська, Е. Клапущак, О. Патрелюк, Ю. Шипиляк; спеціяльних проєктів — В. Гюбик, С. Стронська, С. Бобовська, Е. Бойчук, Н. Бабчук, мистецтва — А. Пилипюк, Ґ. Варниця; Жіночої Ради — К. Чемерез, Е. Шишковська. Контрольна комісія — М. Корпан, Н. Бабчук, Е. Шишковська.

Катерина Пасєка, секр.

ШІГО, САСК.
ВІДДІЛ ім. О. КОБИЛЯНСЬКОЇ

Річні збори нашого відділу відбулися 6 грудня 1976 року у домі пані Ґ. Савчук. Присутніх членок було 22. Предсідницею була Катерина Думанська, секретаркою добр. Єлисавета Кокорудз. Слідували звіти заряду і комітетів.

Впродовж року було 8 місячних зборів і одно засідання заряду. Звіт діяльности був такий: — сповнили бюджет до централі, давали пожертви на всякі добродійні організації. Посилали квіти і картки побажання здоров'я хворим членкам у шпиталі і відвідували їх дома. Також картки співчуття родинам покійних, а поминальні вінки помершим. Товариство жертвувало на вилагодження їдальні при Народнім Домі і покупили фіранки до церкви. Жертвували на Музейний фонд, на „Промінь", і на організаційний фонд. З церковною громадою перепровадили храмовий обід, а разом з зарядом Народного Дому злагодили перекуску на пущення, також вечерю для церковної громади і гостей під час Св. Місії в місцевій церкві. Видали 2 похоронних перекуски і 2 поминальні обіди.

На здобуття фондів продавали перекуску на двох акційних продажах, також мали 4 бінґо і дуже успішний осінній базар.

До нас загостила голова Союзу Українок Канади пані А. Шемелюк. Нам було дуже приємно познайомитися з нею і переговорити деякі організаційні справи.

Заряд на 1977 рік залишився той сам крім заступниці голови, нею тепер є Катерина Думанська. Голова — Катерина Рудей, заст. голови — Катерина Думанська, секр. — Анна Парнета, касирка — Гафія Клевчук.

Фінансовий звіт: з 1975 року лишилося $227.08, приходи в 1976 році — $1,960.36, розходи — $822.60, осталось в касі — $1,364.84.

Анна Парнета, секр.

МЕНЗІ, МАН.
ВІДДІЛ ІМ. ЛЕСІ УКРАЇНКИ

Річні збори відділу відбулися 23 грудня в Українськім Нар. Домі. Членок присутніх було 11. Збори відкрила голова товариства пані Юська Друль молитвою і була предсідницею зборів, секретаркою була Розалія Пелешок.

В минулому році наші членки по своїй змозі виконували свої обов'язки так як і раніше. Впродовж року відбулося 9 місячних зборів на яких були читані обіжники з централі С.У.К., як також реферати на різні свята. Членкині відвідували хворих, висилали карточки і обдаровували маленькими дарунками. Ходили колядувати на користь церкви. Товариство влаштувало обід на церковній празник, двоє пущень і спільну вечерю, весняний чай і продаж печива. Відсвяткували 50-ліття заснованя С.У.К. та вшанували почесним членством своїх членок. На цім святі промовляла уступивша голова пров. екз. пані Марія Мандзюк. Наш відділ кожного року висилає анкету і бюджет до централі.

Фінансовий звіт: в касі з року 1975 — $1,359.32, прибутки з року 1976 — $1,587.59, видатки — $975.00, осталось в касі — $1,971.91.

Заряд на 1977 рік: голова — Юська Друль, заст. голови — Михаліна Чвалюк, рек. секр. Розалія Пелешок, фін. секр. — Настя Друль, касирка — Юзефія Друль. Контрольна комісія — Емілія Пелешок і Каська Друль. Господині — Наталія Скоциляс, Наталія Пелешок, Марія Чвалюк, Марія Друль, Юзефа Друль. Сестриці — Наталія Скоциляс і Розалія Пелешок.

Розалія Пелешок, секр.

ЕНДРУ, АЛТА.
ВІДДІЛ ІМ. ЛЕСІ УКРАЇНКИ

Річні збори жіночого т-ва відбулися 7 грудня в домі пані Н. Маркевич. Предсідницею зборів була пані В. Мельник, секретаркою Р. І. Гуцуляк. Звіт діяльности здавали членки заряду.

За рік відбулось 10 місячних зборів, одні надзвичайні. Членки товариства приготовили два обіди і один обід на храм місцевої громади. Товариство працює разом із церковною громадою. Приготовляє перекуски під час Вечірнів і лекцій о. Семотюка і парафіяльних зборів. Членки дали поміч на трьох пущенях, ходили колядувати із членами громади. Викінчили кухню в залі під церквою. Товариство відбуло три продажі домашнього печива і продажі ручних робіт та чай. Під проводом о. Семотюка і І. Гуцуляка провадиться українська школа і катехізація. Т-во дає нагороди учням української мови в державній школі. Ми сповнили всі свої обов'язки до Централі. Читали обіжники на зборах. Тому що нас є таке маленьке число, то тягар праці спадає на кожну з нас подвійно, однак в згоді і єдности є найбільша сила в громаді.

Заряд на 1977 рік: голова — В. Мельник, заступниця — Ґ. Топольницька, секретарка-скарбничтка — Р. І. Гуцуляк. Контрольна комісія — Є. Лакуста, Н. Маркевич, Г. Матіязок. Наш відділ бажає всьому проводові всього найкращого.

Р. І. Гуцуляк, секр.

КАНОРА, САСК.
ВІДДІЛ ІМ. М. МАРКОВИЧ

Річні збори відділу відбулися 9 грудня 1976 року в Народнім Домі. Збори відкрила голова товариства, пані Павля Данильчук, а парох о. прот. В. Бойчук провів молитву, по якій однохвилинною мовчанкою вшановано померлих членок відділу. Предсідницею збори обрали Ірину Щиголь, а секретаркою Катерину Лабюк. Після цього о. парох привітав присутніх на зборах членок і дав признання, підкреслюючи багатогранну працю членок для товариства, громади й Церкви на протязі 50-літнього існування відділу. „Вступайте в друге півстоліття з любов'ю і пошаною до всіх ваших дотеперішніх надбань та прямуйте з надією і посвятою до ще кращих здобутків у Союзі Українок", закінчив своє слово о. парох.

Протокол з останніх річних зборів прочитала секретарка, який був зборами прийнятий, як читаний. Звіт діяльности відділу в загальному дала рекорд. секр. добр. Ольга Бойчук, як також ще здали свої звіти голови всіх комітетів і референти. На протязі року відбуто 8 місячних зборів і 10 засідань заряду. Всі збори й засідання починалися й кінчалися молитвою, а збори також відспіванням „Гимну Союзу Українок Канади". Численність членок у зборах була вдоволяюча, а 8 із них отримали срібні ложечки з відзнакою „Смолоскипа" за їх 100% участь на зборах так, як це вже практикувалося й минулого року.

Діяльність: 1976 рік це Ювілейний Рік нашого товариства, який пройшов успішно й з належною увагою в приготуванні до святкувань свого Півстоліття. На протязі року відбуто такі поважніші підприємства: вечерю з нагоди Маланчиного Вечора, громадське пущення, Спільне Свячене, храмовий обід, обід з нагоди Дня Подяки й Ювілейний бенкет. Спільно з громадою влаштовано прощальний вечерок для членки Параскевії Кушнір та відбуто два випродажі печива, писанок і ручних робіт. Поза тим членки приготовляли різні підприємства, з яких дохід стає великою допомогою для товариства й церковної громади.

Культурно-освітня праця пройшла з успіхом. Пропоновані Союзом до відбуття свята чи річниці майже впевні всі відбуто. Прочитано реферат про трагічні роковини Алли Горської, приготований Централею С.У.К., відбуто короткі доповіді про Лесю Українку, Тараса Шевченка, Головного Отамана Симона Петлюру з приводу 50-літніх трагічних роковин та про Музейну Фундацію і Музей Союзу в Саскатуні. В місяці березні відбуто величавий концерт на пошану нашого жіноцтва з приводу Міжнароднього Року й Дня Жінки. Виступав церковний хор під управою голови товариства й диригентки пані Павлі Данильчук та хористок членок відділу. В пісні було представлено життя дівчини й жінки від юних її літ аж до схилу віку. Коментарі й пояснення давала культурно-освітня референтка добр. Ольга Бойчук. В місяці жовтні відбуто Свято Книжки, 7 листопада величні 50-літні Ювілейні Святкування Союзу й відділу, а 10 листопада святочну й організаційну зустріч членства відділу, провідників ТУС, СУМК і громади з головою Централі Союзу панею Анастасією Шемелюк. Відбуто Членський Чай, на якому вшановано три нові членки. Під час концерту з нагоди Дня Матері вшановано живими квітами членку-матір пані Олександру Козоріз. Вислано три делегатки на Провінційний З'їзд Союзу Українок у Саскатуні та куплено по одному примірникові „Юкренієн Канадіяна"

до бібліотек міської і шкільної в Канорі та товариства.

Товариство опікується Недільною школою, Садочком для малят і молодшим СУМКом. Після Св. Причастя прилагоджено сніданок для дітей і молоді, нагороджено дітей даруночками під час Свят-Миколаївського концерту, як також на закінчення недільної школи товариство винагороджує учнів за гарні успіхи в науці. Учителі віддають свій час для навчання дітей безплатно, за що товариство винагороджує і їх скромними пам'ятковими даруночками. В Недільній школі навчають дві членки товариства: Битрис Охітва й Ґеня Григорів, сумківки, студентки вищої школи й два члени церковної громади. Разом навчає 9 учителів. В садочку є зареєстрованих 18 діточок, а навчає їх пані Катерина Лабюк. Малята брали під проводом своєї учительки участь у концерті Дня Матері. Дітей Недільної школи співу навчає сумківка Надя Киба, які під її управою виступали на Свят-Миколаївському концерті, Святі Матері й Різдвянім Фестівалі міста Канори. Молодший СУМК начисляє 17 членів, які брали участь в концерті Дня Матері і є досить активними.

Фінансовий звіт: З 1975 року в касі остало $4,028.18, приходи в 1976 році $16,011.58, розходи $14,112.63, в касі остало $5,927.13. Товариство пожертвувало в 1976 році та такі цілі: На місцеву церкву $1,117.79, з чого $1,000.00 на Іконостас, Народній Дім $2,916.02, що включає бюджет і вилагодження кімнати та збудування відповідної шафи на українське мистецтво й бібліотеку; Недільна школа $558.51 (матеріяли й інше), Музейну Фундацію Союзу в Саскатуні $585.00, „Промінь" $235.00, „Український Голос" $50.00, Інститут П. Могили $100.00, Фундацію Ю. Стечишина $100.00, Фундацію СУС $100.00 (частина членської вкладки товариства), Фундацію Симона Петлюри $25.00, оселю „Тризуб" $50.00, Організаційний Фонд Союзу Українок Канади $100.00 і Провінційний $25.00 та на стипендії Музичного Фестивалю й української мови $50.00. Свій буджет до Централі товариство виповнило в сумі $337.00 та пожертвувало ще й на інші культурні й добродійні цілі $220.00.

По вислуханні всіх звітувань, голова пані Павля Данильчук забрала слово, в якім висловила щиру подяку всім звітуючим та всім членкам за так гарну співпрацю за час її чотирирічного головства. Дальше вона сказала, „невимовно радію я, що Бог допоміг мені разом з вами всіма довести нашу організаційну працю до такого гарного успіху". З найкращими побажаннями доброго успіху в праці й на друге півстоліття відділу закінчила своє слово уступивша голова, а нововибрана голова пані Анна Стінка заквітчала пані Данильчук корсажем живих троянд.

Заряд і голови Комітетів на 1977 рік: Почесна голова — Анеля Стра-Данильчук, голова — Анна Стінка, заступниці голови — Марія Мисак і ступниці голови — Марія Мисак і Анна Олійник, рекорд. секр. — Катруся Шолтер, заст. рекорд. секр. — Ольга Ойстрик, кореспонд. секр. — Анна Стусик, скарбничка — Катерина Лабюк. Голови комітетів: Культурно-освітнього — Оленка Козоріз, членського — Ірина Щиґоль, мистецтва й Музейної Фундації — Дарія Ортинська, соціяльного — Марія Ґулуцан, відвідування хворих — Павліна Вверничук, відвідування Пансіону Старших — Павліна Ганевич, дитячого садочка — Галина Данильчук, Недільної школи — Битрис Охітва, молодшого СУМК — Одарка Король, старшого СУМК — Олеся Ростоцька, Ювілейної Книжки Товариства й „Променя" — Альбіна Мисак, добродійного — Оксана Копильчук, архіву — Марія Мисак, старших сестриць є 12, а головою є Домка Ленько.

Ольга Бойчук — рекорд. секр.

ЛОНДОН, ОНТ.
ВІДДІЛ ІМ. КНЯГИНІ ОЛЬГИ

Річні збори відділу відбулися 28 листопада 1976 р. в присутности 25 членкинь. Збори відкрила голова відділу пані Ол-ра Тищенко молитвою, яку провів о. М. Фляк та однохвилинною мовчанкою вшановано членкинь і прихильниць, які від нас відійшли у вічність. Предсідницею зборів була пані О. Кошарна, секретаркою була В. Новицька.

Звіти з діяльности цілорічної праці здавали членкині управи відділу. Голова Ол-ра Тищенко в своєму звіті звітувала слідуюче: ми відбули 15 засідань та 5 зборів. Наша праця була при церкві і для церкви та спрямована для приготовлення обідів, яких було п'ять, весняний та осінній базари, вишивані вечерниці. Членкині разом з усіма жінками працювали довгі години, що дало нам фінансове збагачення нашої каси, а також дало належну допомогу нашій церкві. Перебрали $1,782.84; прихід — $5,743.45; розхід $6,504.68; залишилося в касі $1,022.61. Передано до церковної каси $3,500.00. Закуплено деяку посуду до кухні. Членка П. Шевченко вишила два настольники в церкву. Я пошила завісу на царські ворота і накриття на час посту та пошила мантію для Владики Миколая, пані В. Калюжна пошила два українські прапори. Ми мали честь зробити прощальний обід в честь 14-літнього служіння Владики Миколая в нашій парафії, та зробили прийняття-обід навому настоятелеві отцеві Флякові. Ми мали часть відбувати в нас Окружний з'їзд Схід. Екзекутиви.

В наші ряди вступили дві членки: пані добродійка Фляк та пані В. Олійник, яка зараз є диригенткою церковного хору. В культ.-освітній праці наше жіноцтво брало участь: в хорі, недільній та українській школах, бібліотеці, національних імпрезах, фестивалі етнічних груп та вряджено Свято Героїнь та Лесі Українки. Референтка „Променя" виконувала обов'язки в силу своїх можливостей та придбано нову передплатницю. Урядниці суспільної опіки відвідували хворих та висилали квіти та картки. Сестрицтво дбало про чистоту і порядок в церкві.

Велика подяка належить всьому жіноцтву, яке так щиро, віддано працювало на протязі року для добра нашої церкви.

Склад нової управи на 1977 р.: Г. Володченко — голова, Ол-ра Тищенко — уступивша голова, Т. Педенко, Р. Ковалчук — заступниці, Ольга О'Сулеван — секретарка, К. Рибка — скарбник, Р. Ковалчук — делегат до КУК, О. Віннічук, М. Пилюта, Г. Блощинська — господині, В. Поліщук, Т. Панасейко — суспільна опіка, Г. Жидовка, В. Яремченко — культ.-освітні референтки, В. Калюжна — референтка „Променя". Г. Жидовка, В. Калюжна, В. Олійник — контрольна комісія. О. Співак (ст.), П. Шевченко, Н. Сніг — сестриці.

О. О'Сулеван, секр.

ВІДДІЛ ДЛЯ ДІТЕЙ

Євген Гуцало

СІРЕ ЗАЙЧЕНЯ

Батько прийшов додому. Він щось тримав у шапці й хитро всміхався.

— Ну, діти, дивіться, — сказав батько.

З картуза на широку лаву талапнулося щось маленьке, сіре, пухнасте. Воно розчепірило лапки, мов на льоду, а вушка злякано прищулило.

— Руками не чіпайте! — застеріг батько.

Ми зачаровано дивились на зайченя, яке боялося і ворухнутись. Тільки світило оченятами, тільки тремтіло.

— Їду я сільською околицею, там, де латка вівса росте, а воно вискочило налякане і просто мені під ноги. Я й узяв його.

А ми ще ніколи так близько не бачили жодного зайченяти. Дивимось і всміхаємось. Тільки чому воно завмерло на лаві, чому не побіжить? Чи тому, що маленьке й не навчилося бігати, чи тому, що нас боїться?

— Нагодуйте, — порадив батько. — Воно їсти хоче.

Блюдечко з молоком підсунули зайченяті під самісінький носик. Тільки воно чомусь і не глянуло. Принесли трави. Поклали коло блюдечка. Але воно й не понюхало.

— Видати, в неволі не їстиме, — похитав головою батько. — Доведеться випустити його.

— Де? В селі? — обізвались ми. — Тут собаки роздеруть.

— Підемо в поле, — сказав батько.

Вже вечоріло, коли ми опинились на околиці села. Велике червоне сонце висіло над обрієм, ось-ось сяде на далекий пружок.

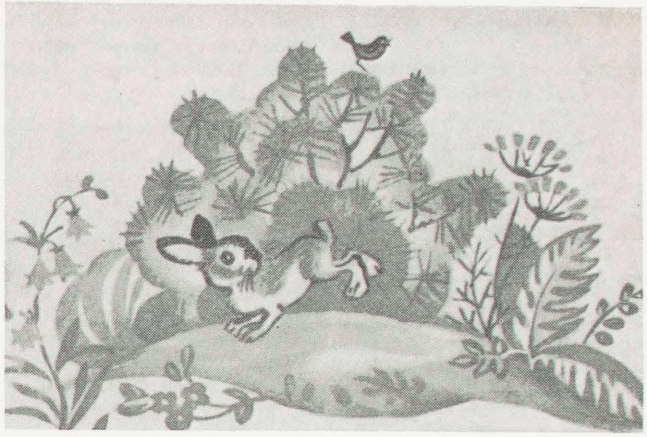

— Отут воно мені й попалось, бідолашне... Батько розтулив свою шапку. Думали, що зайченя зразу дремене, а воно сиділо й злякано щулило вуха.

— І тут боїться, — усміхнувся батько. — Давайте відійдемо вбік.

Відійшли, стали віддаля, дивимось.

Зайченя якось дивно ворухнуло передніми лапками — й таки стрибнуло. М'яко, легенько стрибнуло, наче не вірило в свою волю. І скоро зникло у вівсі.

А нам чомусь стало жаль. На коротку хвилинку стало жаль, а потім, сміючись, розказували одне одному, як зайченя ворухнулось, як пострибало в овес.

Василь Хомченко

ҐУДЗИК

Прийшла Надя зі школи сказала:

— Бабусю, в мене ґудзик одірвався. Приший.

— Неси, внучко, голку з ниткою.

Принесла Надя голку і моточок ниток, віддала бабусі.

— Очі мої погано бачать, — сказала бабуся. — Просиль нитку в голку.

Надя просилила.

— А тепер візьми ґудзик, приклади його до пальта, ось сюди. Вколи голку в дірочку. Так, вірно. Тепер у другу дірку.

Надя робила так, як казала бабуся, і незчулася, як ґудзик пришився. Потім уже сама оглянула всі ґудзики на своїм пальті і на сукенках. Де слабо трималися, підкріпила.

— Може, й тобі, бабусю, треба десь ґудзика пришити? Давай я пришию.

Знайшовся такий ґудзик на ватянці — метлявся на одній нитці. Надя одірвала його зовсім і пришила наново.

— Дякую тобі, бабусю, — усміхаючись, сказала Надя.

— За віщо? Ти ж сама все зробила.

ЧАС НА ВАРЕННЯ КОНФІТУР

Ґаляретка — це є овочевий сок із додатком води, висмажений до повної густоти. Тут годяться овочі, що мають більшу кількість пектини, бо вона надає ґаляретці певну тугість. Наприклад — порічки, яблука, виноград, ґогодзи (брусниці). Меншу кількість пектини мають полуниці й вишні. Тому добре сполучити в ґаляректу два роди ягід, напр. сок із полуниць та невелику кількість порічкового соку. Це дає дуже добру сполуку, бо полуниці не тратять свого смаку й запаху, а порічковий сок злегка квасний.

Спосіб роботи ґаляретки нетрудний. але вимагає уваги. Ягоди треба брати злегка недозрілі, бо тоді відсоток пектини в них більший. Залити їх водою, але стільки, щоб покрила ягоди, але вони не пливали в ній. Зварити скоро ягоди. Сок зціджувати повільно і самовільно, не здушуючи. Сок має бути прозорий, не мутний. Цукру дати два або три рази стільки, що соку, залежно від того, який він заквасний. Варити малими кількостями 4 — 6 склянок нараз. Користуватись досить глибокою й широкою ринкою, щоб скоро парувало та не вибігло. Щоб скоротити час варення, то навіть цукор подержати перед тим у теплому місці, щоб не було великої різниці у температурі. Заварити сок 5 хвилин, додати цукор, мішати аж розпуститься, зібрати шум, дальше варити на сильному вогні, не мішаючи, однак не довше, як 15 — 20 хвилин. У міжчасі взяти малу пробу та застудити у ледничці, чи гарно стужіє. Скоре і коротке варення збереже краску і запах ягід.

Для заливання ґаляретки вживаємо малих скляночок. Скляночки або слоїки помити й заварити в воді. Вибрати гарячі на стирочку, висушити в гарячій печі і наливати ґаляреткою. Уставити в холодне місце і прикрити, нехай прохолоне. Розігріти парафіну на легкому вогні або у гарячій воді (не може бути дуже гаряча, бо не вчіпиться берегів слоїка). Коли лиш ґаляретка прохолоне, залити її тонкою верствою парафіни. На другий день залити ще раз тонкою верствою парафіни кругом слоїка. Обі верстви не повинні бути грубші за одну восьму цаля (інча). Занадто груба верства відстане від країв. Переховувати у холодному місці.

Заварювання (конфітури) — це цілі овочі, насяклі цукром, у частинно зґаляретизованому соковику (сиропі). При приладжуванні конфітури слід триматись тих самих засад, що при ґаляретці. Ягоди для конфітури мусять бути першорядної якости, приблизно одної величини, легко недозрілі, ніколи перезрілі. На вогні варити легко й коротко та залишити на якийсь час, щоб насякли цукром. Коли вже звариться, зложити до слоїків та залити парафіною або закрити накривою з ґумкою.

Джем — це овочі цілі або в менших кусниках, завислі в овочевій мармеляді чи ґаляретці. При цьому можна їх комбінувати, наприклад цілі полуниці в мармеляді з рабарбару. Полуниця має краску й запах, а рабарбар надає квасоти. Найкраще переховувати їх у слоїках із ґумками, герметично замкнених. Цей спосіб дуже успішний у нашому теплому й вогкому кліматі.

Хоч у торгівлі всі ці вибагливі речі можна дістати готові, проте кожна господиня знає, які користі має домашнє заварювання.

— — —

Ґаляретка з порічок

Ягоди перебрати й залити водою так, щоб покрила їх. Зварити на скорому вогні. Влити до полотняного мішечка, нехай повільно стікає сок. Не видушувати, бо буде мутний. Переміряти сок, додати на склянку соку — склянку цукру. Варити, збираючи шум. По дсяти хвилинах від заварення зробити пробу, вливаючи ложочку ґаляретки на порцелянову тарілку і вставити до леднички, нехай застигне. Коли гарно стужіє, ґаляретка готова.

Варити малими скількостями (4 склянки) та не довше як 20 хвилин. Злити гаряче до гарячих слоїків, прикрити папером, нехай прохолоне. Залити тонкою верствою парафіни, а другог дня повторити ще раз.

Заварювання з полуниць

Потрібно:

1 ф. полуниць
1 ф. цукру
сок із пів цитрини

Полуниці почистити, помити, вибрати гарні і здорові ягоди і уложити одною верствою на полумиску. Посипати половиною цукру і залишити на 12 годин у холодному місці. Другого дня злити сок до решти цукру, заварити, додати сок із цитрини, легко всипати полуниці, заварити і зібрати шум. Залишити у порцеляновій або скляній посудині до наступного дня. Заварити ще раз і варити на легкому вогні 10 — 15 хвилин. Поставити нехай прохолоне. Тоді зливати до слоїків, герметично замкнених із ґумками або залити парафіною, як описано у статті. Одноразово не заварювати більше як 4 склянки.

— — —

СОЛОДКА КАПУСТА З ПОМІДОРАМИ

1 головка капусти
1 велика цибуля
1 морква
1 петрушка
3-4 помідори
1 лавровий листок
кілька зерен англ. перцю
1 мала чарка вина
2 ложки масла

Пошаткувати тонко капусту, посолити, добре вимішати і лишити на годину. Потім добре її витиснути, попарити кип'ячою водою і відцідити на цідилі. Цибулю, моркву й петрушку покраяти на кусники, додати лавровий листок і англ. перець. Окремо вдушити на маслі капусту, аж буде м'яка. Знов городину варити, аж буде вся м'яка. Потім перетерти через ситко зварену городину, додати до того вина і влити до капусти. Все разом піддушити.

Дуже добра до вепрової печені або ковбасок.

„Городина й овочі"
Н. Костецька

ТРИ СЕСТРИ

Україна пограбована денікінщиною та московською червоною ґвардією переживала голод. За її ініціятивою і безпосередньою участю організовано на полустанку „Чубинська" сільсько-господарську дитячу колонію ім. Нансена. Рученята дітей сиріт на п'ятьох гектарах вирощували і збирали лікарські рослини, яких так потребувало тоді населення. Як офіційна особа О. М., добираючи відповідний педагогічний і службовий персонал, оберігала українські дитячі притулки від московсько-большевицької ідеології.

***

Початок другої світової війни. Свої поразки на фронті комуністи відносили на конто українців. Евакуація установ і наплив біженців із заходу. Масові арешти, „добровільна евакуація населення", зникнення продуктів, натовп людей під крамницями за тюлькою і сухими бичками. Барикадування вулиць Києва, шнирання аґентів НКВД, перевірка паспортів на кожному кроці, і вдень і вночі . . .

Ось атмосфера, в якій перебував Київ в серпні--вересні 1941 р.

Одного разу, мати роблячи пакунок, каже: „Занесу, ось це, до Людмили Михайлівни. Вони, напевно, не спромоглися зробити запасів".

В той час здоров'я Оксани Михайлівни підупало та й і Людмила Михайлівна вже дуже слабо трималася на ногах. Жили вони разом.

Взяла я пакунок, почепила осоружного противогаза. (Комуністи дали наказ, щоб кожний виходячи з дому мав при собі противоґаз. Бо, мовляв, вчорашні їхні приятелі, — німецькі фашисти, пускатимуть ґази).

Біля будинку побачила двірничку.

— До них?

— Так.

— Нема . . . Нема голубко . . . вночі забрали . . . повели . . . і махнула рукою в напрямку Велико-Володимирської вулиці. Там, в будинку бувшої Земської Управи, була резиденція НКВД.

Зажурена повернулась я додому. А мати:

— Бачила? Ну, як там вони?

— Ні . . . Їх ми вже більше не побачимо, лише будемо згадувати добрим словом . . .

Дві сестри-страдальниці, наші видатні культурно-громадські діячки — це останній сніп з дому Старицьких.

Нехай же спогад цей буде вінком на їх незнану могилу. **А. Дзюбенківна**

Шляхетна постанова

Прийшов 1977 рік, а враз з ним неминучий гість у хату: приніс мені листоноша першого пенсійного чека.

Ще до отримання пенсії я зробила постанову, що першого чека дарую на добродійні цілі. Тому, що цього року припадає 50-літній ювілей Союзу Українок Канади, я рішила зробити такий росподіл: висилаю $50.00 на „Промінь", $50.00 на ювілейний фонд Союзу Українок і $10.00 на Музейну Фундацію в Саскатуні.

Рік 1912 був врожайним. Між нами є багато членок Союзу, що отримають такі чеки цього року. А ну, дорогі Членки! Хто перший відгукнеться на моє слово й як не в цілости, то бодай частину свого першого чека віддасть для Союзу Українок Канади. **Катерина Маліцька,**
Норт Бетлфорд, Саск.

ВІДДІЛ КОМІТЕТУ УКРАЇНОК КАНАДИ У ТАНДЕР БЕЙ, ОНТ.

з нагоди 50-річчя

СОЮЗУ УКРАЇНОК КАНАДИ

щиро вітає центральний провід та всі його відділи. Бажаємо найкращих успіхів у майбутньому. Щасти Боже у дальшій успішній діяльности для добра українського народу.

За управу відділу:

А. Шевчук, голова **С. Мендик,** секр.

КОНФЕРЕНЦІЯ К. Н. Ж. Р.

У середу, 8-го червня відбулися дальші засідання і окремі семинарі. Промовляли запрошені др. Джулія Льоранже Office of the Co-Ordinator Status of Women і панна Цитія Сультер від відділу Атомової Енергії. Обидві пані промовці висловились надзвичайно цікаво і поучно. Присутні з великим захопленням слухали промовців, а опісля задавали ряд питань.

По обіді закінчувались наради. В четвер обговорювали рекомендації і пляни зборів на будуче.

Загальна конференція була надзвичайно цікава і корисна. Місцева преса постійно подавала короткі статті про перебіг головних дискусій. Зацікавлення було велике і думаю усі делеґатки скористали і навчились багато дечого.

Галина Михальчук

ISSN 0380-2140

P 31-O OCT 77
HAWRYSH MRS KATE
602-11112-101 ST
EDMONTON ALTA
T5G 2A2

ВЖЕ ВИЙШЛА З ДРУКУ

Книга має 12 статтей про мистецтво, кераміку, Різдвяні та Великодні звичаї, куховарство, ткацтво, ношу, танці, писанки, вишивки, літературу, музику та дереворізьбу.

Книга, розміром 8½ на 8½ цалів, гарно оправлена в тверду полотняну оправу з золотим витиском.

Крім 100 стор. статтей, книга має велику бібліографію, понад 100 гарних кольорових фотографій із українських канадських ручних виробів, гарний папір і чистий друк.

ЦІНА В ПРОДАЖУ $12.00.

ДРУКОВАНА В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ.

Замовлення висилайте на адресу:

UKRAINIAN WOMEN'S ASS'N OF CANADA
A 25, 11024 - 82 Avenue
Edmonton, Alberta, Canada
T6G 0T2